

Gids voor katholieken op den weg des huwelijks

<https://hdl.handle.net/1874/235988>

Vak 37^A

mm 13170

G I D S

VOOR

KATHOLIEKEN

OP DEN WEG

DES

HUWELIJKS,

DOOR

H. J. M. Everts, Pr.

St. Michiels-Gestel,
TER BOEKDRUKKERIJ VAN 'T INSTITUUT
VOOR DOOFSTOMMEN.

Vak 37^A

38

GIDS

VOOR

KATHOLIEKEN

OP DEN WEG

DES

HUWELIJKS,

DOOR

H. J. N. Everts, Pr.

St. Michiels-Gestel,
TER BOEKDRUKKERIJ VAN 'T INSTITUUT
VOOR DOOFSTOMMEN.

IMPRIMATUR.

HAAREN, 10 Martii 1870.

J. Cuyten,
Præs. Sem. Libr. Cens.

Gedeponceerd volgens de Wet van 25 Januarij 1817,
ter verzekering van den eigendom des Schrijvers.

INHOUD.

Hoofdstuk I. *Over het nut en het gebruik van dit Boekje.* 1. Gehuwden moeten hunne plichten kennen. — 2. Dit Boekje herinnert die plichten — 3. Dit Boekje geen lees- maar een leerboek. — 4. Dikwijls te lezen, hoe? — 5. Wanneer?

Hoofdstuk II. *Over de heiligheid van het christelijk Huwelijk.* 6. Het Huwelijk eene instelling Gods; — een der zeven HH Sacramenten; — een afbeeldsel van de vereeniging van Jesus Christus met zijne Kerk. — 7. Het Huwelijk goed en heilig; de maagdelijke staat verhever en heiliger.

Hoofdstuk III. *Over het einde des Huwelijks.* 8. Gehuwden behooren dat einde voor oogen te hebben. — 9. Tweevoudig einde. Nog eene derde strekking na den zondeval.

Hoofdstuk IV. *Over den huwelijksplicht.* 10. Recht en verplichting, beide van God. Als men niet genoeg onderwezen is, wat te doen? —

11. Goede meening bij de vervulling. — 12. Niet alles is in het Huwelijk geoorloofd. Hoe te oordeelen? Bij ongerustheid of twijfel, wat te doen? — 13. Verplichte voorzichtigheid.

Hoofdstuk V. *Over de kuischheid in het Huwelijk.*

14. Waarin deze deugd bestaat. Lof dier deugd

Hoofdstuk VI. *Over de onthouding in het Huwelijk.*

15. Onthouding uit noodzakelijkheid. Verplichte behoedzaamheid daarbij. — 16. Onthouding uit een godsdienstig inzicht. Verdienstelijk. Noodzakelijke voorwaarde. Geene belofte daarvan doen.

Hoofdstuk VII. *Over de huwelijkstrouw.*

17. Zware verplichting. — 18. Gehoorzaamheid verplicht en dienstelijk. Kwade gevolgen van onrechtmatige weigering. Goede raad, vooral aan de Vrouw. — 19. Hoe gruwelijk de zonde van overspel. Is mogelijk. Opwekking tot waakzaamheid. Opwekking tot bekeering voor den rampzaligen echtbreker of echtbrekster. — 20. Waarschuwing tegen ijverzucht of jaloezie.

Hoofdstuk VIII. *Over de wederzijdsche liefde en*

hulpbetoon, over de eensgezindheid en den echtelijken vrede. 21. Oprechte huwelijksliefde. —

22. Moet bovennatuurlijk zijn; wat dat betekent. — 23. De huwelijksliefde nader beschreven. —

24. Wederzijdsche belangstelling en hulpbetoon. — 25. Eensgezindheid en vrede. Bij stoornis van den vrede, wat te doen? —

26. Elkanders gebreken verdragen. — 27. Elk-

ander het leven veraangenamen. Hoe schuldig de Man, die het leven zijner Vrouw verbittert. — 28. Opofferende liefde; waardoor licht en zoet gemaakt. — 29. „Een mensch zal zijnen vader en zijne moeder verlaten, en zijne vrouw aanhangen.” — 30. Van tijd tot tijd bijzondere bewijzen van liefde te geven. Welkdanige? Gelegenheden: na lange afwezigheid; — Verjaardagen; — Patroondagen; — Verjaardag des Huwelijks.

Hoofdstuk IX. *Over het verdragen van elkanders gebreken.* 31. Man noch Vrouw zonder gebreken. — 32. Men lette op zijne eigene gebreken. — 33. Men spreke nooit met iemand over de gebreken der wederhelft. Waarschuwing tot de uiterste behoedzaamheid. — 34. Geene langdurige gramschap, vooral geen pruilen. — 35. Vergevingsgezindheid. — 36. De liefde schrijft soms de berisping voor; wanneer? Regelen bij de berisping te onderhouden. — 37. De liefde schrijft soms voor te zwijgen; wanneer? Wat dan te doen?

Hoofdstuk X. *Over de verhouding tusschen Man en Vrouw.* 38. Aan den Man het gezag, aan de Vrouw de gehoorzaamheid. Hoe behoort de Man zijn gezag uit te oefenen? Hoe behoort de Vrouw te gehoorzamen?

Hoofdstuk XI. *Over de voornaamste deugden of*

goede hoedanigheden des Mans. 39. De werkzaamheid. — 40. De spaarzaamheid. Waarschuwing tegen de gierigheid. Grooter gevaar voor Gehuwden. Het grootste gevaar voor rijken, die kinderen hebben. Opwekking tot godsdienstige milddadigheid. — 41. De ordelijkheid: op den arbeid of zaken; — op de uitgaven van het huishouden (waakzaamheid tegen de weeldezucht der Vrouw); — op den dagelijkschen gang van het huishouden.

Hoofdstuk XII. *Over de voornaamste deugden of goede hoedanigheden der Vrouw.* 42. De godsdienstigheid. Verheven taak der Vrouw. — 43. De zedigheid. Verplichte voorzichtigheid der Vrouw. Hoe behoort zij de mode te beschouwen? Waardoor moet zich de kleeding eener katholieke Vrouw onderscheiden? Goede raad van Mevr. de Gentelles (In de aantekening). — 44. De ijverigste zorg voor het huishouden: huiselijkheid, waakzaamheid, ordelijkheid, spaarzaamheid, zindelijkheid.

Hoofdstuk XIII. *Over de heiliging van zich zelve in het Huwelijk.* 45. Het ééne noodzakelijke. God boven alles. Niets tegen God. — 46. Alles voor God. Goede meening bij al zijne bezigheden. — 47. Getrouwheid in de vervulling der godsdienstige plichten. Morgen- en avondgebed. Kerkelijke diensten. HH. Sacramenten. Vooral de H. Biecht niet uitstellen,

als men in doodzonde gevallen is. Schapulier.—
48. Gehuwden hebben eene dubbele waar-
schuwing noodig, om het ééne noodzakelijke
niet te verwaarloozen. Opwekking, vooral door
bestrijding van verscheidene uitvluchten.

Hoofdstuk XIV. *Over de wederzijdsche stichting.*

49. Verplichting om elkander tot het goede te
brengen. — 50. Middelen daartoe: het woord,
het voorbeeld, het gebed. — 51. Hoe onchris-
telijk, wanneer men onverschillig is wegens
de zaligheid der wederhelft. — 52. Nog er-
ger, wanneer men elkander oorzaak is tot zonde.

Hoofdstuk XV. *Over de kwellingen in het Huwelijk.*

53. Geen mensch zonder kwellingen. — 54. De
staat des Huwelijks brengt van zelf kwelling-
gen mede. — 55. Vanwaar zoovele teleurstel-
lingen in het Huwelijk? — 56. Bekoringen
van spijtgevoel over het aangegane Huwelijk.
Hoe zich daarin te gedragen? — 57. Hoe over
de kwellingen te denken? Waarom God de
kwellingen overzendt of toelaat?

Hoofdstuk XVI. *Over de hulpmiddelen ter verlichting
der huwelijkslasten.*

57. Gehuwden hebben vele
hulpmiddelen noodig: bij wien te zoeken? —
59. BIJ ELKANDER. — 60. BIJ HUNNE OU-
DERS. — 61. BIJ DEN BIECHTVADER. — 62. BIJ
ZICH ZELVEN. 1. In een ernstig plichtbesef.
2. In de liefde tot de wederhelft. 3. In de
liefde tot de kinderen. 4. In de verdueligheid.

5. In een levendig geloof. — 63. BIJ GOD. In zijne voorzienigheid. In de kracht van het H. Sacrament des Huwelijks. — 64. Nog door het gebed; — door de aalmoes; — door de HH. Sacramenten. — 65. BIJ GODS VRIENDEN in den hemel. Bij de H. Moeder Gods. — 66. Bij den H. Joseph, — uw H. Bewaarengel, — uwe HH. Patronen. — 67. Middelen tot onderhouding van den godsdienstigen geest in het huisgezin, tevens tot verkrijging van Gods zegen. — 68. Opwekking tot vertrouwen.

Hoofdstuk XVII. *Over de betrekking der Gehuwden tegenover hunne bloedverwanten en aanverwanten.* — 69. Gehuwden zijn in zeker opzicht ontheven van het ouderlijke gezag. Raadplegen in vele gevallen hunne Ouders, uit voorzichtigheid. Ook om hen te eeren. — 70. Het vierde Gebod, in hoeverre nog verplichtend voor Gehuwden? Eerbied en liefde altijd door de kinderen aan de Ouders verplicht; waarom? Wanneer en hoe eerbied en liefde te bewijzen? — 71. Zware verplichting van Gehuwden om hunne Ouders in den nood bij te staan. Waarop vooral steunt deze verplichting? Wat te antwoorden bij het onredelijk verzet der wederhelft? — 72. Dubbele plicht tegenover zijne Schoonouders. Welke verplichting hier jegens de wederhelft? Hoe en waarom ook hare Ouders te eeren? — 73. Zware beproeving voor

de Vrouw, wanneer zij met hare Schoonmoeder samenwoont. Gelegenheid om vele deugden te oefenen. Moeilijkheden hier voor den Man. Hoe zich te gedragen? — 74. Algemeene gedragsregel tegenover de aangehuwden. — 75. Groote omzichtigheid den Man aanbevolen tegenover zijne Zusters. Welke gevaren van dien kant te vermijden, en hoe?

Hoofdstuk XVIII. *Over den omgang met vrienden.* — 76. Welke omgang te schuwen? Wie tot vrienden te kiezen? Het bezit van enkele goede vrienden is raadzaam. — 77. Bemerking wegens de vrienden, die men in huis ontvangt; — die men in den huiselijken kring toelaat. De Man spare zijner Vrouw onaangenaamheden; maar de Vrouw zij niet onredelijk in hare vorderingen. — 78. De Man kenne geene vriendin buiten zijne Vrouw, de Vrouw geen vriend buiten haren Man. Uiterste voorzichtigheid hier aanbevolen. — 79. Over de vriendinnen der Vrouw; over het ontvangen en brengen van bezoeken; over het houden en bijwonen van partijtjes. Gedachten van eene brave katholieke Vrouw wegens deze punten. — 80. Over goede en slechte boeken. Verplichte zorg en waakzaamheid van een katholieken Huisvader. Bijzondere voorzorgsmaatregel wegens boeken of platen, die geoorloofd, zelfs nuttig voor den Vader kunnen zijn, maar ge-

vaarlijk voor de kinderen moeten heeten. — 81. Eene gehuwde Vrouw schuwe de leeszucht. Wanneer kan zij voor uitspanning eene nuttige lezing doen? Welke lezing dan vooral aanbevelen? — 82. Eene dagelijksche korte godvruchtige lezing aangeprezen voor Man en Vrouw als zeer heilzaam en verdienstelijk.

Hoofdstuk XIX. Over de dienstboden. — 83. Voornaamste hoedanigheden eener goede dienstbode. Geene volmaakte te vinden. De beste door de Gehuwden zelve te vormen. — 84. Verplichtingen jegens de dienstboden. 1. *Billijk loon.* — 2. *Goed onderhoud.* — 3. *Vriendelijke en liefderijke behandeling.* Geene gemeenzaamheid. Leering van den H. Paulus wegens de christelijke behandeling der dienenden. — 4. *Zorg voor haar geestelijk welzijn.* Hoe wil de tegenwoordige wereld de dienstbaarheid beschouwd hebben? Hoe moeten Katholieken hunne dienstboden beschouwen? Wat moeten zij voor haar zijn? wat voor haar doen? — 85. Groote waakzaamheid noodig bij inwoning van mannelijke personen. Geen strenge maatregel of geldelijk offer te ontzien, waar de omstandigheden dringen. — 86. Geene boodschappen in den avond. Algemeen voorschrift wegens de boodschappen. — 87. Over het uitgaan der dienstboden. Wat niet te dulden? Wat te vorderen? — 88. Over de ongeoorloofde kennismaking der

dienstboden. Over geoorloofde verkeerling. Verplichte waakzaamheid, vooral voor de Vrouw des huizes. — 89. Hoe te denken over godvruchtige dienstboden? Hoe ze te behandelen? — 90. Over het vertrouwen dat eene dienstbode al of niet verdient. In hoeverre is het geoorloofd iets te doen, om zich van hare eerlijkheid te overtuigen? Wat mag men doen, wat niet doen; wanneer men eene dienstbode van dieverij verdenkt of daarop betrapt? Waarvoor zich hier vooral te wachten? — 91. Voorzichtigheid aanbevolen, wanneer uwe dienstbode den dienst verlaat.

Hoofdstuk XX. *Over het verkrijgen of niet verkrijgen van kinderen.* 92. Het voornaamste einde des Huwelijks. Kinderen zijn een zegen Gods. — 93. De vrees van kinderen te krijgen, hoe te beschouwen? Hoe daarmede te handelen? — 94. De vrees voor te vele kinderen; welk gebrek verraadt deze vrees? Welk groot gevaar brengt deze vrees mede? Wat raad geeft hier de Godsdienst? — 95. Troost en raad bij kinderloozen Echt.

Hoofdstuk XXI. *Over den tijd der zwangerschap.* 96. Wat goeds in de natuurlijke orde moet de Moeder voor haar kind betrachten? Natuurlijke voorzichtigheid der Moeder. — 97. Wat verhoopt zij voor haar kind in de bovennatuurlijke orde? Wat vreest zij bovenal? —

98. Bovennatuurlijke middelen, welke de Moeder gebruikt. — 99. Verplichtingen voor den Vader. — 100. Bijzondere raad voor eene jonggehuwde Vrouw. — 101. Troostreden voor de Ouders bij eene ontijdige geboorte.

Hoofdstuk XXII. *Over den Doop der misgeboorten.*

102. Kennis van de vereischen voor een goed Doopsel noodzakelijk voor de gehuwde Vrouw. — 103. Hoe behoort zij zich te gedragen, wanneer zij eene ontijdige geboorte vreest. — 104. Hoe raadzaam het is altijd voorbereid te zijn op eene ontijdige geboorte. — 105. Op welke vereischen moet een Katholiek vooral letten bij het doopen? — 106. Vereischen van den kant des doopelings. — 107. Wanneer mag en moet men een twijfelachtig Doopsel toedienen? Waarom die toediening onder voorwaarde? Wat doet de voorwaarde? — 108. Nader aanwijzing voor het doopen der misgeboorten. Wat daarna te doen?

Hoofdstuk XXIII. *Over den Nooddoop bij de geboorte.*

109. Het Doopsel mag niet buiten noodzakelijkheid te huis worden toegediend. Redenen voor den Huisdoop. — 110. Doopsel vóór de geboorte, door wien gewoonlijk toegediend? — 111. De Nooddoop zoo mogelijk door den Priester toe te dienen. — 112. Wie zal anders in den nood doopen? Wat te doen na zulk Doopsel? — 113. De Ouders mogen niet doopen

dan alleen bij afwezen van een derde. Verplichte bezorgdheid der Ouders voor een goed Doopsel. Niet toelaten, dat een Protestant doopt, wanneer het anders kan. Kostelijke voorzorgsmaatregel. — 114. Een kind te huis gedoopt moet nog naar de kerk gebracht worden, zoo het kan; waarvoor?

Hoofdstuk XXIV. *Over den plechtigen Doop in de*

Kerk. 115. Het Doopsel niet uit te stellen —

116. Keuze van Peter en Meter. Zij moeten de geestelijke voogdijschap hebben aangenomen. — 117. Over den Doopnaam des kinds.

Wat hier te vermijden? — 118. Trouwbrief

of briefje met de namen van kind, Ouders en Doopborgen aan te bieden bij het doopen. —

119. De Vader vergezelt het kind naar den Doop, waar zulks gebruikelijk is. Betamelijk,

ook nuttig voor den Vader. Verklaring van de eerste plechtigheid. Gewichtige woorden

voor den Vader. — 120. Verklaring der Doopbeloften. Verplichtingen daaruit volgende voor

den Vader, ook voor de Moeder. — 121. Zalige gedachte voor de Moeder, wanneer zij

haar kind van de Doopvont terugontvangt. Inschrijving in de H. Kindsheid. — 122. Her-

innering en Verjaardag des Doopels; hoe deze te vieren?

Hoofdstuk XXV. *Over den Kerkgang der Moeder.*

123. In navolging van Maria's Zuivering. Ein-

de of beteekenis van den Kerkgang. — 124. De plechtigheid aangegeven en verklaard. — 125. Waarvoor zal de Moeder de H. Mis opdragen en bidden? — 126. De H. Communie bij den Kerkgang aanbevolen.

Hoofdstuk XXVI. *Over de zuigelingen.* 127. Plicht der Moeder. — 128. Zorg bij de keuze eener min. — 129. De zedigheid in acht te nemen door Moeder of min. — 130. Over het gevaar van verstikking. — 131. Andere gevaren door kleine kinderen zonder toezicht te laten. — 132. Dagelijksch gebed der Moeder voor haar kind, enz.

I. Over het nut en het gebruik van dit Boekje.

1. Gehuwden moeten de plichten van hunnen staat kennen. De zonden, voortspruitende uit eene schuldige onwetendheid, zullen hun door God aangerekend worden. De onwetendheid van een gehuwd persoon kan betreurenswaardige gevolgen hebben, ook voor de wederhelft, bovenal voor de kinderen, wier tijdelijk en eeuwig geluk grootendeels van de Ouders afhangt.

2. Begrijpt daaruit het groote nut van dit Boekje, dat bestemd is, om aan Gehuwden te leeren of te herinneren wat hun in den staat des Huwelijks noodzakelijk of nut-

tig is te weten, voornamelijk betreffende datgene wat voor Katholieken steeds van het hoogste belang moet zijn: goede zeden en godsdienst. Christelijke Echtgenooten, die de lessen en wenken, in dit Boekje vervat, met verstandigen ijver in oefening brengen, zullen in het Huwelijk voor zich zelve het ware geluk vinden, en een geslacht opvoeden, dat God vreest, zijne Ouders eert en liefheeft, hen na hunnen dood dankbaar zal gedenken, en wellicht door de herinnering hunner lessen en door de navolging van hun voorbeeld een nieuw geslacht voor God en den hemel zal opkweeken.

3. Ziet derhalve dit Boekje niet aan als een *leesboek*, tot uitspanning eens of tweemaal te doorbladeren; maar als een LEERBOEK, dat voortdurend met ernstige aandacht dient geraadpleegd te worden; ja, eerbiedigt dit Boekje als een Gids *op de moeilijke huwelijksbaan*, als een Gids, dien men niet uit het oog verliest, en wien men eerst zijn afscheid geeft, wanneer men zeker is zijne aanwijzingen niet meer te behoeven.

4. Stelt dan dit Boekje op hoogen prijs,

en houdt het alleen voor eigen gebruik ¹⁾. Leest er dikwijls afzonderlijk of te zamen in, met de zuivere meening om te leeren wat u dienstig is of om het geheugen wegens sommige zaken te ververschen. Begint uwe lezing met een Onze - Vader en sluit ze met een Wees - gegroet.

5. In den eersten tijd van uw Huwelijk, bijv. elken Zondag, zult gij met aandacht een of meer Hoofdstukken lezen. Neemt voorts de gewoonte aan van elke maand, ten minste eens, eene lezing in dit Boekje te doen: de dag, waarop gij tot de H. Tafel zijt genaderd, is daarvoor een uitmuntend geschikte

1) Het betaamt niet, dat de kinderen of de dienstboden dit Boekje in handen krijgen. 't Is licht te begrijpen, dat voor Gehuwden raadgevingen en wenken kunnen geschreven worden, die voor hen gepast en nuttig zijn; terwijl het voor kinderen en voor alle ongehuwden beter is die niet te weten. Zoo wordt de *volledige* uitgave van het voortreffelijke werk: *Inleiding tot een godvruchtig leven, door den H. FRANCISCUS VAN SALES*, niet als voor *iedereen* volkomen geschikt gehouden; omdat er eenige weinige, overigens allerschoonste Hoofdstukken in voorkomen voor Gehuwden. Wijselijk heeft men in sommige uitgaven die Hoofdstukken weggelaten, om het gulden Boek aan de jeugd en jongelingschap zonder schroom te kunnen in handen geven. Nu, deze GIDS is *uitsluitend* voor degenen, die reeds het Huwelijk zijn ingetreden.

tijd. Gedurende de heilige Vasten zal eene ernstige lezing van dezen Gids zeer aan te bevelen zijn: bij deze lezing zult ge op zeer gemakkelijke en voordeelige wijs uw geweten kunnen onderzoeken wegens de vervulling uwer voornaamste verplichtingen, den barmhartigen God met ootmoed vergiffenis vragende waar gij zijt te kort gebleven, en voornemende met zijne hulp u zelve te verbeteren waar gij bevindt dat verbetering noodig is: — voorzeker eene schoone voorbereiding voor eene goede Paasch-Biecht. Overigens zult gij niet verzuimen dezen Gids bijtijds te raadplegen, wanneer gij in zekere omstandigheden zult geraken of reeds gekomen zijt, welke in dit Boekje besproken worden; ge zult te gelegener tijd dan goeden raad, soms een woord van opwekking of van troost vinden.

II. Over de heiligheid van het christelijk Huwelijk.

6. GOD, de Schepper, de Heer en de Bestierder der menschen, heeft het Huwelijk in het aardsch Paradijs ingesteld. — JESUS CHRISTUS, onze goddelijke Verlosser, heeft het contract of de overeenkomst des Huwelijks tot de waardigheid van een H. Sacrament verheven ¹⁾. — De H. Paulus stelt de verbindtenis des Huwelijks voor als een afbeeldsel, als een heilig teeken van die innige en onverbreekbare vereeniging, welke Jesus Christus, de Zoon Gods, met zijne Kerk heeft aangegaan ²⁾.

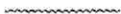
7. Christelijke Echtgenooten moeten steeds de overtuiging hebben, dat zij eenen staat beleven, die *goed* en *heilig* is. Zij zullen zich echter wachten den staat des Huwelijks boven den ongehuwden staat te verheffen: immers de maagdelijke staat is *veel verhevener* en *heiliger*. „*Een ieder heeft zijne eigene gave van*

1) Zie N. 63. — 2) Zie N. 38.

„God, de eene dus, en de andere zóó (I Cor. „VII, 7).” God heeft u geroepen tot den staat des Huwelijks; dat is uwe gave: weest God er dankbaar voor. Anderen heeft God geroepen tot den maagdelijken staat; deze gave is voortreffelijker en zeldzamer: daarom zijn ook deze uitgelezenen aan den barmhartigen God, die *aan een ieder toedeelt, gelijk Hij* in zijne vrijheid en wijsheid dit goedvindt en *wil* (I Cor. XII, 11), veel grootere dankbaarheid verschuldigd.

III. Over het einde des Huwelijks.

8. Het betaamt een christelijk Echtgenoot over het Huwelijk te denken gelijk God er over denkt, en te trachten dien staat zóó te beleven gelijk God het verlangt. Derhalve moet hij niet alleen weten tot welk einde God het Huwelijk heeft ingesteld; maar hij behoort dat einde steeds voor oogen te hebben, om alzoo in het Huwelijk immer vol-

gens Gods heilige inzichten te denken en te handelen.

9. God heeft het Huwelijk ingesteld tot een tweevoudig einde:

Het eerste en voornaamste einde is: opdat door het Huwelijk kinderen zouden worden verkregen en opgevoed tot Gods eer en tot hun tijdelijk en eeuwig geluk.

Het tweede einde is: opdat de mensch in de wederkeerige liefde en onverbreekbare vriendschap, welke het Huwelijk oplegt, een machtigen steun zou vinden om de lasten des levens met minder moeite te dragen en gemakkelijker zijne bestemming te bereiken.

Na de zonde van het Paradijs heeft God het Huwelijk nog doen strekken als een hulpmiddel voor den gevallen mensch, om op geoorloofde wijze aan de begeerlijkheid van zijn vleesch te kunnen voldoen. Zoo geeft dan ook de H. Paulus aan degenen, welke zich moeilijk kunnen onthouden en door geene belofte daartoe verplicht zijn, den raad van te trouwen; want, zegt hij, *het is beter te trouwen dan te branden* (I Cor. VII, 9): dat is, dan

door het vuur der begeerlijkheid verzengd te worden en tot ontucht te vervallen.

IV. Over den huwelijksplicht.

10. Wijl het Huwelijk eene instelling Gods is, geeft een voor God geldig *Huwelijk* aan beide *Echtgenooten* RECHT (en gevolgelyk *bij wettige vordering* van de eene zijde VERPLICHTING aan de andere zijde) tot datgene, wat het Huwelijk volgens Gods verordening medebrengt ¹⁾. Dat alles is niet alleen geoorloofd, maar kan aan God zelfs behagelyk en voor den hemel verdienstelyk zyn.

11. Betaamt het elken Christen, dat hij

1) De Biechtvader bij uwe laatste Biecht vóór het Huwelijk of de Pastoor bij het sluiten des Huwelijks zal u wel, *zooveel als u noodig was*, wegens den huwelijksplicht onderwezen hebben; nogtans kan het niet genoeg aangeprezen worden, dat jonggehewden *spoedig na de intrede in het Huwelijk* tot hunnen Biechtvader wederkeeren, om nader onderricht te ontvangen. En overigens, mochten er soms later in het Huwelijk zaken voorkomen, waarover men in geweten twijfelt of ze geoorloofd zyn of niet, dan kan men wederom niet beter doen dan zyn Zielbestierder deswegens raadplegen.

de plichten van zijnen staat vervult met de meening, om daardoor God te dienen en Hem te behagen; dan betaamt het ook een christelijk Echtgenoot den huwelijksplicht te vervullen met de meening, om alzoo Gods heiligen wil te volbrengen.

12. God heeft de wetten des Huwelijks gemaakt. Geen christelijk Echtgenoot mag voor slaan noch toestemmen de palen, door God gesteld, te overschrijden. Van elkander iets vorderen dat Gods wet verbiedt, elkander tot de zonde brengen, hoezeer zou deze ergernis strijden met de liefde, aan elkander verplicht ¹⁾? Nogtans moet men in het Huwelijk niet iets voor kwaad houden wat niet zeker kwaad is; eveneens moet men niet iets voor doodzonde houden wat niet zeker doodzonde is. Zoo eenige twijfel of onrust deswegens in uw geweten mocht bestaan, zou het dwaas van u zijn daarmee te dragen: wat kunt ge beter doen dan zoo spoedig mogelijk uwe onrust in eerbare bewoordingen aan uwen Biechtvader openbaren? Misschien is

1) Zie N. 52.

uw bezwaar niets anders dan eene kwellung des duivels, die u als groot kwaad wil doen beschouwen wat slechts eene kleine afwijking, soms niet het minste kwaad is.

13. Wat *op zich zelf* beschouwd aan Gehuwden geoorloofd is, is hun daarom *niet altijd, niet overal* geoorloofd. Zij moeten wel bezorgd zijn van *op geenerlei wijze* anderen te ergeren, en daarom in elk geval de *zekerheid* hebben van niet te zullen ergeren. Men denke hier voornamelijk aan de dienstboden en de kinderen. Gehuwden kunnen niet te omzichtig zijn in het bijwezen van kinderen, reeds voordat zij de jaren des verstands bereikt hebben. Wat kinderen in hunne vroege jeugd als zonder erg zien of ondervinden, herinneren zij zich later, doch onder eene gansch andere gedaante. Onzedigheden in tegenwoordigheid van kinderen, die op het oogenblik het onbetamelijke daarvan niet vatten, laten niet zelden zulke levendige indrukken in de verbeelding achter, dat het gebeurde, op rijperen leeftijd herhaaldelijk in het geheugen terugkomende, hun tot eene wezenlijke ergernis strekt.

V. Over de kuischheid in het Huwelijk.

14. Katholieke Echtgenooten moeten steeds de kuischheid des Huwelijks hoogachten en liefhebben; welke deugd voorschrijft, dat de Gehuwden, met zorg alles uitsluitende en vluchtende wat *buiten* het Huwelijk is, hunne booze neigingen bedwingen, om *in* het Huwelijk niet verder te gaan dan *door God geoorloofd* is en om *hun hart niet vast te hechten* aan de geoorloofde voldoening; zoodanig dat geest en hart vrij blijven om aan God te denken en Hem te dienen. De mensch mag geen vleesch worden: de geest moet heerschen over het vleesch. Mogen christelijke Echtgenooten nimmer hunne waardigheid van kinderen Gods vergeten en steeds gedenken, dat zij, een weinig minder dan de Engelen gemaakt, ook in het Huwelijk tot de heiligheid geroepen zijn ¹⁾; — dat zij overal en altijd zich bevinden onder het oog van den heiligen

1) Zie Hoofdstuk XIII.

God en van hunne beide Engelen, wier gezelschap zij hopen eenmaal in den hemel voor de eeuwigheid te deelen! O, hoe schoon en lofwaardig is de kuische liefde van twee harten, die elkander in God en om God beminnen! De kuische liefde is bestendig tot den dood; de louter vleeschelijke liefde duurt niet lang en vergaat niet zelden in afkeerigheid, om niet van erger te spreken.

VI. Over de onthouding in het Huwelijk.

15. Onthouding van hetgeen het Huwelijk veroorlooft, is soms door de omstandigheden geboden, bijv. door afwezigheid of ziekte. Bij dergelijke onthouding zijn Gehuwden tot groote behoedzaamheid verplicht, vooral hunne verbeelding en verlangens bedwinge-
gende wegens hetgene alsdan onmogelijk is.

16. Onthouding kan ook plaats hebben uit een bovennatuurlijk, een godsdienstig inzicht, bijv. *vóór den Communiedag* van een

van beiden uit eerbied voor het allerheiligste Sacrament; — *op groote Feestdagen* uit eerbied voor het groote Mysterie, waarvan de H. Kerk de plechtige gedachtenis viert; — ook *op Boetedagen* uit den geest van versterking. Dergelijke onthouding is zeer prijswaardig en verdienstelijk; doch alleen onder de onmisbare voorwaarde, dat de onthouding *van weerszijden volkomen vrijwillig* is. Men wachte zich voorzichtigheidshalve van ooit *onthouding aan God of zijne Heiligen te beloven* zonder toestemming des Biechtvaders; — en afspraak met elkander of wederzijdsch goedvinden gelde nooit voor verplichting; — en vooral wete de Vrouw, dat zij hier nooit een voorwendsel of titel mag zoeken om te weigeren of zich moeilijk te toonen; bijv. omdat het een groote Feestdag is.

VII. Over de huwelijksrouw.

17. Gij hebt, niet alleen ten aanhooren van Priester en huwelijksgetuigen, maar ook voor God en uwe HH. Engelen, aan den

voet des Altaars, elkander als Man en Vrouw de huwelijksstrouw beloofd, waarvan volgens Gods beschikking slechts de dood u kan ontslaan: „*Wat God heeft samengevoegd, dat scheid de mensch niet* (Matth. XIX, 6).” Ten teeken van die heilige belofte wordt der Vrouw bij het Huwelijk een door den Priester gewijde ring aan den vinger gestoken. O, moge de Man immer zonder zelfverwilt dien Ring aan de hand zijner Vrouw zien blinken! Moge immer de Vrouw zonder beschaamd te worden de oogen op dien Ring neerslaan! Moge de Vrouw, wanneer de Ring reeds merkelyk zal afgesleten zijn, hem nog met een liefdevollen en zoet fieren blik aan haren Man vertoonen, om zich te verheugen in de herinnering van het uur, toen zij dat kleine, maar haar dierbaarste kleinood van haren Echtvriend ontving, en in het gelukkig bewustzijn, dat zij de trouw en de liefde, alstoen aan haren Man beloofd, nooit in het minst heeft geschonden!

18. Omtrent den huwelijksplicht bestaan, gelijk de groote Apostel leeraart, (I. Cor. VII, 3 en 4) wederzijds dezelfde rechten,

en wederkeerig gelijke verplichting van rechtvaardigheid in datgene wat *met volle recht* gevraagd wordt en niet duidelijk *zondig* of *onredelijk* is. De gehoorzaamheid in deze aangelegenheid, uit plichtbesef voor God, is eene christelijke hoogst verdienstelijke deugd in Gehuwden. Men zij vredelievend in het vragen en gewillig in het gehoorzamen: de wederzijdsche vriendelijke tegemoetkoming bewijst en onderhoudt de oprechte liefde. Zonder bepaald te weigeren zich dikwijls grimmig en ongeduldig toonen, traag gehoorzamen met blijkbaren tegenzin, of altijd willen verschuiven of uitstellen: zulke onwillige gehoorzaamheid moet onvermijdelijk op de liefde een verderfelijken invloed uitoefenen. Zonder gegronde reden bepaald weigeren staat gelijk met het niet willen betalen eener wettige schuldvordering. Buitendien mag een christelijk Echtgenoot wel ernstig bedenken, dat onredelijke weigering, wanneer zij herhaaldelijk plaats heeft, de ergste gevolgen kan hebben voor de wederhelft, namelijk: verkoeling der liefde, afkeerigheid, soms zonden, waarvan de H. Paulus zegt, dat ze niet eens

onder de Christenen moeten genoemd worden..... Hoe echt liefderijk, hoe braaf en christelijk, hoe lofwaardig en verdienstelijk voor God gedraagt zich de Vrouw, welke haren Man met vriendelijkheid genoeg geeft waar zij kan en mag, terwijl zij den weerzin, dien zij dikwijls van nature gevoelt, niet alleen verzwijgt, maar zelfs niet doet vermoeden! Zoo handelt de Vrouw, die haren Man oprecht liefheeft om God.

19. Is de zonde van ontucht een gruwel in een Katholiek, wiens lichaam door het H. Doopsel en nog volmaakter door het H. Vormsel is ingewijd tot een tempel van den H. Geest, wiens lichaam in de H. Communie zoo dikwijls door de nauwste vereeniging met het Lichaam van Jesus Christus is geheiligd geworden: — een Katholiek, die overspel pleegt, voegt bij de onteerende ontucht de gruwelijke schennis der huwelijksrouw, waarvan de plechtige belofte voor Gods Altaar door het H. Sacrament des Huwelijks als met het Bloed van Jesus Christus is bekrachtigd. De eer, de trouw, de liefde eener onschuldige wederhelft verraadt de echtbreker, om dat

alles wat zij wellicht na God als haar hoogsten roem en zuiverste geluk beschouwt, ten spot te leveren aan een verachtelijk wezen, dat schaamteloos en laag genoeg is om lichaam en ziel tot de volvoering van het schandelijkste misdrijf te bieden of te geven. En mocht de beleedigde onschuld nootlottiger wijze te weten komen het schreeuwende onrecht dat haar is aangedaan, ach! zal dan het hart der gehoonde, der bedrogene, der vertrapte, tegelijk door toorn, spijt en schaamte bestormd, niet dreigen in de worsteling te bezwijken? Eerbied en liefde, vrede en geluk, ze zijn plotseling verdwenen om plaats te maken voor..... ach! wij kunnen niet en wij mogen niet alle jammerlijke, moeilijk herstelbare, soms gansch onherstelbare gevolgen noemen, welke de gruwel des overspels na zich kan slepen. — Maar is die schanddaad wel mogelijk onder Katholieken? Zullen wij dat vragen, nu het aan de gansche wereld bekend is, dat een heilige Koning, door God uitgelezen en bevoorrecht, in de zonde van overspel is gevallen?... Nogtans, is dit gruwelstuk onder Katholieken moge-

lijk, een brave Man en eene brave Vrouw mogen tot hunne geruststelling weten, dat zij niet te vreezen hebben, wanneer zij den raad volgen, welchen de christelijke voorzichtigheid hun voorschrijft. Ziethier dien raad. Bewaart in uw hart eenen afschuw van alles wat buiten het Huwelijk is. Veroorlooft u of duldt nooit de minste vrijheid van of aan een ander persoon. Waakt met de grootste zorg over uwe oogen, de vensters waardoor de dood de ziel binnendringt. Gedenkt het woord van Jesus Christus: „*Al wie eene vrouw aanziet om haar te begeeren, heeft reeds overspel met haar gedaan in zijn hart* (Matth. V, 28).” Volgt het voorbeeld van den heiligen man Job, die getuigde een verbond te hebben aangegaan *met zijne oogen*, om niet aan eene andere vrouw te *denken* (Job XXXI, 1). Door het nieuwsgierige, lichtvaardig geopende oog schiet de zondige gedachte als een pijl de ziel binnen; van de zondige gedachte komt zoo licht de zondige begeerte; en van de begeerte. Helaas! de val van David heeft geleerd wat rampzalige gevolgen een onvoorzichtige oogslag kan

hebben. Waakt dan zorgvuldig over uwe oogen; waakt over uwe verbeelding; waakt over uw hart; geeft geen plaats aan den bekoorder, verwerpt alle onzuivere gedachten zoo haastig als men vuurvonken van zijne kleederen schudt; vreest het gevaar om u er nooit in te wagen, en vermoedt ge, onvoorziens in eenig gevaar geraakt te zijn, redt u door de vlucht: 't is toch een algemeene wisse regel, dat men in de bekoringen tegen de zuiverheid zijne wijsheid, zijn moed en zijne sterkte moet toonen door eene haastige vlucht. — Nu wij van de mogelijkheid der zonde van overspel gesproken hebben, moeten wij noodzakelijk verder gaan, al mocht die afschuwelijke ergernis onder de Katholieken nog zoo zeldzaam zijn. Mocht ook slechts een enkele ongelukkige Man of Vrouw door het bedrog des duivels, door lichtzinnigheid van karakter, door de felheid van den hartstocht of door het geweld der verleiding tot overspel gekomen, dit Boekje in handen nemen, hij zal ongetwijfeld, neergedrukt onder den zwaren last zijner zonde, door de wroegingen van zijn geweten aanhoudend vervolgd en gejaagd

schier tot wanhoop, hier ten minste een woord van bemoediging zoeken, waaraan zijne ziel zoo dringende behoefte heeft; welnu, dat woord zal hij hier vinden, en moge de barmhartige God door de voorspraak der allerheiligste Maagd en Moeder Gods Maria de volgende regelen zegenen, opdat, de zoete hoop op vergeving in het ontmoedigde hart herlevende, hij met vertrouwen moge opstaan, om tot den Vader der barmhartigheden weder te keeren.

„Ongelukkige! 't is een Priester, die tot u spreekt, een vijand der zonde, maar een vriend der zondaren, bekend met de vele zwakheden van het menschelijk hart en met de barmhartige gezindheid van God jegens den zondigen mensch; — ongelukkige! ik heb innig medelijden met u; want diep zijt gij gevallen. Gij hebt wel recht te vreezen; want gij staat boven de hel, waar op dit oogenblik duizenden echtbrekers, niet meer schuldig dan gij, voor het eerlooze schenden der huwelijksstrouw in de eeuwige vlammen worden gefolterd. Ja, vrees en beef; maar wil niet wanhopen. Dreigt u eene rampza-

lige eeuwigheid, één is er die u redden kan, en gelukkig! die u ook redden wil. Uwe zonde is groot; maar Gods barmhartigheid is veel grooter. Gods Zoon is mensch geworden en aan het Kruis gestorven, om voor alle zonden der wereld, ook voor de gruwelijke zonde van overspel, te voldoen: voor die schanddaad welke gij gepleegd hebt, heeft Hij ook zijn goddelijk Bloed gestort. God heeft aan David zijne echtbreuk, verzawaard met den moord eens onschuldigen, genadig vergeven. Zucht en roep met David uit de diepte uwer ellende: *Ontferm U mijner, o God, volgens uwe groote barmhartigheid! Ik heb gezondigd en het kwaad voor uwe oogen gedaan. Ach! verwerp mij niet van uw aanschijn. Ontferm U mijner, o God, ontferm U mijner!* Bid zóó en hoop; want God wil den dood des zondaars niet, maar dat hij zich bekeere en leve. God had u reeds in de hel kunnen neerstorten; maar God heeft u gespaard; Hij heeft u afgewacht, Hij roept u, zie Hij is bereid u uwe zonden te vergeven. Hij vraagt slechts van u *berouw* en *boete*. God eischt *berouw*, dat is: een oprecht leedwezen over

uwe zonden, het vaste voornemen van die niet meer te bedrijven, wegruiming en ontvluchting van het naaste gevaar der zonde; is dit alles niet billijk? God eischt *boete*, eene rechtmatige zelfkastijding, en, als een deel van die boete, wil Hij dat gij uwe zonden aan zijn Priester in het H. Sacrament der Biecht openhartig belijdt. Gij zijt beschaamd? Ik begrijp het. Uwe schaamte bewijst, dat gij in dien rampzaligen val het gevoel der deugd niet geheel hebt verloren. Maar zult gij, nu God het zoo wil tot boete uwer zonden, zult gij weigeren eene kortstondige schaamte vrijwillig te ondergaan voor een enkelen Priester, dien gij kiezen moogt en van wien gij de zekerheid hebt, dat hij het noodlottige geheim tot in den dood zal bewaren? Ach! ik bid en smEEK u, wees toch op uwe hoede tegen Satan, den vijand van God en van uwe ziel. Eens heeft hij u de schaamte ontnomen, om u schandelijk te doen vallen, en helaas! hij heeft gezegevierd en spot met uwen val; — thans blaast hij u eene dubbele schaamte aan, om uwe zonden in de Biecht te doen verzwijgen: wilt gij an-

dermaal naar hem luisteren, om nog dieper weg te zinken, uwe schuld met eene dubbele heiligschennis te verzwaren? Ach, het laatste ware erger dan het eerste: zoudt gij uwe verdoemenis in de H. Communie met het Bloed van Jesus Christus gaan bezegelen? Wat? zoudt gij vreezen, een oogenblik beschaamd voor den Priester Gods te verschijnen, die u zal ontvangen, ja hoe? evenals Jesus Christus eens eene overspelige vrouw heeft ontvangen, welke tot Hem was gebracht, opdat Hij ze zou veroordeelen. Wat deed Jesus, de goede Herder van het verdwaalde schaap, de medelijdende Vader van den verloren zoon? Hij nam de ongelukkige, diep beschaamde overspeelster in bescherming tegen hare aanklagers, en zeide gansch minzaam tot haar: „*Vrouw, Ik zal u niet veroordeelen; ga heen en zondig niet meer.*” Zoo ook, op het voorbeeld en volgens het voorschrift van den barmhartigen Jesus, zal zijn Plaatsbekleeder, de Priester, u ontvangen met het innigste medelijden, hij zal in naam van God u uwe zonden vergeven, hij zal u zeggen: *Ga in vrede en zondig niet*

meer. O gelukkig oogenblik! gij zult het zware gewicht, dat op uwe ziel drukte, voelen weggeruimd; rust en vrede zult gij in uw binnenste voelen wedergekeerd; en gij zult in dankbaarheid uw hart voor den God der barmhartigheden uitstorten, en, evenals David, nimmer uwe ongerechtigheid en Gods barmhartigheid vergetende, zult gij daarvoor gansch uw leven willen boeten, vooral door met eene dubbele liefde uwe verongelijkte wederhelft te beminnen en u geheel en al op te offeren voor het geluk van uwe kinderen. — Ziedaar, diep gevallen zondaar of zondares, het bemoedigend woord van een Priester; lees het met aandacht, lees het bij herhaling. Bid vurig, bid veel, smeek God om de genade van een oprecht berouw, van eene rechtzinnige Biecht. Roep tot de H. Maagd, de Toevlucht der zondaren, en de barmhartige Jesus, *die voor u gestorven is*, zal u alles schenken wat voor eene oprechte bekeering vereischt wordt. Stel niet uit, na eene ernstige voorbereiding, door eene goede Biecht u met uwen God te verzoenen. Zoo gij dien raad volgt, vrede over u en vreugde onder

de Engelen Gods in den hemel, welke *zich meer verblijden over ééne zondaar, die zich bekeert, dan over negen en negentig rechtvaardigen, die geene bekeering noodig hebben!*" —

20. De vrees dat de wederhelft aan ontrouw zich plichtig maakt, het lichtvaardig vermoeden dat men de genegenheid der wederhelft niet geheel en al bezit, om die te moeten deelen met een ander, noemt men *ijverzucht, jaloerschheid of jaloezie*. Deze huwelijkspest wordt bij persoonsverbeelding voorgesteld als eene vrouw, wier kleed is volgeborduurd met oogen en ooren; zij houdt een bussel doorntakken in de hand, terwijl zij een weg betreedt, met doorntakken overdekt ¹⁾. Beschouwt en vreest en bestrijdt

1) De ijverzuchtige, door de hevigste smarten gejaagd, heeft altijd oogen en ooren geopend, om overal de wederhelft te bespieden, en helaas! om doorgaans verkeerd te zien en verkeerd te hooren. De ijverzuchtige kwelt de wederhelft op velerlei wijzen, en pijnigt niet minder zich zelve. Beiden hebben te lijden, de kwaaddenkende en de onschuldige verdachte. Is de vrouw van een jaloerschen man in het huiselijk leven het meest te beklagen; het lot van een man, wiens vrouw zich door deze ondeugd leiden laat, is niet zelden onder een ander opzicht nog meer te betreuren.....

de jaloezie als eene zielsziekte, noodlottiger dan de ergste lichaamskwaal. Alzoo moet elk christelijk Echtgenoot met de uiterste behoedzaamheid vermijden iets, het minste, te zeggen of te doen wat de jaloerschheid in de wederhelft zoude kunnen opwekken; 's menschen hart is zoo teergevoelig op dit punt, dat het zelfs gevaarlijk is elkander van deze zijde uit kortswijl te plagen: wordt scherts dikwijls moeilijk verstaan, dan is zulks voornamelijk hier het geval. Ook is een christelijk Echtgenoot verplicht te waken en te strijden, opdat de duivel der jaloerschheid zijn eigen hart niet binnendringe; en daarom heeft hij vooral die booze tongen te vluchten en te verachten, welke het er op toelleggen om door lage oorblazingen de liefde, en met de liefde den vrede en het geluk, uit eene tot hiertoe gelukkige en wellicht voorbeeldige samenleving voor altijd te verbannen. Verachting verdienen ook degenen die, is het niet uit boozen toeleg, nogtans uit lichtzinnige plagerij de jaloezie bij Gehuwden zoeken op te wekken. Geloofst, vreest, vermoedt geen kwaad van elkander: *de ware*

liefde toch denkt geen kwaad. Niettemin, voelt ge ooit eenige jaloerschheid in uw hart opwellen, zoekt geen voedsel voor uwe achterdocht, maar tracht de opkomende neiging aanstonds als eene allergevaarlijkste bekering te bestrijden, door een vurig gebed Gods machtigen bijstand inroepende. Ondervindt ge of hebt ge vermoeden dat uwe wederhelft door deze ongelukkige bekering wordt bevochten, word niet boos om dien argwaan, maar liever, heb medelijden alsof het eene gevaarlijke ziekte gold; wees in al uwe woorden en handelingen des te voorzichtiger, en tracht door de hartelijkste liefdebewijzen alle achterdocht te verdrijven, vooral wanneer ge onbedachtzaam eenige aanleiding tot argwaan mocht gegeven hebben.

VIII. Over de wederzijdsche liefde en hulpbetoon, over de eensgezindheid en den echtelijken vrede.

21. Het Huwelijk is eene door God ingestelde vereeniging van eenen Man en eene Vrouw, in hun geheel, niet voor de helft; derhalve eene vereeniging, niet enkel van *twee lichamen*, maar ook van *twee zielen*. Christelijke Echtgenooten mogen nimmer vergeten, dat hunne zielen ook gehuwd zijn, dat zij slechts *één hart en ééne ziel* behooren te hebben. Dit is de *oprechte huwelijksliefde*.

22. De liefde moet niet eene bloot natuurlijke, maar *bovennatuurlijke, heilige liefde* wesen, dat is: Gehuwden moeten elkander beminnen *om God*, omdat God hun de liefde oplegt; — beminnen *volgens God*, juist zooals God het wil of verlangt; — beminnen *door God*, met den bijstand zijner goddelijke genade; — beminnen *voor God* als laatste einde, tot Gods eer en tot beider zaligheid.

23. Gehuwden moeten elkander zoeken te behagen door vriendelijkheid, vertrouwelijk-

heid, mededeelzaamheid, oplettendheid, voorkomendheid, inschikkelijkheid in alle zaken, waarin het betamelijk is. Men zondigt tegen de liefde door onvriendelijkheid, achterhoudendheid, wantrouwen, koelheid, onverschilligheid, bitse, ruwe behandeling. Eene langdurige koelheid kan de droevigste gevolgen hebben.

24. Gehuwden moeten elkanders lief en leed deelen, zich elkanders belangen aantrekken, elkanders goeden naam bewaren en verdedigen, elkander den verlangden bijstand verleenen, elkander in droefheid troosten, in ziekte voor de liefderijkste verpleging zorg dragen. Men zondigt tegen de liefde door zich ongevoelig te toonen voor het ongelijk of leed dat den ander is aangedaan, in zijn goeden naam, in zijne gezondheid, in zijne familie; men kwetst de liefde door die hulp te weigeren, welke de ander recht heeft te verwachten. Gelijk in een menschelijk lichaam het eene lidmaat het ander aanstonds in den nood zal helpen; zoo ook moeten Man en Vrouw, als ledematen van één lichaam, immer bereid zijn elkander bij te staan; trou-

wens 't was Gods wil reeds bij de instelling van het Huwelijk: „DE TWEE ZULLEN ÉÉN „VLEESCH ZIJN.” — „*De mannen,*” schrijft de H. Paulus, „*moeten hunne vrouwen liefhebben ALS* ¹⁾ *hunne eigene lichamen. Die zijne vrouw liefheeft, heeft zich zelven lief. Niemand toch heeft ooit zijn eigen vleesch gehaat, maar hij voedt en koestert het* (Eph. v. 28 & 29).” Wederkeerig geldt dit alles ook van de Vrouw tot den Man.

25. „*De twee zullen één vleesch zijn.*” Men moge ook kunnen zeggen: *de twee zullen één geest zijn!* Gehuwden moeten trachten zooveel mogelijk eensgezind te zijn, in denkwijze, in wil, in verlangen. Onder het ééne juk, dat ze samen te dragen hebben, moeten zij voortgaande, de een op den andere lettende, hun best doen om gelijke bewegingen te maken; want zien zij niet naar elkander om, volgt elk zijn eigen luim, dan zal het zijn een horten en stooten, dat beiden hun het

1) De Apostel zegt niet: *GELIJK hunne eigene lichamen*; maar hij zegt: *ALS hunne eigene lichamen*, dat is: haar aanzijnde, als zijnde hunne eigene lichamen, waarvan zij het hoofd zijn. *Vertaling en Aanteekening van PROF. BEELLEN.*

juk niet weinig pijn zal veroorzaken. Om den vrede moet veel gedaan, veel gelaten, vooral dikwijls en veel gezwezen worden. De vrede mag alleen om hoogere belangen worden opgeofferd. Is de vrede gestoord of gebroken, de verwijdering of de oorlog mag niet van duur zijn. Men zal verlangen en trachten elkander zoo spoedig mogelijk te naderen; één stap van toenadering aan de eene zijde moet voldoende zijn, om den ander vier stappen te doen bijkomen; Gehuwden mogen vane lkander geene vernedering eischen als van hunne kinderen; de geringste toetreding, getoond door woord, houding of handeling, moet genoeg zijn, om de gansche veete in eene hartelijke omhelzing te smoren. Maar het moeilijkste punt is hier: wie zal het eerst toetreden? Die ongelijk heeft gehad, diende wel den eersten stap te doen; maar wie heeft ongelijk? Gewoonlijk beiden. Neen, die partij trede het eerste toe, welke het wijste en braafste wil wezen. Die zich overwonnen geeft, zal de overwinnaar zijn, en de goede God zal zijne zelfoverwinning naar verdienste beloonen.

26. Gehuwden moeten elkanders gebreken met een christelijk geduld verdragen. Het strijdt niet tegen de liefde elkander wegens verkeerde gedragingen op eene betamelijke wijze te berispen. Zie wegens een en ander het volgende Hoofdstuk.

27. Gehuwden moeten trachten elkaar het leven aangenaam te maken. Zij behooren het grootste genoegen bij elkander te vinden. Hoeveel verdriet geeft een Man zijner Vrouw, en hoe bezondigt hij zich tegen de liefde, haar verschuldigd, wanneer hij toont, dat hij zich bij haar verveelt en slechts elders zich vermaken kan. Hoe verfoeilijk is de gewoonte van vele HUISVADERS (?) die dag aan dag des avonds schandelijk laat in de herberg blijven, en dan nog met een kwaad hoofd huiswaarts keeren, om van 't andere te zwijgen! Waar is hier de oprechte liefde, die de Man zijner Vrouw gezworen heeft? Waar het geluk van die verlatene Vrouw, welke haar hart, haar leven aan dien Man heeft toegewijd? Waar is de spaarzaamheid en de orde, zonder welke een huis moet ten gronde gaan? Waar is hier het voorbeeld

voor de kinderen? O, hoe zal zulk een Mandat voor God verantwoord, voor God die het eens tegen hem voor Vrouw en kinderen zal opnemen?

28. Het leven der Gehuwden is een leven van voortdurende opoffering voor elkander en voor de kinderen. Door de liefde van den eenen kant, door de dankbaarheid van den anderen kant, door de wederkeerigheid der offers, door het uitzicht op de vruchten van zooveel arbeid en zorgen, namelijk het geluk der dierbaren en het loon des hemels, door den invloed der goddelijke genade, door den bijzonderen bijstand Gods, dien christelijke Echtgenooten uit kracht van het II. Sacrament des Huwelijks ¹⁾ mogen verwachten: — door dat alles worden de menigvuldige offers, welke het Huwelijk onophoudelijk eischt, licht en zoet gemaakt.

29. Vergeet niet wat God bevolen heeft wegens de huwelijksliefde: „*Een mensch zal „zijnen vader en zijne moeder verlaten, en zijne*

1) Zie N. 63.

„*vrouw aanhangen* (Schepp. II, 24).” Laat niet toe, dat door bemoeiingen en inblazingen van uwe betrekkingen, *zelfs niet van uw eigen Vader of Moeder*, de huwelijksliefde of de huiselijke vrede gestoord worde. Is het noodig ¹⁾, ontwijk liever Vader en Moeder, om, volgens Gods verordening, elkander met inniger liefde aan te hangen: „*Na God mijn* „*Man vóór alles!*” ziedaar de leus der Vrouw. „*Na God mijne Vrouw vóór alles!*” ziedaar de leus des Mans.

30. Gehuwden behooren elkander van tijd tot tijd bijzondere bewijzen van liefde te geven, welke ook met dankbaarheid en wederliefde moeten worden aangenomen en beantwoord. Aangename verrassingen, met gulhartigheid gedaan, zijn blijken van oplettendheid, hoogschatting en liefde; de vereerde kan niet anders dan daarvoor gevoelig zijn, en door zich daarvoor gevoelig te toonen bewijst hij op zijne beurt zijne hoogschatting

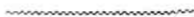
1) Voorzeker zou de Man misbruik maken van zijn gezag, wanneer hij zonder voldoende reden aan zijne Vrouw zou verbieden hare Ouders in huis te ontvangen of hen te bezoeken. Zie N. 72.

en liefde. Derhalve verzuime men vooral niet die gelegenheden, welke van zelf tot een bijzonder liefdebewijs aanleiding geven; niet dat daarom elk liefdebewijs, om bijzonder te heeten, in een of ander verrassend *cadeau* dient te bestaan: hartelijke betuigingen van liefde kunnen voldoende zijn, terwijl men door houding of handelingen soms nog meer kan doen gevoelen dan woorden kunnen uitdrukken. Eene van deze gelegenheden is, wanneer Gehuwden na eene min of meer lange afwezigheid weder te zamen komen: zullen zij niet door eene bijzondere blijdschap over het gelukkige wederzien van hunne liefde getuigen? Elkanders Verjaardagen mogen niet vergeten worden; ook is het loffelijk elkanders Patroondagen te vieren; aanbevelenswaardig is eveneens de gewoonte van op eene feestelijke wijze de jaarlijksche gedachtenis der Echtverbintenis te houden. Gelijk brave Katholieken gewoon zijn op den Verjaardag van hun H. Doopsel hunne Doopbeloften voor God te vernieuwen; mochten ook zoo alle christelijke Echtgenooten op den Verjaardag van hun Huwelijk aan elkander voor God

de belofte van trouw en liefde vernieuwen, welke zij eens zoo plechtig voor Gods Altaar aan elkander gedaan hebben! — mochten zij dien dag, voor het verledene elkander alle fouten vergevende, oprecht beloven elkaar, zoo mogelijk, nog inniger te beminnen! — mochten zij dien dag in de Kerk nevens elkander nederknielen, om den barmhartigen God te smeeken, dat Hij andermaal hunne liefde zegene! O, hoe zal de vreugde van die godsdienstige feestviering nog zuiverder, nog edeler, nog zoeter en zaliger wezen; wanneer beiden tot dat aangename herinneringsfeest zich zullen hebben voorbereid door het waardig ontvangen ¹⁾ der HH. Sacramenten!

IX. Over het verdragen van elkanders gebreken.

31. Het Huwelijk is eene vereeniging, niet van twee Engelen, maar van twee *menschēn*. En wie is er onder de menschen

1) Hetzij op den dag of enigen tijd te voren.

zonder gebreken? Hij toch is de volmaakte, die de minste gebreken heeft. Vóór het Huwelijk heeft elk waarschijnlijk getracht zijne gebreken zorgvuldig te verbergen, en wat te zien was, heeft men niet willen zien. Wat in den eersten tijd des Huwelijks zich openbaarde, heeft de liefde verschoond; maar langzamerhand kwamen de gebreken al duidelijker en duidelijker voor den dag; want, elkander minder outziende, volgt men vrijer zijne eigene neigingen en luimen, en zoo vertoont men zich eindelijk in zijn waar karakter; en van de andere zijde, na de begoocheling der eerste liefde, die blind en gevoelloos maakte, begint men beter te zien en beter te voelen, en daarbij is men hoe langer hoe minder genegen om te verschoonen en te verdragen.

32. Voelt gij u tot ongeduld opgewekt om de gebreken uwer wederhelft, beschouw dan eens aandachtig uwe eigene gebreken: wij zien zoo licht den splinter in het oog van onzen broeder, en bespeuren den balk niet in ons eigen oog. Gebreken hebt gij, misschien gebreken die gij niet ziet, hinder-

lijker wellicht dan die, welke gij in uwe wederhelft opmerkt. Deze moet *uwe* gebreken verdragen, zoudt gij ook niet wederkeurig geduldig zijn? Het is de plicht der huwelijksliefde elkanders lasten te dragen.

33. Alles waarvan de bekendmaking tot beschaming of vernedering des anderen zou kunnen strekken, moet een heilig geheim blijven. Een christelijk Echtgenoot moet zijne eigene en des anderen eer en goeden naam zooveel mogelijk bewaren en des noods verdedigen. Spreekt over elkanders gebreken of verkeerdheden met niemand, zelfs niet met uwe naaste betrekkingen. Beklaagt u niet over hetgeen gij, de een van den andere, te lijden mocht hebben. Zoekt in zulk geval geen troost bij de menschen. Alle dergelijke gesprekken zijn uiterst gevaarlijk. In plaats van goeden raad te vinden, zult gij allerwaarschijnlijkst tot dingen worden aangezet, die uw lijden zullen verzwaren; en wat gij onder de stiptste geheimhouding vertelt, komt zoo licht, en nog wel verdraaid en verergerd, ter ooren van uwe wederhelft, die zich niet weinig beledigd zal gevoelen. O, hoe

zwaar hebben velen voor hunne onvoorzichtigheid op dat punt te boeten! Hebt ge raad noodig, vraagt dien daar waar ge het zekerst en zonder gevaar van eenig kwaad gevolg den besten raad en troost vinden zult, namelijk bij uwen Pastoor of Biechtvader.

34. Meent ge reden te hebben om u ontevreden of verontwaardigd te toonen, zorgt dan, dat, gelijk de H. Geest waarschuwt, de zon over uwe gramschap niet onderga. Een schampere uitval in eene voorbijgaande driftigheid is nog al te verdragen en gemakkelijk te vergeven; maar het pruilen, dagen lang volgehouden, is onverdragelijk, en brengt der liefde diepe wonden toe.

35. Eene fout, waarvan niet licht herhaling te vreezen is, laat men best als ongemerkt voorbijgaan, vooral wanneer eenige schulderkenning en berouw uit de houding te bespeuren is. Gehuwden moeten elkander gemakkelijk vergeven, en wat eens vergeven is, dient vergeven en vergeten te blijven. Een kwellende duivel is die Echtgenoot, welke gedurig den andere misslagen, die niet meer plaats hebben, in 't aangezicht verwijt

of daarop toespelingen maakt, al geschiedt het ook zonder bitterheid.

36. Wanneer men zich durft beloven, dat eene vermaning of berisping vruchten zal dragen, is zij niet alleen geoorloofd, de liefde schrijft ze soms voor; doch men trachte te vermanen of te berispen met inachtneming der volgende regelen:

1. Voor de berisping moet een bekwame tijd gekozen worden. Derhalve zal men dikwijls moeten wachten totdat de schuldige beter in staat is met een goed hart de berisping aan te hooren. Wat zal het baten bijv. een mensch, die in drift of dronkenschap verkeert, te berispen?

2. Men zal niet berispen in tegenwoordigheid der kinderen of der dienstboden; maar tusschen vier oogen.

3. Het moet zonder vitterij en zonder bitterheid geschieden. Men berispe met zachtaardigheid en met zekeren eerbied, de wederhelft altijd waardeerende als zijns gelijke, en men kieze die beweegredenen, welke men denkt het meest geschikt te zijn om den andere te overtuigen en te winnen.

4. Met oprechte liefde, met het inzicht om den schuldige te verbeteren; men trachte zoo veel mogelijk die goede meening te doen blijken.

5. Allernuttigst is het zich door een kort gebed tot de berisping voor te bereiden.

37. Wanneer men uit berisping in plaats van verbetering verbittering te vreezen heeft, dan schrijft de liefde voor te zwijgen. In 't algemeen, wanneer geen vrucht te verwachten is, is het best met christelijk geduld alles in stilte te verdragen, bij God ¹⁾ zijn troost te zoeken en Hem de gewenschte verbetering af te smeeken. Hoe zwaarder het kruis is en hoe geduldiger gij het draagt, des te meer verdiensten zult gij voor den hemel vergaderen. Wie weet of ge door uw geduld en door uw gebed het verstokte hart niet eindelijk breken en voor uwe liefde en voor God terugwinnen zult?

1) De H. Paulus noemt in zijn brief aan de Romeinen (XV, 5) God den *God der lijdzaamheid en der vertroosting*: Hij is de gever en de bewerker van die lijdzaamheid en die vertroosting, welke gij noodig hebt.

X. Over de verhouding tusschen Man en Vrouw.

38. Over 't algemeen hebben Man en Vrouw gelijke rechten en verplichtingen tegenover elkander; nochtans wat de bestiering van huis en zaken betreft is de Man het hoofd der Vrouw: aan den Man het GEZAG, aan de Vrouw de GEHOORZAAMHEID.

Ofchoon het Burgerlijk Wetboek zegt, dat de Man is het hoofd der Echtvereeniging (art. 160) en dat hij gehouden is zijne Vrouw te beschermen (art. 162), en dat de Vrouw aan haren Man gehoorzaamheid verschuldigd is en hem moet volgen (art. 161); behooren christelijke Echtgenooten liever steeds voor oogen te houden wat een veel verhevener Wetboek, namelijk door God zelven gegeven, hun hier voorschrijft.

Ziehier den tekst van den H. Paulus uit zijnen brief aan de Ephesiërs, Hoofdstuk V. Katholieke Man! Katholieke Vrouw! prent deze hemelsche woorden onuitwischbaar in uw gemoed; elken dag hebt gij ze noodig te

weten en te volgen. Zij bevatten een regel, door den H. Geest gesteld: de Man leert HOE hij zijn GEZAG moet uitoefenen, en de VROUW HOE zij moet GEHOORZAMEN.

DAT DE VROUWEN ONDERDANIG ZIJN AAN HARE MANNEN, ALS AAN DEN HEERE ¹⁾, WANT DE MAN IS HET HOOFD DER VROUW, EVENALS CHRISTUS HET HOOFD DER KERK IS; MAAR GELIJK DE KERK AAN CHRISTUS ONDERDANIG IS, ZOO MOETEN OOK DE VROUWEN ONDERDANIG ZIJN AAN HARE MANNEN IN ALLES ²⁾.

GIJ, MANNEN, HEBT UWE VROUWEN LIEF, GELIJK OOK CHRISTUS DE KERK HEEFT LIEFGEHAD EN ZICH ZELVEN VOOR HAAR HEEFT OVERGEGEVEN ³⁾, OPDAT HIJ HAAR ZOUDE HEILIGEN.

1) *Als aan den Heere* JESUS, alsof zij de gehoorzaamheid, welke zij aan hare mannen bewijzen, aan Jesus Christus zelve bewezen.

2) *In alles*, wat niet strijdig is tegen God en zijn gebod.

3) *Gelijk ook Christus de Kerk heeft liefgehad*. Zoo is dan Christus, de Bruidegom der Kerk, het verheven voorbeeld, dat de man zich ter navolging moet voorstellen in de liefde jegens zijne vrouw; en zoozeer heeft Christus zijne Kerk liefgehad, dat Hij *zich zelve voor haar* ten dood heeft overgegeven, dat Hij voor haar geleden heeft en voor haar gestorven is. De man derhalve drage zijne vrouw eene zoo hartelijke liefde toe, dat hij bereid zij zijn leven voor haar op te offeren.

DAT EEN IEGELIJK ZIJNE VROUW ZÓÓ LIEFHEBBE ALS ZICH ZELVEN, EN DE VROUW, ZIJ VREEZE HAREN MAN ¹⁾.

Door den Vrouwen de GEHOORZAAMHEID voor te schrijven erkent de H. Paulus het GEZAG der Mans, en toch, wanneer hij tot de Mannen zich wendt, spreekt hij niet van heerschen en gebieden, geen woord van hun GEZAG; maar hij beveelt hun alleen de LIEFDE. *Het gezag des Mans moet zich oplossen in de liefde*; en welke liefde verlangt de H. Paulus? O gelukkig en heilig Huwelijk, dat eene getrouwe afbeelding is van die geheimzinnige vereeniging, welke Jesus Christus met zijne Kerk gesloten heeft; waar de Vrouw door hare eerbiedige vrees en onderdanigheid, door hare innigste dankbaarheid en liefde de Bruid van Jesus, de H. Kerk, tracht na te volgen, en waar de Man slechts het hoofd der Vrouw is om haar te beschermen en te

1) *Zij vreeze haren man*, niet echter als eene slavin haren meester, maar met die eerbiedige vrees, welke haar betaamt als zijne huisvrouw, die, om God, in hem haar hoofd vereert.

Vertaling en Aanteekeningen van PROF. BEELEN, gelijk overal elders.

beminnen, zich zelve vergetende om zich geheel en al voor haar op te offeren, op het voorbeeld van Jesus Christus, die uit liefde voor zijne Kerk zijn Bloed gegeven heeft! Ziedaar het echt katholiek Huwelijk, waarvan Jesus Christus met zijne Kerk het beginsel, het toonbeeld en het einde is!

XI. Over de voornaamste deugden of goede hoedanigheden des Mans.

39. De WERKZAAMHEID of liefde voor den arbeid. Door het Huwelijk aan te gaan, neemt de Man de verplichting op zich om voor het onderhoud van zijne Vrouw en van de kinderen, welke de goede God hem schenken zal, te zorgen. Waart gij ongehuwd gebleven, ge hadt alleen voor u zelve te werken, en het stond u nog in zekeren zin vrij, u zelve gebrek te laten lijden; ge kondt, om zoo te spreken, den arbeid zoo zwaar of

zoo licht opnemen als ge verkoost ¹⁾. Maar nu ge getrouwd zijt, is de liefde voor den arbeid u een dure plicht geworden. Om Vrouw en kinderen den arbeid liefhebben, trachten zooveel mogelijk in eerlijke verdiensten vooruit te komen, ziedaar wat de Man moet onderscheiden; maar hij vergete niet die zorg en dien arbeid te stieren tot God, namelijk hij werke zoo ijverig, omdat God hem door het Huwelijk die zorgen en dien arbeid heeft opgelegd. — Begrijp hieruit, dat, zoo de luiheid altijd verachtelijk is, zij dubbel verfoeilijk en schuldig is in iemand die voor Vrouw en kinderen te zorgen heeft.

40. De SPAARZAAMHEID. Om dezelfde reden waarom de Man verplicht is tot werkzaamheid, is hij ook gehouden tot spaarzaamheid. Waart ge vrij gezet gebleven, ge teerdet van uw eigen goed, en kwaamt ge door verkwisting tot gebrek, het kwaad ware zoo

1) Natuurlijk dit alles in de veronderstelling, dat er geene verplichting aanwezig is om voor het onderhoud van Ouders of andere nauwe betrekking te zorgen. Deze bemerking geldt ook voor N. 40 ten opzichte der *spaarzaamheid*.

erg niet: gij haddet alleen te lijden en het u zelven te wijten. Maar gaat ge thans verkwistend te werk, ge verkwist ook het goed van Vrouw en kinderen; en komen zij door uwe verspilzucht te lijden, dan wordt gij de verdrukker van hen, die gij na God op aarde het meest moet liefhebben. Zijt gij verkwistend door het onmatig gebruik van drank, dan, behalve den achteruitgang door overtollige vertering, zal er nog achteruitgang volgen door verwaarloozing van arbeid en zaken; doch het ergste is, dat ge door uwe uitspattingen en ruwe bejegeningen het leven verbittert van haar, die zich zelve geheel en al aan u heeft toegewijd, en dat ge door uw kwaad voorbeeld uwe kinderen den weg des verderfs opleidt. — Bij deze waarschuwing tegen alle verkwisting is eene waarschuwing noodzakelijk tegen de gierigheid. Is de gierigheid een van die ondeugden, welke de mensch in zich zelve noode erkennen wil, ja zich als eene verdienstelijke hoedanigheid aanrekent, natuurlijk onder een anderen naam; in het Huwelijk is die ongelukkige begripsverwarring of ver-

blindheid nog meer te vreezen. Omdat Gehuwden voor elkander en voor hunne kinderen te zorgen hebben, zijn zij doorgaans spaarzaam; maar velen drijven die spaarzaamheid door tot eene bepaalde gierigheid, en zij verschoonen hunne vrekkingheid door dezelfde beweegredenen, waarom hun de spaarzaamheid wordt aanbevolen. Zij maken zich wijs niet beter te kunnen doen dan gelijk zij doen; omdat zij alzoo elkanders belangen en die van hunne kinderen het best behartigen, ja zij meenen zelfs niet anders te mogen doen; want zij zouden elkander en hunne kinderen in hun goed benadeelen en zich aan een schreeuwend onrecht plichtig maken. Waardoor openbaart zich hunnegierigheid? Dikwijls door eene onmenschelijken behandeling van degenen die bij hen in het werk zijn; door overal volgens eene kleingeestige becijfering en bevitting altijd het minst mogelijke te betalen, zonder zich te bekreunen om eens anders schade of medelijden te hebben met ziekte of ouderdom. Ten tweede, door met hunne offers achter te blijven, waar de eer van God, de luister

van den Godsdienst, de verbreiding van het Geloof of de verdediging der Kerk ze dringend vorderen. Ten derde, door de hand niet te openen voor de noodlijdenden, en dan alleen eene karige aalmoes te geven, wanneer zij er onmogelijk buiten kunnen. Christelijke Echtgenooten (want het geldt hier evenzeer de Vrouw), weest dan wel gewaarschuwd tegen de verfoeilijke gierigheid, welke de H. Paulus eene *afgoderij* noemt; weest op uwe hoede tegen die rampzalige zucht om altijd uwe bezittingen zooveel mogelijk vermeerderd te zien, tegen de vrees van uwen kinderen niet genoeg te zullen achterlaten. Zorgt dat gij door eene ongeregelde liefde voor uwe kinderen uwe onsterfelijke ziel niet verliest. Wat moet gij dan doen? Beschouwt het tijdelijke goed als een geschenk van God, over welks gebruik gij den rechtvaardigen God eens rekenschap zult te geven hebben. Zijt gij verplicht voor uwe kinderen te zorgen, het goed, dat gij hun nalaat, is van weinig beteekenis, zoo Gods zegen het niet vergezelt. Weet dat de aalmoes u *niet vrij* gelaten is, maar door

God geboden ¹⁾, dat de aalmoes het geschiktste middel is om Gods bescherming en zegen voor u en uwe kinderen waardig

1) Wanneer gij eene verplichte aalmoes geeft, doet gij wèl, evenals gij wèl doet, wanneer gij op een geboden vastendag de vasten onderhoudt. Geeft gij onverplichte aalmoezen of meer dan God u oplegt, dan hebt gij daarvan hogere verdiensten, evenals het verdienstelijker is op een vrijen dag te vasten of de vasten strenger op te nemen dan geboden is. Maar wat zijn *verplichte* en *onverplichte aalmoezen*? Welk deel van zijn overloed *moet* de Katholiek afzonderen voor liefdadige en godsdienstige einden? Dat alles is moeilijk te zeggen; maar zeker is het, dat de meesten, door hunne ongelukkige gehechtheid aan hun geld, minder aan aalmoezen weggeven dan God van hen vergt: het zal blijken in het oordeel Gods (voor de schuldigen te laat!) hoeverre hunne onwetendheid of hunne goede trouw hen kan versoonen. Wijl het echter voor de meeste RIJKEN *duidelijk genoeg* moet zijn, dat ze voor de hulpbehoevenden, voor de verbreiding van het Geloof, voor den luister van den Godsdienst *te weinig* overhebben; zoo is ons hierdoor de vreeselijke waarschuwing van Jesus Christus lichter te begrijpen: "*Voorwaar zeg Ik u, ndat een rijke moeilijk het rijk der hemelen zal ingaan. nEn wederom zeg Ik u: het is gemakkelijker, dat een n kermel door het oog eener naald doorga, dan dat een n rijke inga in het rijk der hemelen* (Matth. XIX, n 23 & 24)." Heeft Gods voorzienigheid u met goederen gezegend, denkt dan toch dikwijls ernstig na over deze woorden der eeuwige Waarheid; want ze kunnen niet falen: Rijken kunnen allermoeilijkst in den hemel komen; waarom? *Omdat zij rijk zijn*: de rijkdom op zich zelf brengt reeds de zaligheid in het grootste gevaar. Voegen wij hierbij: de rijkdom is dubbel gevaarlijk voor *Gehuwden die kinderen hebben*. Ondervinden alle rijken die rampzalige gehechtheid aan de aardsche

te worden. Moogt gij niet verkwistend leven, leeft volgens uwen staat fatsocnlijk; behandelt al degenen, die u dienen of voor u

goederen; rijken, met kinderen gezegend, hebben daarbij het ongeluk van hunne gehechtheid en hebzucht en gierigheid te kunnen dekken en stijven onder den schoonen naam van verplichte bezorgdheid voor hunne kinderen. De duivel, zich voordoende als een engel des lichts, weet hen niet weinig te helpen: „Weest toch „spaarzaam,” blaast hij hun in, „geene uitspattingen! „geene verkwistingen! geeft niets weg of de noodzake- „lijkheid van te geven moet u bewezen zijn. Haddet ge „geene kinderen of maar één kind, dan kwam het zoo „nauw niet; ge kondt, ja ge moest ruime aalmoezen „geven; doch nu hebt ge verscheidene kinderen: wat „zal er van die kinderen geworden, als ge komt te „sterven? Ge zijt nu voor u zelve nog al goed geze- „ten; maar als dit alles eens in zóóveel parten zal gedeeld „zijn?!... Arme kinderen!.... En dan de kinderen van „die kinderen!!!... Duistere toekomst!!!... Armoede nog „eens in de familie!!!... Daarom, ge kunt niets mis- „sen; al wat ge onnoodig weggeeft, *steelt* ge van uwe „kinderen: hoe zult ge dat voor God verantwoorden?...” Helaas! hoevele rijke Ouders luisteren naar den bekoorder, denken zóó, handelen zóó, maar uit loutere gierigheid! — en toch, zij verbeelden zich wèl en christelijk te doen met alzoo voor de toekomst hunner kinderen angstvallig bezorgd te zijn! — Christelijke Echtgenooten, zijt op uwe hoede: vreest, dat, terwijl het geld u in de hand komt, de geldzucht u in het hart sluipe; — bedriegt u niet: zijt niet hebzuchtig en gierig onder den schijn van spaarzaam en bezorgd voor uwe kinderen te wezen. Zijt zoo verstandig van uwe rijkdommen te gebruiken, niet gelijk gij goedvindt, maar gelijk *God* het verlangt. Geeft ruime aalmoezen: vreest eer te weinig, dan te veel te geven. Maakt u vele vrienden bij God, die u zullen ontvangen in de eeuwige

werken, met christelijke menschlievendheid. Waar het belang van den Godsdienst of de nood der armen een offer komt vragen, geeft blij en mild met eene zuivere meening voor God. Maar dat is niet genoeg. Om u te overtuigen, dat ge niet gierig zijt, of om die verderfelijke neiging in u te bestrijden, geeft nu en dan *ongevraagd en in het geheim* ¹⁾; en de

tabernakelen. Met de vergankelijke goederen, die God u geschonken heeft, koopt u schatten, welke de dieven niet rooven, geen roest, geen mot bederven kunnen. En wat de zorg voor uwe kinderen betreft, *wilt niet alleen zorgen*: gelooft aan eene Voorzienigheid, rekent op de bescherming en den zegen van God meer dan op uwe eigene voorzichtigheid en zorg; koopt Gods zegen door uwe aalmoezen voor u en uwe kinderen; leert uwen kinderen arbeidzaamheid en vlijt; leert hun bovenal hoe zij God moeten dienen en van den rijkdom gebruik moeten maken; — neen, dan geen vrees! uwe kinderen zullen uwe lessen benuttigen, uw voorbeeld volgen, en, gelukkiger door de deugden dan wel door de schatten die zij van u erven, zullen zij zich door hunne godsdienstigheid en christelijke milddadigheid den zegen Gods verzekeren.

1) *In het geheim*: dit beduidt niet, dat geen sterfeling zulks weten mag. Integendeel: ge behoort zelfs **MEET ELKANDER** te spreken, wanneer de voorgenomen gift merkelyk zou zijn; — als ge geene onbescheidenheid van uwe kinderen te vreezen hebt, is het zeker goed, zoo **UWE KINDEREN** weten, dat ge den luister van Gods huis en de armen, de ledematen van Jesus Christus, *met de daad* liefhebt; uwe kinderen mogen niet alleen, maar zij *behooren* uwe gewone aalmoezen te kennen, ja, nog beter zoo ge opzettelyk die aalmoe-

goede God, die in het verborgene ziet, zal in uw hart eene zekere tevredenheid storten ten bewijze hoezeer dat offer Hem behagelijk is. Eene geheime milde gift, tot een goed einde voor God gedaan, is eene heldhaftigheid, die God altijd rijkelijk beloont. — De Vrouw wete echter, dat zij geene *groote of buitengewone aalmoezen* zich veroorloven mag tegen den wil van haren Man; en zelfs, wanneer de Man haar lastig zoude vallen wegens *geringe of gewone aalmoezen*, is het beter daarin zijn wil te volgen dan den vrede te storen: eene brave, liefdadige Vrouw, die het betreurt, dat zij niet al het goed kan doen wat zij wenscht, zal de barmhartige God voor hare goede meening niet onbeloond laten.

zen nu en dan door hunne handen laat gaan: die christelijke *les* en dat christelijk *voorbeeld* zijt gij, als katholieke Ouders, aan uwe kinderen verschuldigd; — vreest ook niet uwe verdiensten te verliezen, wanneer gij met eene *zuivere* meening UWEN PASTOOR OF ZIELZORGER wegens uwe aalmoezen raadpleegt, om te weten *tot welk einde* of *hoe* gij eene milde aalmoes het best zult doen of wanneer gij zijnen bijstand inroept om het goede werk uit te voeren; zijne tusschenkomst is gewoonlijk juist het geschiktste middel om *in het geheim* goed te doen.

41. De ORDELIJKHEID. Een gehuwd Man moet uitmunten

Vooreerst, door *orde op zijnen arbeid of op de zaken* die hij drijft, om dezelfde reden waarom hij werkzaam en spaarzaam moet zijn. Die werkzaam en spaarzaam is, kan nog achteruitgaan of niet genoeg vooruitgaan, omdat hij geen orde kent. 't Is niet genoeg, dat er gewerkt wordt, zelfs veel, ja rusteloos gewerkt wordt; er moet *goed* gewerkt worden, dat is: volgens eene bepaalde orde of regel. Men mag niet op goed vertrouwen daarheen werken, of te veel zich verlaten op anderen, men moet *door zich zelve*n altijd een inzicht en overzicht van zijne zaken hebben, om alles, wat tot schade zou kunnen strekken, te voorkomen of bij ontdekking aanstonds te verhelpen.

Ten tweede, door *orde op de uitgaven van het huishouden*. Het betaamt den Man niet zich in te laten met elke uitgave voor kleding, huisraad of keuken: hij moet toonen vertrouwen te stellen in de wijsheid en goede zorg zijner Vrouw; — maar de Man is niettemin verplicht toe te zien, of de uitgaven niet

van te groote weelde getuigen, en zijnen stand of verdiensten soms te boven gaan; want omdat hij is het *hoofd des huisgezins*, blijft aan hem de verantwoordelijkheid, niet van de kleine bijzonderheden, maar voor den algemeenen gang van het huishouden. Het gebeurt niet zelden, dat een Man in de verplichtende noodzakelijkheid komt, om door zijn gezag de zucht zijner Vrouw tot weelde of pracht te besnoeien ¹⁾. Is het schande voor den Man een vittend bemoeial te worden; zoo is het van den anderen kant eene laffe toegeeflijkheid, wanneer hij zwijgt en wijkt, waar zijn plicht voor God hem gebiedt dat te weren, wat het welzijn van zijn huisgezin in gevaar brengt; ofschoon hij, gelijk altijd, zijn best moet doen om op de zachtste wijze tot zijn doel te geraken. Vreest hij, dat bij tegenspraak de lieve vrede zal gestoord worden, plicht en welzijn van het gezin gaan boven; hij zij niet al te beducht voor eene onweersbui, die bij eene *verstandige* Vrouw niet van langen duur kan zijn.

1) Zie de aant. van N. 43.

Ten derde, door *orde op den dagelijkschen gang van het huishouden*. Er moet een regel zijn in elk christelijk huisgezin, waardoor het uur van opstaan en slapen gaan, van eten en drinken, van kerkgang en avondgebed bepaald is. Veel daarvan zal de Man aan de goede zorg der Vrouw overlaten, maar de Man heeft hier ook het hoogste gezag, en moet toezien, dat de regel gehandhaafd worde. Ook voor zich zelve mag hij zich niet van de orde ontslagen rekenen ¹⁾. Breekt hij

1) Is het niet bijv. de goede orde verstoren en ongenoegen veroorzaken, wanneer de Man op het *bepaalde etensuur* zich onnoodig laat wachten? Zou het ook niet tot de goede orde behooren, dat de Man, als hij 's avonds uitgaat, *geregeld* op een *gepast uur* thuis kome? Behoeft iemand zich niet te *ontspannen*, die zich niet heeft *ingespannen*; de Man, die volgens plicht door den arbeid lichaam of geest heeft vermoeid, is gerechtigd tot een eerzaam verzet. Gelukkig huisgezin, als de Man dat verzet kan vinden in den kring der zijnen, bij Vrouw en kinderen; terwijl hij zich op aangename en nuttige wijze met hen bezig houdt, om daarna met hen gezamenlijk het avondgebed te doen! Behalve de voldoening voor de Vrouw, hoeveel zullen de kinderen daarbij winnen in hunne opvoeding? Immers wanneer de Vader zich des daags de kinderen niet kan aantrekken, omdat hij werken moet, en 's avonds de kinderen zelden ziet, omdat hij meestal van huis is, ten einde elders zijn vermaak te zoeken, hoe zal die Vader zijne kinderen leeren kennen, hen onderrichten, hen leiden, zich door hen doen

dikwijls den regel zonder gegronde reden, de andere huisgenooten zullen ook minder nauwgezet zijn in het naleven der orde; terwijl het goede voorbeeld van het hoofd des huisgezins het krachtigste middel zal zijn, om eene stipte orde in het huishouden te handhaven.

XII. Over de voornaamste deugden of goede hoedanigheden der Vrouw.

42. De GODSDIENSTIGHEID. Verheven is de plaats der Vrouw in het christelijk huisgezin. De Vrouw oefent het Apostolaat of

beminnen? Hoe zal hij zijnen vaderlijken plicht volbrengen? Zal hij voor zijne kinderen niet, onbekend en onbemind, een vreemdeling zijn? Nogtans willen wij daarom aan een werkzamen Vader niet eenige uitspanning buitenshuis ontzeggen; zelfs zijn stand en het belang zijner zaken kunnen soms het medebrengen, dat hij zich nu en dan in een of ander fatsoenlijk gezelschap laat vinden; maar bij zijn uitgaan vergete hij nimmer *orde*, *maat* en het *belang der zijnen*; bij zijne vertering volge hij zijn *stand* en *middelen*. Hij trachte immer zijn *pleizier zóó* te nemen, dat zijne Vrouw er geen *verdriet* van oogste. Kan het wel een braven Man een wezenlijk plezier zijn wat gekocht is met het verdriet zijner Vrouw? Zie N. 40 & N. 27.

Priesterschap ¹⁾ uit in den beperkten kring der familie: 't is hare taak den Man, zoo noodig, tot godsdienstigheid te brengen en den kinderen de godsdienstigheid in te prenten. Waar de Vrouw ongodsdienstig is, zult ge daar godsdienstigheid van den Man en van de kinderen verwachten? En kan een Huwelijk zonder godsdienst christelijk genoemd worden? Kan een Huwelijk, waar God is buitengesloten, gelukkig zijn? Van de Vrouw moet die bezielende adem uitgaan, welke het Huwelijk in waarheid christelijk en gelukkig maakt. Heeft de Man op zich genomen voor het stoffelijke leven van Vrouw en kinderen te zorgen; 't is de roeping der Vrouw Man en kinderen tot hooger leven, tot den hemel te voeren. Eene godsdienstige Vrouw kan de oorzaak zijn van het eeuwige geluk van geheel het huisgezin; eene ongodsdienstige Vrouw

1) Rechtens komt den Man, als het hoofd der Vrouw en als het hoofd van het huisgezin, het Priesterschap toe: hij toch moet de Vrouw, en eveneens de kinderen, geleiden op den weg, die tot God voert. Doch zullen de Mans niet erkennen, dat het verhevene Priesterschap, de leiding in het godsdienstige, feitelijk tot de Vrouw is overgegaan? Aan den Man het recht, aan de Vrouw de uitoefening.

kan de schuld dragen, dat, met haar, Man en kinderen verloren gaan. De godsdienstigheid is, om zoo te spreken, de hoofddeugd in de Vrouw, de bron van vele andere deugden. Uit de godsdienstigheid vloeit van zelf voort eene ware en standvastige liefde. Eene godsdienstige Vrouw zal zijn eene zedige Vrouw, eene zorgvuldige Vrouw, eene verduldige Vrouw. Leid hieruit af wat van eene ongodsdienstige Vrouw te vreezen is ¹⁾.

43. De ZEDIGHEID. Is de zedigheid het schoonste sieraad van eene ongehuwde dochter, zij blijft het nog voor de gehuwde Vrouw. Kleeding, houding, gang, gebaren,

1) Tot de godsdienstigheid der Vrouw behoort de liefde voor de armen, het deelnemen aan liefdadige werken. De H. Jacobus schrijft in zijn Brief Hoofdst. I, 27: *„Zuivere en onbevleete godsdienst bij God en den Vader is deze: weezen en weduwen te bezoeken in hunne verdrukking, en zich zelven onbesmet te bewaren van deze wereld.”* Dat is: echte, ware, zuivere godsdienst in het oog van God onzen hemelschen Vader, bestaat in het beoefenen der christelijke liefde, bijv. in liefdadigen bijstand aan behoeftige weezen en weduwen te verleenen en in zich zelven onbesmet te bewaren van deze booze wereld, door geene van haar zondige daden na te volgen, maar *ingelogen en rechtvaardig en godsdienstig in deze wereld te leven* (Tit. II, 12). Schijnt de H. Jacobus dit niet vooral voor de Vrouwen geschreven te hebben?

oogslagen, woorden, alles moet in eene christelijke Vrouw zedig en eerbaar zijn. Zij moet trachten haren Man alleen te behagen; zij mag er niet aan denken op eenige wijs oog of hart van andere mannen te trekken. Onzedige of dubbelzinnige woorden mag zij in hare tegenwoordigheid niet dulden; de minste ongepaste vrijheid tegenover haar moet voor haar eene belediging zijn. Eene christelijke Vrouw kan niet te omzichtig zijn, om hare deugd niet in de minste verdenking te brengen. De deugd eener Vrouw bekomt zoo licht eene vlek, en het zijn van die vlekken die onuitwischbaar zijn. De zedigheid maakt de Vrouw des te behagelijker in de oogen van haren Echtvriend, die zich gelukkig gevoelt door hare reine, geheele, onverdeelde liefde. — Dat eene katholieke Vrouw toch nooit voor eene ontstichtende kleeding verschooning zoeke in de *mode*. Wat is de mode? Zij is de wet eener wereld, die, volgens den Zaligmaker, geheel en al in de boosheid gelegen is; eener wereld, welke, volgens den H. Joannes, vol is van begeerlijkheid des vleezes, begeerlijkheid der oogen en hoo-

vaardij des levens. Kunt gij dan denken, katholieke Vrouw, de mode te moeten of te mogen volgen, *omdat zij mode is?* Gij zijt gehouden, vóór gij eene mode volgt, toe te zien of die kleederdracht niet door uwen heiligen Godsdienst wordt veroordeeld. Heeft dan de Godsdienst iets met de kleeding te maken? Ter dege. De kleeding is den mensch niet eene gansch vrije zaak: gekleed te gaan is eene verplichting, door God opgelegd. Ge weet waarom, helaas! God zelf aan Adam en Eva kleederen heeft aangedaan (Schepp. III, 21). Maar zoo gij gekleed *moet* gaan, omdat God het wil, dan behoort gij ook in uwe kleeding *volkomen* het doel te betrachten, wat God zich met de kleeding heeft voorgesteld. Welk is dat doel? Het hoofddoel is te voorkomen, dat men iemand aanleiding geve tot kwaad, hetzij in gedachten of anderszins. Dit hoofddoel moet voor alles in de kleeding betracht worden; zie, dat vordert de Godsdienst. Hij verbiedt voorts in de kleeding den geest van verkwisting, welke zoovele huisgezinnen ten gronde richt. Moet men niet op zijne hoede zijn tegen de mode in eene maat-

schappij, welke men poogt onchristelijk, ongodsdienstig te maken, door met Christus ook God er uit te bannen; eene maatschappij, welke men schijnt te willen terugdrijven tot het heidendom met al zijne schandelijkheden en gruwelen? Eene katholieke Vrouw raadplege bij het volgen der mode het voorschrift der christelijke zedigheid, haren stand en hare middelen. De kleeding eener katholieke Vrouw kenmerke zich door zedigheid, eenvoudigheid en zindelijkheid 1).

1) MEVR. MARIA DE GENTELLES heeft in den jongsten tijd de fransche Vrouwen opgeroepen tot het vormen van eene Vereeniging, een heiligen bond, om de heerschende weelde in de kleederdracht der Vrouwen te bestrijden. Het ware te wenschen, dat alle Vrouwen ter harte namen wat zij als verplichtend voor de leden der Vereeniging voorstelt. Ziehier hare woorden:

„Maar welke verplichtingen mogen en moeten de leden van dien heiligen bond op zich nemen?....

„Zoude het niet best zijn, terstond te beginnen met zich te verbinden eens ernstig te onderzoeken, welke de drijfveeren zijn die ons persoonlijk doen handelen, wanneer wij ons lichaam versieren en optooien; onze meening te zuiveren en er geene te hebben, waarover wij zouden moeten blozen, indien zij bekend ware?

„Onzen Man behagen, onzen stand ophouden in de gezelschappen, binnen de palen blijven eener passende en bevallige netheid; ziedaar een doel daar wij naar mogen streven.

„Maar in onze prachtige kleeding een middel te zoeken om opgemerkt, bewonderd te worden en wat dies meer zij; er zelfs een middel in te vinden om an-

44. DE IJVERIGSTE ZORG VOOR HET HUISHOUDEN. Gelijk de Man moet hebben liefde voor den arbeid, zoo moet de Vrouw liefde hebben voor het huishoudelijk werk. De honderd kleine bemoeiingen, die dagelijks voorkomen, moeten haar vermaak, haar leven zijn. Wordt zij door anderen daarin geholpen, over alles moet zij het wakend oog houden. In het Boek der Wijsheid wordt de kloeke Vrouw geprezen, „*die „de gangen van haar huis nagaat en haar brood „niet in ledigheid eet.*” Deze ijverige zorg voor het huishouden veronderstelt:

„dere Vrouwen te overtreffen, alleen te heerschen, ze te „overschaduwcn, in één woord, dat zoude rechtstreeks „tegen den geest der Vereeniging strijden.

„Wat nu de stoffelijke verplichtingen betreft, door „de leden aan te gaan, ik geloof, dat men ze tot drie „kan terugbrengen. Een eerste zou zijn, zich eene som „te bepalen (en daar zich streng aan vast te houden) „die men jaarlijks voor het toilet wil besteden, en nimmer of nooit die eenmaal gestelde grenzen te overschrijden.

„Tentweede, op die som te heffen *het deel der armen* „en dat zoo groot mogelijk te maken; zich beijveren „van tijd tot tijd de begeerte eener nieuwigheid op te „offeren, om daardoor meer in de gelegenheid te zijn, „zijne arme broeders te kunnen helpen; ze in persoon „de ondersteuning brengen.

„Eindelijk, en dit is het voornaamste punt, nooit „iets te koopen, zonder het dadelijk te betalen, of als „dit in sommige gevallen onmogelijk is, ten minste de

1. *De huiselijkheid.* Eene gehuwde Vrouw moet het liefst te huis zijn, te midden van hare huishoudelijke zaken, vooral wanneer zij tevens Moeder is. Eene Vrouw, die buiten noodzakelijkheid veel of gaarne van huis is, verdient den naam niet van HUISVROUW.

2. *De waakzaamheid* over alles wat het huishouden raakt. Eene goede Huisvrouw sluit zich niet op in hare kamer, om vandaar, als eene koningin van haren troon, hare bevelen te geven; maar zij gaat zich ter plaatse overtuigen of alles naar behooren geschiedt.

„som of waarde van den japon, hoed of shawl die wij
„kiezen, ter zijde leggen.

„O, konden wij eens goed begrijpen, de redelijkheid
„en de zedelijkheid dier woorden: *koniant betalen!*.....
„door de meeste Vrouwen zoo weinig verstaan.

„Beproeft dit middel eens, al was het maar voor één
„jaar, voor zes maanden slechts, en gij zult geheel
„overtuigd zijn van de waarheid mijner bewering.”

Z. H. PAUS PIUS IX heeft in eene Breve, aan MEVR. MARIA DE GENTELLES gericht (8 Juli 1868), haren vromen ijver geprezen en aan hare onderneming den heilzaamsten uitslag voorspeld, te gelijk met krachtige woorden de weelde in de kleederdracht der Vrouwen veroordeelende. Reeds in October 1867 had Zijne Heiligheid zich gedrongen gevoeld, om openlijk den zondelingen opschik der Vrouwen te gispen, vooral die lichtzinnige vermetelheid waarmede zij tot zelfs in de heilige plaats, waar God alleen door allen moet aanbeden worden, door hare ijdele praal de aandacht zoeken te trekken, om bewonderd, zoo niet aanbeden te worden.

Zij moet met hare eigene oogen nu en dan gaan zien of in het gansche huis, van op den zolder tot in den kelder, alles richtig is.

3. *De ordelijkheid.* Eene goede Huisvrouw zorgt, dat alles volgens een bepaalden regel geschiedt. Het uur is vastgesteld voor die zaken, welke dagelijks voorkomen; voor andere werkzaamheden bepaalt zij den dag of de week. Zij houdt niet van uitstellen. Door uitstel komt verwarring en schade.

4. *De spaarzaamheid.* Eene goede Huisvrouw ziet toe, dat geene nuttelooze uitgaven plaats hebben. Zij weet in alle behoeften, die het huishouden volgens haren stand medebrengt, op de voordeeligste wijze te voorzien, zonder daarom gierig of karig te zijn.

5. *De zindelijkheid.* Deze goede gave is op zich zelve reeds behagelijk; maar zij is des te meer aan te bevelen, wijl zij nooit alleen komt: zij brengt gezondheid en orde en voordeel mede. In het huis van eene morsige Vrouw ontmoet ge wekelijkse kinderen, vindt ge alles overhoop en gaat veel overstuur. Voegen wij hieraan toe, dat die zindelijk is, van zelf zorgen zal aanstonds te herstellen wat her-

stelling noodig heeft, waardoor niet weinig het voordeel in het huishouden bevorderd wordt.

XIII. Over de heiliging van zich zelve in het Huwelijk.

45. De mensch is door God geschapen en op deze aarde geplaatst, om Hem te kennen, Hem te beminnen en Hem hierna eeuwig te aanschouwen. Ieder mensch moet God dienen en door zijn getrouwen dienst zijne zaligheid bewerken. 't Is het ééne noodzakelijke wat de mensch hier op aarde te doen heeft; en die taak is elken mensch persoonlijk eigen: hij kan die taak aan niemand anders overdragen. Elk gehuwd persoon moet dan voor alles zijne eigene zaligheid betrachten, en wel door God te dienen in den staat des Huwelijks. Ook tot de Gehuwden heeft Jesus Christus gezegd: „Zoekt eerst het rijk Gods en zijne gerechtigheid (Math. VI, 33),” dat is: de gerechtigheid, welke God van den mensch verlangt. Gehuw-

den mogen niets doen wat met den dienst van God en hunne zaligheid in strijd is. De liefde vergt, dat Gehuwden elkander zoeken te behagen, zooveel mogelijk voorkomend en toegewend zijn; maar nooit in die dingen, welke strijdig zijn met de liefde, aan God verschuldigd. Gehuwden mogen des noods voor elkander alles opofferen, maar niet hun God. Ook voor de Gehuwden is „*het grootste en eerste gebod*: GIJ ZULT DEN HEER UWEN GOD LIEFHEBBEN UIT GEHEEL UW HART EN MET GEHEEL UWE ZIELEN MET GEHEEL UW VERSTAND (Matth. XXII, 37 en 38).”

46. Mogen de Gehuwden niets doen *tegen God*, zij moeten alles doen *voor God*. Zij mogen niet vergeten, dat zij zich zelven moeten heiligen, voornamelijk door hunne gewone bezigheden met eene bovennatuurlijke meening te verrichten. Wat is doorgaans de dagelijksche taak van den Man? Te werken en te slaven voor Vrouw en kinderen. Hij verzuime niet zijnen arbeid door hooger inzicht te heiligen. Als hij werkt voor Vrouw en kinderen, dan behoort hij dat te doen, omdat God hem die liefde en zorg heeft opgelegd.

Eveneens moet de Vrouw zich van hare onafgebroken zorg voor het huishouden en voor de opvoeding der kinderen kwijten, niet enkel uit liefderijk ontzag voor haren Man en uit liefde voor hare kinderen; maar zij behoort in die duizend kleine bemoeiingen en verrichtingen, voortdurend den wil Gods te beschouwen, om Hem door hare getrouwheid in het kleine te dienen en te behagen. Al wat in het Huwelijk voorkomt, plicht, arbeid, zorgen, moeilijkheden, lijden, zie dat alles aan als eene beschikking Gods; offer elken morgen uwe werken aan God op, vraag zijn zegen over arbeid en zorgen, en verdraag verduldig voor God al het onaangename wat u dien dag moge overkomen. Houd deze goede meening steeds bij u levendig, en wat anders zwaar zou vallen, zal u gemakkelijk en licht worden; maar wat het voornaamste is: *gij zult God dienen gelijk Hij het van u verlangt.*

47. De zorg voor uwe eigene zaligheid eischt van u eene bijzondere getrouwheid in de vervulling van uwe godsdienstige plichten. Meer nog dan vroeger hebt gij Gods bijstand noodig. Wees vooral getrouw in uw morgen-

en avondgebed. Wees ijverig in het bijwonen der goddelijke diensten. Nader elke maand minstens tot de HH. Sacramenten. Het voornaamste middel om zijne zaligheid te verzekeren is een veelvuldig en waardig gebruik der HH. Sacramenten. De HH. Sacramenten moeten u bewaren voor de doodzonde, voor het verlies der heiligmakende genade. Mocht ge in doodzonde gevallen zijn, stel uwe Biecht niet uit, maar haast u om u met den goeden God te verzoenen. Door uit te stellen loopt gij gevaar van door den dood in den staat van doodzonde verrast te worden en alzoo eeuwig verloren te gaan. Ook zoolang gij in dien ongelukkigen staat van vijandschap met God blijft voortleven, verliest gij de verdiensten van uwe goede werken; want om door zijne goede werken den hemel te verdienen, moet men zijn in staat van gratie en zijne werken doen voor God. Nogtans zijn goede werken, in staat van doodzonde gedaan, niet gansch vruchteloos; neen, goede werken, in dien staat verricht met eene goede meening voor God, worden voorzeker aan-geprezen als een krachtig middel, om van

den barmhartigen God de genade van eene oprechte bekeering te verkrijgen. Eindelijk zij u aanbevolen het godvruchtig dragen van het Schapulier van O.-L.-V. van den Carmelus, een schild voor lichaam en ziel in alle gevaren ¹⁾.

48. Ieder Christen mag wel ernstig ge-
waarschuwd worden, dat hij te midden van
de beslommeringen dezer wereld de eeu-
wige belangen zijner onsterfelijke ziel niet
uit het oog verliest; maar Gehuwden hebben
eene *dubbele waarschuwing* noodig, omdat,
gelijk de H. Paulus leert, er zooveel in den
staat des Huwelijks voorkomt, dat geest en
hart van God en de zaligheid aftrekt ²⁾.—

1) Eene godsdienstige Vrouw zal toezien, dat haar Man het Schapulier draagt, vooral wanneer hij op reis gaat of gevaarlijken arbeid moet verrichten.

2) Alzoo de H. Paulus in zijn eersten Brief aan de Corinthiërs (VII, 32—34): *„Die geene vrouw heeft, is be-
„zorgd over 't geen den Heer betreft, hoe hij God zal be-
„hagen; maar die eene vrouw heeft, is bezorgd over 't
„geen de wereld betreft, hem drukken vele en gedurige
„zorgen voor wereldsche zaken, zijne huishouding betref-
„fende, en onder andere, de zorg hoe hij zijne vrouw
„zal behagen, hoe hij genoeg zal geven aan zijne huis-
„vrouw; en zóó is hij als verdeeld tusschen God en de
„wereld. En de ongetrouwde vrouw, en de maagd, denkt
„om 'tgeen den Heer betreft, om heilig te zijn naar lich-*

Gehuwden mogen niet zorgeloos leven wegens de tijdelijke zaken, zij moeten zorg, dikwijls veel zorg hebben; maar daarom niet te veel zorg. Hunne eerste en hoogste zorg moet altijd blijven de zorg voor hunne zaligheid, en in hunne zorg voor het tijdelijke moeten zij een groot vertrouwen hebben op Hem, die gezegd heeft: „Zoekt eerst het rijk „ Gods en zijne gerechtigheid; en dit alles (wat „ ge noodig hebt) zal u toegegeven worden (Matth. VI, 33).” Eene zorgvuldige Huisvrouw herinnere zich dikwijls de ernstige waarschuwing des Zaligmakers: „*Martha, Martha! gij zijt „ bezorgd en bekommerd over zeer veel; doch*

„ aam en geest; maar de getrouwde denkt om 'tgeen de „ wereld betreft, als moeder des huisgezins heeft zij zich „ om vele tijdelijke zaken te bekommeren, en ook hier „ om, hoe zij namelijk haren man zal behagen.”

Terzelfder plaats heeft de groote Apostel eene allerschoonste opwekking tot de Gehuwden, opdat zij hunne hoogste belangen toch niet uit het oog verliezen.

„ Dit dan zeg ik, Broeders, de tijd is kort; derhalve, „ dat ook zij die vrouwen hebben, zijn alsof zij ze niet „ hadden; en die weenen, als weenden zij niet; en die „ zich verheugen, als verheugden zij zich niet; en die „ koopen, als bezaten zij niet; en die deze wereld gebruiken, „ als gebruikten zij haar niet: — want de gedaante „ dezer wereld vergaat; dat is: *al het aardsche, alle goed „ en genot dezer wereld met haar lijden en verblijden, 't „ is al vergankelijk en gaat voorbij.*

„*één ding is noodig* (Luc: X, 41);” dat ééne noodzakelijke mag door niets verdrongen, om niets verwaarloosd worden. Wat zult gij aanvoeren, katholieke Echtgenooten, om u wegens de verwaarloozing van het ééne noodzakelijke te verontschuldigen? *Gij hebt geen tijd* om uwe godsdienstige plichten te vervullen? *Gij moet den tijd hebben*, en gij kunt den tijd gemakkelijk vinden, zoo ge den ernstigen wil daartoe hebt. Helaas! om te voldoen aan zijne winzucht, wordt de mensch bereid gevonden, plezier, gemak, slaap, gezondheid op te offeren, ja zijn leven te wagen; maar voor zijne zaligheid, wat heeft de mensch daarvoor over? Is er geld te verdienen, dan heeft hij altoos tijd; maar om zijne ziel te verzorgen, om die te verrijken, te verrijken voor de eeuwigheid, daarvoor heeft hij geen tijd! Hoevelen vergeten het woord des Heeren: „**WAT ZAL HET DEN MENSCH BATEN, INDIEN HIJ DE GEHEELE WERELD WINT, EN ZIJNE ZIEL VERLIEST** (Marc. VIII, 36)? *Gij hebt geen lust* om te bidden, om de HH. Sacramenten te ontvangen? Maar hebt gij dan lust, is het zoo aangenaam, om elken dag van den

vroegen morgen tot den laten avond te zorgen . te werken, te slaven? Ja maar, dat moet wel, dat is plicht. Juist zoo, dat is plicht, en *waar plicht is, hebt ge niet uwe lusten te raadplegen*. Gij hebt geen dringender plicht dan de zorg voor uwe ziel. 's Morgens en 's avonds moet gij bidden. Zoudt gij willen opstaan en u ter rust begeven als een ongelooovige, dat wil zeggen: met evenveel aan God te denken als het redelooze dier? Gij moet 's morgens opstaan om voor God te gaan werken; gij moet Hem bedanken voor zijne bescherming en bidden om zijn zegen. 's Avonds moet gij God danken voor de zegeningen van den dag en Hem bidden om zijne bescherming gedurende uwen slaap. Gij behoort ten minste maandelijks of met de groote Feestdagen tot de III. Sacramenten te naderen. Het belang uwer ziel vordert dat. Gij zegt: *het hoofd staat er niet toe*, geest en hart zijn *thans* voor zulke heilige zaken niet bekwaam; derhalve uitgesteld: later zal het beter gaan. Misleiding des duivels! Neen, niet uitstellen: doe naar uwe

omstandigheden uw best, om u voor die heilige handeling voor te bereiden; de goede God vergt niets meer van u; en wat ge daar zegt tot versooning, strekt tot bewijs hoezeer uwe ziel behoefte heeft aan de HH. Sacramenten. Door de wereldsche zorgen is de geest Gods bijna of misschien geheel uit uw hart verdrongen, uwe ziel heeft voedsel, nieuwe krachten noodig; door altijd te wroeten in het stof, wordt de ziel overdekt met stof, op het gevaar af van gansch stof te worden: de ziel moet zich nu en dan opheffen, om dat stof af te schudden. Door de HH. Sacramenten wordt de goede geest in u vernieuwd, elken keer zult gij u tevreden en gelukkig gevoelen, en met meer moed en ijver zelfs zult gij uwe tijdelijke zaken hervatten.

XIV. Over de wederzijdsche stichting.

49. Het Huwelijk is geene overeenkomst om elkander alleen tot hulp en steun te zijn in alle *tijdelijke* aangelegenheden ¹⁾; neen,

1) Zie N. 9 het tweede einde des Huwelijks.

de Huwelijksband omvat Man en Vrouw geheel en al gelijk ze zijn, met lichaam en ziel, met al hunne belangen. Kunnen wij het christelijk Huwelijk anders begrijpen dan eene wederzijdsche verbintenis, om elkander zoo gelukkig te maken als mogelijk is? Maar kan een Katholiek zich een wezenlijk geluk voorstellen, wanneer de gedachte aan het eeuwige geluk des hemels is buitengesloten? Eene oprechte liefde om God veronderstelt van zelf in christelijke Echtgenooten een vurig verlangen, om elkander boven alles tot het geluk des hemels te zien geraken, eene heilige zucht om elkander tot dat eeuwige geluk te geleiden.

50. Gehuwden zijn dan verplicht elkander zooveel mogelijk van het kwaad af te trekken en tot het goede te brengen. — En welke middelen staan hun hierbij ten dienste? Het woord, het voorbeeld en het gebed.

Het woord; namelijk gepaste waarschuwingen, vermaningen en berispingen om afwijkingen te voorkomen of, waar fouten of gebreken, verkeerde hebbelikheden of kwade gewoonten bestaan, die te verbeteren; — tij-

dige herinneringen aan de vervulling der godsdienstige plichten, gemocdelijke opwekkingen, stichtende gesprekken. Wat de berispingen betreft, neem in acht wat bij Hoofdstuk IX, N. 35 en 36 deswegens gezegd is. Voegen wij hierbij deze bemerking: dat men het meeste kracht geeft aan zijn woord, wanneer men op zijne beurt aanmerkingen en berispingen met een goed hart aanneemt of zich ten nutte maakt.

Het voorbeeld. Gehuwden moeten elkander in het goede voorgaan. Hoe sterk moet het goede voorbeeld trekken waar het onophoudelijk voor oogen is, en wel in den persoon dien men hoogschat en liefheeft?

Het gebed. Gehuwden moeten veel, ja dagelijks voor elkander bidden, opdat de barmhartige God den geliefde voor de zonde moge bewaren en tot goede werken moge aanzetten en helpen. Van een vurig gebed mag men alles verwachten. Waar een *oprecht godsdienstig* Echtgenoot verstandig *beleid* met vertrouwend *geduld* weet te paren, is het welslagen zeker. Hoevele Mannen hebben hun geluk voor tijd en eeuwigheid aan hunne godsdienstige

Vrouwen te danken? O katholieke Vrouw! in Gods handen zijt gij wellicht het werktuig, waarvan zijne barmhartigheid zich bedient om de onsterfelijke ziel van uwen Man te redden: moge de zaligheid van uwen Man het hoogste doel uwer liefde wezen!

51. De vraag zal verder gemakkelijk te beantwoorden zijn of men het een **CHRISTELIJK HUWELIJK** kan noemen, wanneer Echtgenooten zich niet bekreunen om elkanders zaligheid; wanneer de een zich onverschillig toont omtrent de afwijkingen des anderen, onverschillig of de andere zijne godsdienstige plichten vervult of niet. O, hoe moet een christelijk Echtgenoot in zijne ziel bedroefd zijn, wanneer de geliefde zijns harten zich door de zonde ongelukkig maakt! O, hoe moet eene brave Vrouw lijden, wanneer haar Man zijne godsdienstige plichten verzaakt of aan eene of andere ondeugd zich overgeeft! Zij lijdt meer in hare ziel om het ongeluk van haren Man dan wel om de onaangenaamheden, die zij door zijn wangedrag te verduren heeft. O, met welk eene vurigheid smeekt zij elken dag de bekoering van hem af, dien

zij, ondanks alles, oprecht om God blijft liefhebben!

52. Nog erger dan deze onverschilligheid is het gedrag van de Gehuwden, welke elkander aanleiding geven tot de zonde. Hoe schuldig zijn zij, die den invloed, welken het Huwelijk hun geeft, gebruiken om elkander over te halen tot iets, dat strijdig is met de geboden Gods of de geboden der H. Kerk. Schijnen dezulken niet bijeengekomen te zijn, om elkander, in plaats van gelukkig, diep ongelukkig te maken? Hebben zij eenmaal voor het Altaar elkander de hand gegeven, om langs den breeden weg des verderfs elkander in den afgrond te trekken? De Zaligmaker heeft gezegd: „WEE DEN MENSCH DOOR „WIEN DE ERGERNIS KOMT!“ Wee *elken* mensch die een anderen mensch, *welken ook*, tot de zonde brengt! Welke straf dan moet *de Man* vreezen, die oorzaak is, dat *zijne Vrouw* zonde doet? Welke straf wacht *de Vrouw*, die schuld is van de afwijkingen van *haren Man*? Wat eene rampzalige omkeering, zoo de liefde, die de bron moet zijn van beider geluk, de oorzaak wordt van beider verderf!

XV. Over de kwellingen in het Huwelijk.

53. Het leven van elken mensch is een lijden en strijden met weinig verblijden. „*De mensch, van de vrouw geboren, leeft korten tijd, en wordt met vele ellenden vervuld* (Job XIV, 1).” Iedereen heeft de bevestiging dezer woorden van den zwaar beproefden Job dagelijks voor oogen. Jesus Christus heeft gezegd: „*Indien iemand mijn volgeling wil wezen, hij verloochene zich zelve, en neme zijn kruis DAGELIJKS op, en volge Mij* (Luc IX, 23).” Derhalve heeft iedereen een kruis, dat hem als het zijne toebehoort, een kruis, dat hem *geen dag* verlaat. „Zoo staat dan”, zegt de godvruchtige Thomas van Kempen, „altoos een kruis voor u gereed, en wacht u overal op. Gij moogt loopen waarheen gij wilt, gij kunt uw kruis nergens ontvluchten. . . . Werpt gij één kruis van u af, er is geen twijfel aan, of gij vindt dra een ander, en wellicht nog zwaarder dan te voren. . . . Houd u bereid in dit rampvol leven velerlei ongemakken

„ en wederwaardigheden door te staan. Want,
„ waar gij ook moogt zijn, dit zal uw lot
„ steeds wezen, en gij zult waarlijk niets an-
„ ders vinden, waar gij u ook verbergen wilt ¹⁾.”

54. De H. Paulus schrijft in zijn eersten Brief aan de Corinthiërs (VII, 28): „*Hebt gij eene vrouw genomen, gij hebt niet gezondigd; en heeft eene maagd zich in den echt begeven, zij heeft niet gezondigd*; DOCH ZULLEN DEZULKEN VERDRUKKING DES VLEEZES HEBBEN.” Heeft iedereen te lijden, Gehuwden hebben zeker veel kwellingen te wachten; namelijk, zij zullen allerlei zorgen, zwaarigheden en bekommernissen, welke de staat des Huwelijks medebrengh, moeten ondervinden. Die alleen staat in de wereld, heeft voor zich alleen te zorgen, en heeft alleen te lij-

1) DE NAVOLGING VAN CHRISTUS. *Tweede Boek, laatste Hoofdstuk.* Lees met aandacht dit kostelijk Hoofdstuk in zijn geheel; lees het dikwijls; laat gij het elke maand eens, 't ware nog niet te veel. PROF. SCHRANT in zijne *Vertaling der NAVOLGING* teekent op dit Hoofdstuk aan: „Hadde de Schrijver dit eenige Hoofddeel „ slechts geschreven, dat ware genoeg geweest, om hem „ der vergetelheid te ontrukken. Het prijst zich boven „ alle, om deszelfs belangrijken inhoud, aan, en is eener „ aandachtige herlezing overwaardig.”

den wat hem persoonlijk treft ¹⁾; maar die gehuwd is, heeft te zorgen voor zich, te zorgen voor zijne wederhelft, te zorgen voor zijne kinderen; en staat iedereen aan tegenspoed bloot, een Gehuwde heeft het lijden van vele kanten te wachten; want wijl de Gehuwden één zijn door de liefde en beider belangen verbonden zijn, wat op een neerkomt, treft ook den ander, en wat de kinderen bejegt, treft ook de Ouders; zoodat een Gehuwde, om zoo te spreken, reeds eene dubbele kans heeft van tegenspoed, alleen omdat hij gehuwd is, en daarbij nog zoo vele kansen als hij kinderen telt, die hij liefheeft; ja, de slagen, die een geliefde treffen, vallen op den beminnende terug dikwijls gevoeliger dan dat zij onmiddellijk op hem waren neergekomen.

55. De mensch, voordat hij kennis en ervaring van de wereld heeft opgedaan, schept zich vele *illusiën* of bedriegelijke verwachtingen van allerlei genot. Deze zelfbegoocheling heeft vooral plaats omtrent den staat des Huwelijks. Gij zult in het Huwelijk veel niet vinden van hetgeen gij u beloofd hebt, en veel

1) Zie de aant. op N. 30.

vinden dat gij niet verwacht, veel waaraan ge zelfs niet gedacht hebt. Vóór ge het Huwelijk aangingt, waart gij zonder kennis en ervaring, daarentegen vol van ijdel zelfbedrog. Al wat u in het Huwelijk aanlokte, wist uwe verbeelding tot zulk een betooverend schoon geheel saam te schikken, dat ge droomdet bij uw Huwelijk een paradijs in te treden; — wat ge in het Huwelijk te vreezen hadt, dat hebt ge niet kunnen zien of niet willen zien, of heeft uwe verbeelding onnoemelijk klein gemaakt of gansch weggecijferd met een „ja dat kan wel, maar dat zal niet.” En thans nu uw droom uit is, wat denkt ge? wat zegt ge van die zoete huwelijksweelde, welke gij u beloofd hadt? Is de roos niet een treffend beeld van den staat des Huwelijks? De roos is aantrekkelijk door geur en kleur; maar zij heeft ook hare doornen: de geur vervliegt, de kleur verwelkt, de blaadjes verleppe, vallen af en worden door den wind verstrooid; maar de doornen blijven, steviger en scherper dan vroeger. O, gelukkig het Huwelijk, dat, geplant in den vruchtbaren grond eener door den Godsdienst gevoede deugd, groeit en bloeit

in den zachten gloed eener eeuwige lente, eener niet bloot zinnelijke, maar heilige liefde, die met de jaren niet van hare vurigheid verliest. Dat Huwelijk heeft wel zijne onmisbare doornen; maar zij zijn nauwelijks zichtbaar tusschen zoo vele liefelijke rozen, die immer den stam bekronen. Maar wáár is dat gelukkige Huwelijk?

56. Is het Huwelijk helaas! rijk aan teleurstellingen, het kan zelfs gebeuren, dat Gehuwden spijt gevoelen over den gedanen stap; ja, die spijt kan gegrond wezen, 't kan zelfs waar zijn, dat ze met elkander niet of misschien in het geheel niet hadden moeten trouwen; maar 't kan ook zijn, dat dergelijk gevoel van spijt, soms de twijfel of men wel Gods roepstem gevolgd heeft met te huwen, allen grond mist. Doch, hoe het ook zij, alle dergelijke gedachten moet men als bekoringen van den duivel of ten minste als nuttelooze, ja schadelijke betrachtingen uit het hoofd zetten; omdat al die beschouwingen over het nuttige der keuze, welke vóór het Huwelijk op hare plaats waren, nu tot niets anders zullen leiden dan tot verwaarloozing der voornaamste plich-

ten. Immers of dit Huwelijk voor u ook meer of minder nuttig is; ja, al ware het u beter geweest van niet te trouwen; gij moet weten, dat gij niettemin getrouwd zijt en getrouwd blijft, en dat gij alle verplichtingen des Huwelijks moet volbrengen, en gevolgelijk dat gij aan den persoon uwer keuze de oprechte liefde van een christelijk Echtgenoot verschuldigd zijt; en weet het, dat, als het *gevoel* van spijt in u onvrijwillig en onschuldig kan zijn, het echter tegen de verplichte liefde strijdig is, iets van de spijt, welke gij gevoelen mocht, aan wien ook te openbaren, tenzij aan uwen Biechtvader om zijnen raad te vernemen. Wees toch voorzichtig om nooit in eene opwelling van drift of onder den druk der huwelijkslasten aan uwe wederhelft te zeggen: „Ik wenschte dat „ik niet getrouwd was. — Ik wenschte u nooit „gekend te hebben.” — Gij verzaakt de liefde, die gij aan uw Echtgenoot verschuldigd zijt, en gij brengt zijn hart eene noodlottige wonde toe, die niet licht genezen zal.

57. Zijn er dan vele teleurstellingen, vele zorgen, vele bekommernissen, vele weder-

waardigheden in het Huwelijk te wachten, hoe moet gij dan over al die kwellingen denken? Juist zóó, gelijk uw heilig Geloof u leert daarover denken. Gij moet de kwellingen beschouwen als onafscheidelijk van uw leven op aarde, onafscheidelijk van den staat dien ge u gekozen hebt; gij moet ze aanzien als door den goeden God voor u beschikt volgens een raadsbesluit zijner wijze en goedertieren voorzienigheid, aanzien als kruisen door Jesus Christus, uw goddelijken Verlosser, u opgelegd, voorzeker allerkleinste kruisjes in vergelijking met dat groote Kruis, dat Hij voor u gedragen heeft om daaraan voor u te sterven. Al het lijden dat u van de menschen onmiddellijk komt, zelfs wat u wordt aangedaan door de onvoorzichtigheid, laat het zijn door den boozen wil van uwe wederhelft of van uwe kinderen, ja zelfs hetgeen gij te lijden hebt door uwe eigene schuld: God heeft dat alles toegelaten, en 't is *Gods wil* dat gij al dat lijden *nu* draagt. En waarom wil God dat gij dit of dat lijdt? God zendt u dat lijden over tot uw eigen voordeel. God is uw Vader in den hemel:

zoo Hij u streng of ten minste schijnbaar straf behandelt, Hij doet het immer ten beste van u. Zijt gij van God afgeweken, gaat gij, God vergetende, den breeden weg des verderfs op, wellicht treft u God op eene gevoelige wijze, opdat gij u bijtijds zoudt bezinnen en tot de deugd, tot uwe godsdienstige plichten zoudt wederkeeren: God slaat om te genezen. Hebt gij den goeden God in vroegere dagen veel beleedigd, al moogt ge vertrouwen, dat uwe zonden door een oprecht berouw en eene rechtzinnige Biecht bij den barmhartigen God zijn uitgewischt; met de zonden zijn daarom niet alle tijdelijke straffen kwijtgescholden: de goede God wil u helpen hier op aarde voldoen aan zijne rechtvaardigheid, om u na dit leven te kunnen sparen. Bedenkt het eens of gij bij God niet met vele schulden te boek staat. Hoedanig is uwe verkeerung geweest voor het Huwelijk? Zijt gij niet misschien helaas! door vele zonden, door gruwelikheden tot het Huwelijk gekomen? Zoudt ge daarvoor niet tot strenge boete verplicht zijn? Maar al hebt gij u door eene eerbare, christelijke, heilige

verkeering tot het Huwelijk voorbereidt, ja, al hadt ge uwe ziel nooit door eene doodzonde bevekt, gij zijt daarom niet gansch onschuldig; want, zooals de H. Joannes schrijft in zijn eersten Brief (I, 8): „*Indien wij zeggen, dat wij geen zonde hebben, zoo misleiden wij ons zelve, en de waarheid is niet in ons;*” en ’t is al te waar wat de H. Jacobus zegt (III, 2): „*In vele dingen struikelen wij allen?*” Gij zijt en blijft altijd om uwe vele fouten boete voor God schuldig. Zegt dan nooit, wanneer u eenige ramspoed in het Huwelijk overkomt: „*Waarom heb ik dat verdiend?*” Nogtans, ’t is niet noodzakelijk, dat ge *alle* kruisen aanziet als zoovele straffen voor uwe overtredingen; ge *kunt* ze als boete aannemen, en wanneer ge de wederwaardigheden, die u treffen, met christelijke onderwerping tot boeting uwer zonden verdraagt, dan zult gij veel van uwe schulden bij den rechtvaardigen God afdoen; — maar ’t is niet noodzakelijk, omdat het niet altijd in Gods bedoeling ligt te straffen, wanneer Hij enig lijden verzendt. Hebt gij tegeuspoed met uwe kinderen, overkomt een van hen een ongeluk; denkt

daarom niet, dat gij in elk geval door uwe zonde daarvan de schuld zijt. 't Is bijvoorbeeld eene zware beproeving voor de Ouders, zoo hun een kind met een merklijk lichaamsgebrek geboren wordt; maar is dat daarom altijd eene straf? Eens ontmoette Jesus met zijne leerlingen eenen mensch, die blind was van zijne geboorte ¹⁾, en zij vroegen hunnen goddelijken Meester: „*Rabbi! wie heeft gezondigd, deze of zijne ouders, dat hij blind geboren werd?*” Jesus antwoordde: „*Noch deze heeft gezondigd, noch zijne ouders.*” Alzoo: dat die mensch blind geboren werd, is niet toe te schrijven aan eene of andere zonde van dien mensch zelve of van zijne ouders. Maar dit is geschied, zegt de Zaligmaker, „*opdat in hem, aan den persoon diens blindgeborenen, de werken Gods openbaar zouden worden;*” namelijk in zijne wonderbare genezing de goddelijke zending van Jesus. Aanbiddelijk zijn Gods raadsbesluiten en heilig zijne inzichten bij het bewerken of het toelaten van de vele kwellingen dezer wereld; en is het ons niet

1) Joan. IX.

duidelijk wat God juist bedoelt met ons dit of dat kruis op te leggen of niet weg te nemen, als wij bidden daarvan bevrijd te worden; „*wij weten*”, zegt de Apostel (Rom. VIII, 28), „*dat hun die God liefhebben, alles ten goede medewerkt.*” God bereidt den Christen van tijd tot tijd eenigen tegenspoed, opdat hij zijn hart niet zoude hechten aan de vergankelijke en bedriegelijke goederen dezer aarde; opdat hij meer naar de onbederfelijke schatten en zuivere genietingen des hemels zoude verlangen; opdat hij zijn God, zijn Schepper en Zaligmaker, niet zoude vergeten, maar aan Hem denken, tot Hem bidden, op Hem vertrouwen, bij Hem als zijn laatste einde zijn geluk zoeken. God laat het lijden des rechtvaardigen toe, opdat zijne deugd zoude beproefd en gelouterd worden *gelijk het goud in het vuur*; opdat hij gelegenheid zoude hebben om zijne verdiensten te vermeerderen door zijn geloovig geduld, door zijne volmaakte onderwerping aan de goddelijke beschikking. Door welke vreeselijke bezoeking werd de deugd van den heiligen man Job op de proef gesteld? Hij bleef tot het einde den wil Gods

aanbidden: „*God gaf, God nam,*” was zijn woord, „*de Naam des Heeren zij gezegend!*” Wat zeide de Engel Raphaël tot den ouden Tobias, die in zijne hooge jaren schijnbaar toevallig met blindheid was geslagen? „*Om-*
„*dat gij aangenaam waart aan God, WAS HET*
„*NOODIG, dat de kwelling u beproefde* (Tob. XII, 13).”

In den Brief van den H. Jacobus (I, 2. 3. 12) lezen wij: „*Acht het alle blijdschap,*
„*mijne Broeders, wanneer gij in velerlei beproe-*
„*vingen geraakt, daar gij weet, dat de be-*
„*proeving uws geloofs lijdzaamheid werkt. . . .*
„*Zalig de man, die de verzoeking verdraagt!*
„*want daar hij beproefd is geworden, zal hij*
„*de kroon des levens ontvangen, die God be-*
„*loofd heeft aan die Hem liefhebben*”. Ja, gelukkig gij, zoo gij in den staat des Huwelijks alles met christelijke onderwerping voor God weet te lijden; want 't is toch gelijk de H. Paulus (2 Cor. IV, 17) verzekert: „*Onze tegenwoordige kortstondige en lichte ver-*
„*drukking bewerkt in ons een bovenmate uitne-*
„*mend eeuwig gewicht van heerlijkheid.*” De weg des kruises is de zekerste weg ten he-

mel. Jesus Christus heeft door zijn goddelijk voorbeeld ons dien weg gewezen, „*opdat wij zijne voetstappen zouden volgen,*” zegt de H. Petrus (1 Petr. II, 21). De Heiligen, met Maria, Jesus' Moeder, aan het hoofd, zijn Hem op dien weg gevolgd. Voor zijne beste vrienden bewaart Jesus Christus de meeste en grootste kruisen, om hen zoo in gelegenheid te stellen van Hem dichtert te kunnen volgen. Zijne heilige Moeder was Hem de naaste in zijne liefde, daarom Hem de naaste in het lijden, maar daarom ook is zij Hem de naaste in de heerlijkheid. Meent gij dan een groot kruis te hebben, laat u niet ontmoedigen: Jesus Christus, uw goddelijke Verlosser, is u voorgegaan, torschende den zwaren last zijns Kruises, en nu noodigt Hij u uit, dat gij ook uw kruis zoudt opnemen en Hem volgen tot in den dood (Luc. IX, 23). Moest de Christus lijden om langs dezen weg tot zijne heerlijkheid te geraken, gij ook, hebt gij met Hem geleden, gij zult met Hem verheerlijkt worden. O, moge gij eenmaal, Gods barmhartigheid lovende, ondervinden, dat het lijden dezes tijds

van geen gewicht is tegenover de toekomstige heerlijkheid des hemels (Rom. VIII, 17 en 18.)!

XVI. Over de hulpmiddelen ter verlichting der Huwelijkslasten.

58. Gehuwden hebben vele en zware verplichtingen te vervullen, vele en groote moeilijkheden te overwinnen, veel dat onaangenaam is, te verdragen. Dikwijls hebben zij raad, troost, bemoediging, sterkte, hulp noodig: bij wien zullen zij dat alles zoeken? bij wien mogen zij verwachten den bijstand te vinden, dien zij verlangen?

I. BIJ ELKANDER.

59. Nadat God Adam geschapen had, zeide Hij: „*Het is niet goed voor den mensch alleen te wezen; laat ons hem eene hulpe maken, die hem gelijk zij* (Schep. II, 18).” God schiep Eva, en „*bracht haar tot Adam.*” God heeft u in het Huwelijk bijeengebracht, op-

dat gij elkander tot *hulpe* zoudt dienen ¹⁾. Door het Huwelijk aan te gaan hebt gij plechtig uw woord gegeven, dat gij elkander in alles getrouw zoudt blijven tot den dood ²⁾.

II. BIJ HUNNE OUDERS.

60. Met wien zullen jonggehuwden in hunne onervarenheid wegens vele zaken beter te rade gaan dan met hunne Ouders? Door in eenigszins gewichtige aangelegenheden den raad zijns Vaders te vragen en te volgen, zal een Zoon niet alleen, gelijk het betaamt, zijnen Ouders een vereerend vertrouwen betoonen, maar zich tevens vele roekeloosheden en verliezen besparen. Waar zal eene jonggehuwde Vrouw voor de zaken des huishoudens betere voorlichting vinden dan bij hare Moeder? En wanneer de Dochter zelve Moeder gaat worden, hoeveel heeft zij dan te leeren wat zij zeker in den beginne niet genoegzaam weet, en toch uit plicht weten moet? Is van zelf door de natuur niet aangewezen, wie haar

1) Zie N. 9: het tweede einde des Huwelijks.

2) Zie Hoofdstuk VIII. Over de wederzijdsche liefde.

het best leeren en het liefderijkst helpen zal? Doch een christelijk Echtgenoot herinnere zich uit hetgeen vroeger gezegd is, dat hij zich niet in *alle* aangelegenheden om raad of hulp tot zijne Ouders heeft te wenden; immers in sommige gevallen bestaat er gevaar, dat men door eene onvoorzichtige bekendmaking van hetgeen geheim moest blijven, den huiselijken vrede store of de bestaande moeilijkheden verzware 1).

III. BIJ HUNNEN BIECHTVADER.

61. In alle zaken, die het geweten betreffen, en ook in alle moeilijkheden, waarin ge bezwaarlijk bij anderen, zelfs niet bij uwe Ouders, raad kunt ontvangen, is uw Pastoor of Biechtvader de Raadsman, door de Voorzienigheid u aangewezen. Wend u met het volste vertrouwen tot hem: hij zal met liefde u aanhooren en u dat raden, wat het meest uw belang en den onderlingen vrede zal bevorderen; terwijl ge van de stiptste geheimhouding kunt verzekerd zijn.

1) Zie N. 33 en N. 29.

IV. BIJ ZICH ZELVEN.

62. Christelijke Echtgenooten moeten in de vele moeilijkheden, die zij ondervinden, steun bij zich zelven zoeken. *Help u zelven en God zal u helpen*: is hier ook van toepassing. Een gehuwde kan steun vinden:

1. *In een ernstig plichtbesef*. Door de overtuiging, dat het voor u *plicht* is dit of dat te doen, iets wat moeilijk of onaangenaam is te verdragen, zult gij krachtig gesteund worden om voor dat moeilijke of aangename niet terug te deinzen.

2. *In de liefde tot de wederhelft*. De liefde is sterk, de liefde verdraagt alles, de liefde maakt alles licht en gemakkelijk. Van hoeveel belang is het derhalve eene ware standvastige liefde in zijn hart te bewaren? Voor wie oprecht bemint, is geen arbeid, geen offer te zwaar: die bemint, voelt den last des arbeids niet.

3. *In de liefde tot de kinderen*. Wat eene wonderbare kracht geeft deze liefde aan de Ouders? Waarvoor slaaft een Vader? Voor de opvoeding, voor het geluk zijner kinderen;

en dat slaven is hem een genoegen. Hoe sterk, hoe onvermoeibaar maakt deze liefde de zwakke Vrouw? Voor hare kinderen kan eene Moeder alles derven, alles opofferen, alles lijden.

4. *In de verdueligheid.* Door geduld wordt het lijden lichter, door ongeduld wordt het verzwaaard. Deze deugd hebben Gehuwden vooral noodig in het verdragen van elkanders gebreken. Behalve dat ge door uwe verdueligheid het te dragen kruis lichter maakt, moogt ge hopen, dat door uwe lijdzaamheid uwe wederhelft eindelijk tot verbetering zal worden gedrongen. Integendeel uit ongeduldigheid volgt dikwijls gramschap, verbittering, tweedracht, haat ¹⁾.

5. *In een levendig geloof, in eene ware godsdienstigheid.* Zonder dezen steun zullen christelijke Echtgenooten op den huwelijksweg moeilijk voortschrijden en niet zonder dikwijls jammerlijk te struikelen. Zonder deze alles beheerschende kracht zullen de voorgenoemde hefboomen dikwijls niet sterk genoeg bevonden worden. Wat is *plichtbesef*, niet op den

1) Zie Hoofdstak IX. Over het verdragen van elkanders gebreken. Vooral N. 32 en N. 37.

godsdienst gebouwd? Wat is de *liefde*, niet door den godsdienst veredeld en gevoed? Hoe lang zal de mensch zonder godsdienst *geduldig* blijven te midden der wederwaardigheden? Neen, genoemde krachten moeten door den godsdienst worden geheiligd en versterkt. Die geloof heeft, ziet in de vele moeilijke verplichtingen des Huwelijks een heilig juk, hem door God opgelegd. De overtuiging, dat God het zoo wil, en dat hij door die plichten na te komen God kan behagen en den hemel verdienen; die overtuiging maakt hem sterk om met bereidwilligheid die plichten te vervullen, al zijn zij in strijd met zijne neigingen. — Die geloof heeft, draagt in zijn hart eene liefde, sterker en standvastiger dan eene louter zinnelijke liefde. God is het, welke oplegt wederhelpt en kinderen te beminnen, zich voor hen op te offeren, ondanks al datgene wat misschien bekwaam is geweest de zinnelijke liefde te dooven. Een godsdienstig Echtgenoot bemint altijd, in voor- en tegenspoed, tot den dood. Van God verwacht hij het loon voor al de opofferingen, die hem

de liefde voor zijne dierbaren oplegt. — Die geloof heeft, ziet in alle teleurstellingen, moeilijkheden, kwellingen, die hij in het Huwelijk ontmoet, zoovele beschikkingen van Gods wijze en goede voorzienigheid, kruisen die niet de menschen, maar God hem te dragen geeft. Geduldig onderwerpt hij zich aan den goddelijken wil; hij weet, dat hij door zijne christelijke onderwerping aan God moet behagen, hij offert zijn lijden tot boete voor zijne zonden, hij neemt Jesus Christus, de H. Moeder Gods, zoovele Heiligen, die langs den lijdensweg tot zoo groote heerlijkheid zijn gestegen, tot voorbeeld, en ook hij verwacht de oneindige vergelding, welke de rechtvaardige God voor een kortstondig lijden heeft toegezegd. O, wat eene kracht kunnen katholieke Echtgenooten uit hun geloof putten! Hoe gelukkig de Gehuwden, die door een levendig geloof zijn bezielde! Van hoeveel gewicht is het voor hen dien oprechten godsdienstzin dagelijks te voeden door oog en hart in vurige gebeden tot God te verheffen, en dikwijls, ten minste *maandelijks*, dien geest

des geloofs opnieuw aan te wakkeren door het waardig gebruik der HH. Sacramenten!

V. BIJ GOD.

63. In de bovennatuurlijke orde kunt gij niets zonder de goddelijke genade, volgens het woord van Jesus Christus: „*Zonder Mij kunt gij niets doen* (Joan. XV, 5).” Maar ook in de natuurlijke orde zal er veel zijn, dat gij niet vermoogt zonder den bijzonderen bijstand van God. Wat wilt gij beginnen en goed eindigen zonder God? „*Wanneer de Heer het huis niet opbouwt,*” zegt de H. Geest, „*dan is de arbeid der bouwlieden te vergeefs; — wanneer de Heer de stad niet bewaakt, te vergeefs zullen de wachters de stad bewaken* (Psalm. CXXVI, 1).” Gelukkig gij, katholieke Echtgenooten! door uw heilig geloof zijt gij zeker, dat er eene goddelijke Voorzienigheid bestaat: God is niet alleen de Schepper van hemel en aarde, maar ook de Instandhouder, de Beschermer, de Bestierder, de liefderijke Verzorger van al het geschapene, vooral van den mensch, aan wiens zijde Hij zelfs in zijne vaderlijke bezorgdheid een Engel, een Prins

van zijn Hof, heeft geplaatst, die in last heeft den mensch, hem toevertrouwd, op al zijne wegen te bewaren en tot het eeuwige geluk des hemels te geleiden. Wat moogt gij dan niet verhoplen? God heeft het Huwelijk ingesteld, Hij heeft u tot het Huwelijk geroepen, die goede *Vader* dáár boven, welke *de vogelen des hemels spijzigt* en *de leliën des velds kleedt*, *Hij weet wat gij* in den staat des Huwelijks *noodig hebt* (Matth. VI): vertrouwt op zijne altijd wakende voorzienigheid, die, als gij met een goeden wil het uwe doet, uwe pogingen zal ondersteunen en alles tot een goed einde zal brengen. Maar wat nog meer zegt: Jesus Christus heeft het Huwelijk tot een H. Sacrament verheven; dat wil zeggen: toen gij den band des Huwelijks sloot, heeft uw goddelijke Verlosser door de verdiensten van zijn allerkostelijkst Bloed eene bijzondere genade op uwe zielen doen nederdalen ¹⁾, en Hij heeft u toegerust met eene bovenna-

1) Althans zoo gij door eigen schuld aan de werking van dit H. Sacrament geen beletsel in den weg gesteld hebt. Mocht dit ongelukkigerwijs gebeurd zijn, tracht dan door eene goede bekeering de vruchten van dit Sacrament in u te doen herleven.

tuurlijke kracht, opdat ge u van alle verplichtingen des Huwelijks behoorlijk zoudt kunnen kwijten, vooral heeft Hij u de gave der christelijke verduldigheid ingestort, opdat ge de vele en zware lasten des Huwelijks gemakkelijk zoudt kunnen dragen. Dat H. Sacrament des Huwelijks was van God eene belofte en voor u een waarborg, dat Hij u met zijn goddelijken bijstand zou ondersteunen dáár, wáár gij dien zoudt noodig hebben, zooals tot versterking en heiliging uwer wederzijdsche liefde, tot nauwgezette bewaring der huwelijkstrouw, tot bestrijding der vleeschelijke bekoringen, tot verduldigheid met elkanders zwakheden, tot de lichamelijke, zedelijke en godsdienstige opvoeding uwer kinderen, in één woord, tot redding in alle moeilijkheden, welke u in het Huwelijk mogen voorkomen.

64. Behalve den steun, dien ge vindt in Gods voorzienigheid en in de blijvende kracht van het Sacrament des Huwelijks, kunt ge u nog van Gods bijstand verzekeren elken dag en in alle noodwendigheden door een vurig GEBED. Bidt den goeden God des mor-

gens, dat Hij u gedurende den dag bescherme en helpe; bidt des avonds, dat, terwijl gij slaapt, Hij over u wake. Bidt niet alleen voor u zelve, maar ook voor elkander, bidt voor uwe kinderen, voor al uwe huisgenooten. Smeekt des Zondags in de H. Mis door de verdiensten van het aanbiddelijk Offer Gods zegen af voor de gansche week. Kunt ge in de week de H. Mis goedschiks bijwonen (gelijk de Vrouwen op vele plaatsen dat licht kunnen, zoo ze van goeden wil zijn), verzuimt toch die kostelijke gelegenheid niet, waardoor ge voor uw huisgezin de mildste zegeningen des Hemels kunt verkrijgen. Komt er eene bijzondere moeilijkheid voor, wendt u door het gebed tot God, Hij zal u licht en sterkte geven. Wilt ge uw gebed eene bijzondere kracht bijzetten, ondersteunt uwe smeking door eene milde AALMOES ¹⁾. Eindelijk in het SACRAMENT DER BIECHT EN DES ALTAARS vindt ge altijd twee bronnen voor u openstaan, waaruit gij, behalve de zuivering en heiliging uwer ziel,

1) Zie de aant. op N. 95.

alles kunt putten wat ge noodig hebt: raad, troost, bemoediging, versterking in alle moeilijkheden, waarin gij verwickeld kunt geraken. Overdekken duisternissen uwen geest, wordt u het hart beklemd, ontzinkt u de moed, gaat tot Hem, die gezegd heeft: „*Komt tot Mij, allen die vermoeid en beladen zijt, en Ik zal u verkwikken* (Matth. XI, 28).” Begeeft u het eerst tot zijn Plaatsbekleeder, den Priester: het hart eens vaders heeft Hij hem geschonken; Hij heeft hem door het Sacrament des Priesterschaps van zijne barmhartigheid en liefde medegedeeld. Stort in zijn schoot al uwe bekommelingen, hij zal u opbeuren en troosten, het zal weder helder worden in uwen geest, en moed en vertrouwen zullen in uw hart terugkeeren. En daarna, in de H. Communie zult gij, mond aan mond, ziel aan ziel, met uwen Verlosser spreken, en Hij zal zijn woord houden: *HIJ zal u verkwikken*; gij zult gansch vernieuwd worden, krachtig en moedig als op den blijden dag van uw Huwelijk.

VI. BIJ GODS VRIENDEN,
UWE VOORSPREKERS IN DEN HEMEL.

65. Bidt dagelijks de H. Moeder Gods. Ongetwijfeld, van jongs af hebt gij geleerd en ondervonden de kracht harer voorspraak en de teederheid harer liefde. Zij toch is ons door Jesus Christus tot Moeder gegeven. Als Moedermaagd is zij evenzeer de Patrones der Gehuwden als der Maagden. En is zij de Troosteres der Bedrukten, zij is bovenal de Troosteres der bedroefde Moeders: geene moeder heeft ooit geleden wat zij geleden heeft, en alzoo heeft zij geleerd medelijden te hebben met het angstige, gefolterde moederhart. Zij zij dan uwe toevlucht in elken nood, in elk gevaar, in elke moeilijkheid; maar roept vooral tot haar, gij Moeders, wanneer om een lieveling, aan wien uwe ziele hangt, uw hart door de bitterste droefheid wordt verscheurd; zij zal u leeren die heldhaftige onderwerping, waarmede eene christelijke Moeder, beproefd, geschokt, gefolterd in hare teederste liefde, den wil Gods behoort te aanbidden; — wanneer geen mensch

in de wereld uwe smart kan begrijpen of uwe tranen stelpen, zal de Moeder, die eenmaal stond naast het Kruis, waaraan haar Zoon te sterven hing, de breedte en diepte uwer wonde kennen en zij zal met een hemelschen balsem uw felle zielepijn weten te verzachten. Zeven Wees-gegroeten, voor de Moeder der zeven smarten met een vast vertrouwen uitgestort, zullen u troost en moed en geduld aanbrengen.

66. Bidt dagelijks den H. Joseph, den kuischen en teerlievenden Bruidegom van de H. Maagd Maria, den waakzamen, wijzen en liefderijken Leidsman van het Kindje Jesus, het Hoofd der H. Familie en daarom Patroon van het christelijk Huisgezin. Bidt dagelijks uwen H. Bewaarengel en uwe HH. Patronen. Bidt hen 's morgens en 's avonds. Hebt een groot vertrouwen in hunne machtige en liefderijke bescherming. Roept tot hen in den nood, en uw vertrouwen zal niet te leur gesteld worden.

67. Tot onderhouding niet alleen van den godsdienstigen geest in het huisgezin, maar ook om vele zegeningen over allen te doen afdalen, zij het volgende aanbevolen. Zorgt

in uw huis te hebben een Kruisbeeld, vooral op uwe slaapkamer, ja op elke slaapkamer, zoo der kinderen als der dienstbode. Volgens de verklaring van de ZALIGE MARGARETA MARIA (Alacoque), welke Jesus Christus heeft gekozen om de devotie tot zijn H. Hart te bevorderen, heeft de goddelijke Zaligmaker beloofd op eene bijzondere wijze het huis te zegenen, waar eene afbeelding van zijn allerheiligste Hart aan den muur zou prijken. Beschouwt verder als de schoonste sieraden de beeltenis van de H. Moeder Gods en van den H. Joseph. Ook zal de Vrouw des huizes zorgen, dat er steeds wijwater in voorraad is niet alleen, maar bovendien dat een of meer wijwaterbakjes te geschikter plaatse hangen en altijd behoorlijk voorzien zijn. — Als de zegenrijkste oefeningen voor een braaf katholiek gezin worden aanbevolen: het dagelijksch gemeenschappelijk gebed van één Rozenhoedje met de Litanie van Lorette; — het vieren der Meimaand door eene korte dagelijksche oefening; — en het houden eener Novene voor de vijf groote Feestdagen van O.-L.-V. Behalve dat aan elke Novene een volle

aflaat onder de gewone voorwaarden is verbonden, van hoeveel kracht moet dat negendaagsche gebed zijn; wanneer al de huisgenooten zich vereenigen, om door die Novene eene of andere gunst te verkrijgen, waarnaar allen verlangen? Eene godsdienstige Huismoe-der zal niet vergeten te waarschuwen tot welke intentie de Novene moet gehouden worden, en zij zal tevens de Novene benuttigen, om hare kinderen en dienstbode niet alleen aan te zetten, maar zelfs voor te bereiden tot het waardig ontvangen den HH. Sacramenten, op den Feestdag of Zondag onder de Octaaf.

68. Katholieke Echtgenooten! het kan niet anders: in uwen staat zult gij, volgens den Apostel, *verdrukking des vleezes* ondervinden; doch moet gij niet, bij de opsomming van zoovele hulpmiddelen, die gij in de verdrukking voor de hand hebt, grooten moedscheppen? God is het die alles beschikt en bestiert, buiten het Huwelijk en in het Huwelijk, en, gelijk de H. Paulus herinnert aan de Corinthiërs (1 Cor. X, 13): „*God is getrouw, en Hij zal niet toelaten, dat gij beproefd wordt boven uw vermogen; maar Hij*

„zal ook met de beproeving de uitkomst geven,
„opdat gij haar verdragen kunt.” Hebt slechts
een goeden wil: doet het uwe, bidt en be-
trouwt verder op God, die uwe hoop niet
zal beschamen. Steekt er een groote storm
op, overdekken de golven uw huwelijksscheep-
je, herinnert u, dat gij met u beiden niet
alleen zijt in uw scheepje: sedert den dag
van uw Huwelijk, uit kracht des Sacraments,
hebt gij Jesus aan boord; gij hebt onder zijne
hooge bescherming den grooten tocht aan-
vaard. Zorgt dat Jesus te midden van den
storm u niet kunne toevoegen het berispende
woord, dat eens zijne leerlingen moesten hoo-
ren: „*Waarom zijt gij bang, gij kleingeloo-
gen* (MATT. 11. VIII)?” Weest in den storm
voorzichtiger en werkzamer dan ooit, maar
ook meer betrouwend op Hem, die te ge-
schikter ure zal opstaan om aan de winden te
gebieden. Vreest niet; Hij zal uw scheepje
door de geweldigste stormen en langs de ge-
vaarlijkste klippen in de veilige haven der
eeuwige ruste geleiden. Het zij zoo! Amen.

XVII. Over de betrekking der Gehuwden tegenover hunne bloedwanten en aanverwanten.

69. In den staat des Huwelijks zijt gij *in zeker opzicht* van het ouderlijke *gezag* ontheven ¹⁾. Geen kind meer zijnde, maar een volmaakt mensch geworden, hebt gij het *recht* uwe huishoudelijke zaken zelf te bestieren; maar hebt gij ook het *verstand* en de *ervaring* om die behoorlijk te bestieren? 't Is u daarom geraten, om in vele aangelegenheden het oordeel uwer Ouders te vragen. „*Wil niet wijs zijn bij u zelven* (Spreek. III, 7);” maar „*zoek altijd raad bij een wijze* (Tob. IV, 19).” En waar zult gij dien goeden raad veiliger zoeken dan bij uwe Ouders ²⁾? Maar al zijt gij zeker den raad uwer Ouders niet te behoeven, zult gij daarom alles zonder uwe

1) Als men zegt: „Het kind blijft onder de macht „zijner Ouders tot aan zijne meerderjarigheid (Burg. „Wetboek art. 354),” dan wordt dit verstaan van eene coërcitieve of *dwingende* macht. De Ouders houden altoos in vele zaken gezag over hunne kinderen.

2) Zie N. 60.

Ouders doen? Hoe onaangenaam moet het zijn voor de Ouders, die, na hunne kinderen te hebben uitgehuwelijkt, nog zooveel belang blijven stellen in alles wat dezen aangaat, hoe onaangenaam, wanneer zij door hen in niets worden gehoord of gekend! Wanneer zij tamelijk belangrijke zaken, ondernemingen, plannen van hunne kinderen door anderen te weten komen! Kunt gij niet vermoeden, dat uwe Ouders hunne wijsheid en ervaring en voortdurende bezorgdheid voor hunne kinderen gaarne door dezen zien op prijs gesteld, dat zij gaarne worden geraadpleegd, gaarne raad geven, gaarne nog de belangen hunner kinderen helpen bevorderen? Kunt ge hun daarin geen genoegen geven? Al staat uw besluit reeds vast, wat verliest gij er bij, zoo gij uwe Ouders over uwe belangen hoort? Terwijl het u gemakkelijk zal zijn hen in uw gevoelen te doen deelen, zullen zij denken, dat gij hunnen wijzen ouderlijken raad opvolgt: hunne beste wenschen zullen u vergezellen, en hun gebed zal Gods zegen over uwe onderneming doen afdalen.

70. Zijt gij in huishoudelijke aangelegen-

heden van het ouderlijke gezag ontheven, uw Huwelijk heeft overigens het vierde Gebod voor u in zijn geheel gelaten. EER UWEN VADER EN UWE MOEDER. Uwe Ouders blijven een wettigen titel behouden op uwen *eerbied* en uwe *liefde*, een titel, dien zij nooit kunnen verliezen, waarvan zij zelfs geen afstand kunnen doen. Al zijt gij gehuwd of wat er ook gebeure, uw Vader blijft uw Vader, uwe Moeder blijft uwe Moeder; dat is: zij blijven degenen, die u het leven en zooveel meer geschonken hebben, en als zoodanigen moet gij hen immer eerbiedigen en liefhebben, ondanks hunne gebreken, welkdanige ook.

„*Eer uwen Vader, en vergeet de smarten uwer Moeder niet. Gedenk, dat gij zonder hen niet zoudt geweest zijn, en doe hun goed gelijk zij u gedaan hebben* (Eccl. VII, 29 en 30).”

Bejegen derhalve altijd en overal uwe Ouders met den verplichten eerbied, en eisch ook voor hen eerbied van uwe wederhelft, van uwe kinderen, van uwe dienstbode: eerbied bij het spreken over hen, eerbied bij ontmoeting in woorden en in houding. Schaam u niet over uwe misschien minder ontwikkelde,

minder beschaafde Ouders; — over uwe misschien gebrekkelijke, eenvoudig gekleede, behoeftige Ouders. Ontvang uwe Ouders altijd met de grootste vriendelijkheid in uw huis; laat aan uwe kinderen zien hoe gij uwe Ouders bejegent, zij zullen door uw voorbeeld leeren, hoe gij verlangt dat zij ook u, nu en altijd, bejegenen. Ga uwe Ouders van tijd tot tijd bezoeken, dikwijlder wanneer zij zelven verhinderd zijn tot u te komen, vooral bij ziekte. Wees hun ten raad en steun. Het moet u een genoegen zijn hun een dienst te kunnen bewijzen. Troost hen in tegenspoed, in lijden. Wanneer zij ziek zijn, toon dan vooral uwe kinderlijke bezorgdheid, om hun naar uw vermogen genezing, of ten minste verlichting, aan te brengen. Toon u voornamelijk bezorgd voor hun geestelijk welzijn, opdat zij bijtijds de HH. Sacramenten ontvangen. Bid alle dagen voor uwe Ouders, met des te meer recht zult gij van uwe kinderen kunnen vorderen en verwachten, dat zij het ook voor u doen. Vraag uwen Ouders voor hun sterfen vergiffenis voor al hetgeen gij ooit tegen hen moogt misdaan hebben, en kniel bij hun

sterfbed neer om hunnen ouderlijken zegen voor u en uwe kinderen te vragen en te ontvangen. En hebt gij de oogen uwer Ouders gesloten, bezorg hun eene begrafenis en uitvaart volgens hunnen stand. Laat *zoo spoedig mogelijk* (zoo noodig tot *spoedige* redding uit het vagevuur) het H. Misoffer voor hen opdragen volgens uw vermogen. Moogt gij de zuchten en smarten uwer Moeder niet vergeten, gedenk, dat uwe Ouders wellicht nog meer zuchten en lijden om u in het vagevuur dan zij ooit in hun leven om u gezucht en geleden hebben. Moeten zij misschien niet boeten om hunne te groote toegevendheid jegens u? Daarom bid veel en laat veel bidden voor hen, vooral in den eersten tijd na hunnen dood; bid later elken dag ten minste een Wees-gegroet tot lasenis hunner zielen, gedenk hen nu en dan in de H. Mis, bij het Rozenhoedje, bij uwe HH. Communiën, bij de Kruiswegoefening, vooral door het toevoegen der aflaten.

71. Wanneer uwe Ouders in zekeren nood mochten geraken, tot welks leniging enig geldelijk offer gevraagd wordt, weet dan,

dat gij dien bijstand in geweten aan uwe Ouders verplicht zijt voor zooveel gij kunt. Die verplichting behoort tot de liefde, hun verschuldigd. Zij hebben met zooveel opofferingen het leven u geschonken, in u onderhouden en voor u veraangenaamd; zegt de stem der natuur u niet, dat gij verplicht zijt ook hun het leven te onderhouden en niet alleen dragelijk, maar aangenaam te maken? Gij moet bijstand verleen en zooveel als *voor uwe omstandigheden redelijk* is. Uwe wederhelft mag zich niet tegen de vervulling van dien kinderlijken plicht verzetten. Zou deze u toevoegen: *Maar gij moogt uw eigen huishouden niet benadeelen*; antwoord dan: *Neen, wij zullen ons niet benadeelen; wij zullen, ik ten minste zal mijne uitgaven inkrimpen waar ik kan, en wat wij aan ons huishouden schijnen te onttrekken, zal door Gods zegen dubbel vergoed worden.* Een Vader of Moeder in den nood, terwijl hunne kinderen volop hebben! O, treurige gedachte! Die verlaten Vader, onbekwaam om te werken, die Moeder, afgeleefd in rustelooze zorg, nu door eigen bloed verstooten, heft de oogen tot God om

te bidden; wat zal dat gebed doen afdalen? vloek of zegen?..... O, gedenk het eens, hoe hoopt gij eenmaal op uwen ouden dag door uwe eigene kinderen behandeld te worden?

72. Wat is verder uw plicht tegenover uwe Schoonouders? Deze plicht is tweevoudig. Vooreerst: gij weet nu, wat uwe wederhelft aan hare Ouders verschuldigd is: gij moet haar vrij laten en haar helpen in het vervullen van die verplichtingen. Misschien komt ge in de noodzakelijkheid om haar die verplichtingen te herinneren, en haar wegens verzuim te berispen. Ten tweede: wijl ge te samen één moet zijn, één hart en één ziel moet hebben, daarom moet gij trachten uwen Schoonouders denzelfden eerbied en dezelfde liefde te bewijzen, als uwen eigenen Ouders. Minachting en onvriendelijke behandeling uwer Schoonouders is niet alleen eene belediging jegens hen, maar ook jegens uwe wederhelft; haar beletten, dat zij zich van haren kinderlijken plicht jegens hare Ouders kwijt, is haar nog meer grieven en maakt u zeer schuldig voor God. Bijvoorbeeld: wanneer de Man zonder dringende

reden het huis zoude verbieden aan den Vader of de Moeder der Vrouw, of haar zoude verbieden van ze te bezoeken, of hun den noodzakelijken bijstand zoude weigeren, welken naam zou zulke handelwijze verdienen? „EER UWEN VADER EN UWE MOEDER, „*wat het eerste gebod is met eene belofte: OP* „DAT HET U WELGA EN GIJ LANG LEEFT OP „AARDE (Eph. VI, 2 en 3).”

73. Wanneer om gewichtige redenen de Moeder bij haren gehuwden Zoon inwoont, wacht zijne Vrouw eene moeilijke taak. Om den onmisbaren vrede te bewaren, zal zij *veel eerbied en liefde* moeten bezitten voor hare Schoonmoeder, en daarenboven *veel verstand en veel geduld* moeten gebruiken. De Schoonmoeder is in haar eigen oog de Meesteres in huis als Moeder en als Vrouw van rijpe ervaring, en ook zij is altijd de Meesteres geweest: kan zij zoo gemakkelijk de heerschappij laten varen? — Daarenboven beschouwt zij zich licht in haar gezag miskend, niet met genoegzamen eerbied bejegend, niet bemind, niet geteld, zij houdt zich voor eene verschoppeling. O, hoeveel verdiensten bij

haren Man en bij den goeden God heeft de Vrouw, die met christelijk geduld eene heerschzuchtige Schoonmoeder weet te verdragen en haar steeds met zooveel toegevendheid en vriendelijkheid weet te behandelen, dat zij over hare Schoondochter tamelijk tevreden is! Ook de taak van den Man is hier vol moeilijkheden. Hij staat tegenover zijne Moeder en zijne Vrouw, die het in vele zaken niet eens zullen zijn. *Ben ik niet uwe Moeder?* roept de eene; *Ben ik niet uwe Vrouw?* zoo bewijst de andere haar recht. Wat zal hij doen? Hij moet beiden met eerbied en liefde behandelen; hij moet veel overleg en geduld gebruiken; hij moet trachten den vrede en de eensgezindheid te bewaren, door buiten noodzakelijkheid niet openlijk partij te kiezen ¹⁾, door elk afzonderlijk in het geheim op eene gepaste manier haar ongelijk aan te toonen en haar tot de noodzakelijke inschikkelijkheid te vermanen, vooral zijne Vrouw biddende, dat zij, uit liefde voor hem, geduld hebbe met zijne oude Moeder.

1) Zie N. 29.

74. Door het Huwelijk zijt gij ingelijfd in de familie uwer wederhelft, en bestaat gij haren bloedverwanten in denzelfden graad als zij. Bewijs aan elk lid der familie dien eerbied en die liefde, welke de wijdere of nauwere verwantschap vereischt.

75. Er wordt den Man eene bijzondere omzichtigheid aanbevolen tegenover zijne eigene Zusters. Uit bemoeizucht of wel uit jaloezie zijn dezen licht genegen de gangen van hare Schoonzuster na te gaan en haar te bevitten in hare huishouding, in hare kleding, in haren omgang met vriendinnen, enz. Betaamt het nu, dat de Man bij zijne Zusters ga leeren wat zijne Vrouw te doen of te laten heeft, om volgens die uitspraak zijner Vrouw de wet voor te schrijven? Hoe dikwijls laten zich de Mannen door de kwaadstokende tongen hunner bedilzieke en ijverzuchtige Zusters misleiden, onvoorzichtig aan hare oorblazingen het oor leenende? Het hoofd vervuld met zoovele liefdelooze aanmerkingen, valsche vermoedens, booze uitleggingen, lasterlijke aantijgingen, waaraan zij heelaas! zoo lichtvaardig eenig geloof slaan, ko-

men zij gansch ontevreden en verstoord te huis, om met zekere grimmigheid aan de Vrouw de les op te lezen, zonder tegenpraak te dulden of zelfverdediging te willen aanhooren. Waar blijft in dat Huwelijk de lieve vrede? de oprechte liefde? Wat wordt het leven der Vrouw, die zich in al haar doen en laten bespied, beheerscht en vervolgd ziet door eene of meer jaloersche bemoeiallen, voor wier bedilzucht zij door haren Man gedwongen wordt te buigen? Mannen, weest toch uiterst voorzichtig; wordt gij gewaar, dat uwe Zusters uwer Vrouw geen best hart toedragen, luistert dan niet naar haar, wanneer zij iets verkeerds in uwe Vrouw hebben op te merken. Haar aan te hooren is reeds gevaarlijk, wat liefde gij voor uwe Vrouw ook koestert. Legt haar wegens uwe Vrouw het stilzwijgen op, en ontwijkt haar, wanneer zij hare hekelzucht niet willen opgeven. Laat aan uwe Vrouw de *noodzakelijke zelfstandigheid*, opdat zij hare zware taak liefhebbe en met ijver behartige. Hebt gij *uit eigene overtuiging* aanmerkingen te maken, doet uw best om bij uwe Vrouw het vermoeden te

voorkomen, dat gij onder den invloed staat van uwe familiebetrekkingen, en tracht met alle zachtmoedigheid verbetering te bewerken. Wacht u van ooit iemand tusschen u en uwe Vrouw te plaatsen of te dulden; — in dien zin is het waar wat God zelf heeft bepaald: „*Een mensch zal zijnen vader en zijne moeder verlaten, en zijne vrouw aanhangen* (Schepp. II, 24. — Eph. V, 31) ¹⁾.”

XVIII. Over den omgang met vrienden.

76. Een braaf Katholiek kan voorzeker geene menschen van slecht gedrag tot vrienden hebben. Brengen uwe zaken of uwe betrekking u met dezulken in aanraking, ga met hen niet meer om dan noodzakelijk is, en altijd met de grootste omzichtigheid. Behalve den omgang met zedeloze en ongodsdienstige karakters, vermijd ook het gezelschap van lichtzinnige, van ordeloze, van

1) Zie N. 29.

drinklustige, van verkwistende menschen. Dikwijls in dergelijk gezelschap u ophoudende, zoudt gij niet alleen geëerd worden met wie gij verkeert, maar gij zoudt weldra worden als zij. Bevekt gij uwen goeden naam, verliest gij uwe eer door dergelijken omgang, gij onteert te gelijk Vrouw en kinderen; wordt gij ongeregeld in levenswijze, verzot op vermaak, onbezorgd voor uwe zaken, den tijd doorbrengende in lediggang, Vrouw en kinderen vergetende om u aan het spel over te geven, worden grove versteringen u eene gewoonte, eene behoefte, wat jammeren haalt gij dan over het Huwelijk, over Vrouw en kinderen? Heb tot vrienden slechts *brave Katholicken van uwen stand*, die, echt godsdienstig in beginselen en levenswijze, zich als liefderijke Echtgenooten, als ordelijke en zorgvuldige Huisvaders gedragen. Overigens is het waar, dat, als een vrij gezel groote behoefte kan hebben aan een goeden vriend, voor Gehuwden die behoefte zoo groot niet is: zij dienen bij den huiselijken haard hun

geliefdste gezelschap te vinden ¹⁾. Nogtans door het Huwelijk is de vroegere betrekking met goede vrienden niet opgeheven; en 't is zeker aan Gehuwden geoorloofd, zelfs raadzaam, enkele brave godsdienstige vrienden te hebben, om in hunne vriendschap van tijd tot tijd eene afleiding en te gelegener uur den noodigen raad en bijstand te vinden.

77. Nog voorzichtiger en nauwlettender behoort gij in uwe keuze te zijn, wanneer gij vrienden in uw huis wilt ontvangen, vooral wanneer gij ze in den huiselijken kring zoudt willen toelaten. Voorzeker mogen Vrouw en kinderen in zulk gezelschap geen aanstoot ondervinden, en gij zijt verplicht, bij die ontvangst van vrienden, uwer Vrouw zoo veel mogelijk onaangenaamheden te sparen. Onder al uwe vrienden zal uwe Vrouw wel de allernaaste zijn, die ge het meest te believen en te pleizieren hebt. Nogtans betaamt het niet, dat de Vrouw haren Man lastig valle wegens zijne vrienden, alleen omdat zij haar mishagen; zij denke er niet aan haren

1) Zie N. 41: in de laatste aantekening.

Man te willen beroven van het genoeg en het nut, wat hem de vriendschap van dezen of genen goeden vriend verschaft.

78. Gelijk er voor den Man geene gedachte kan zijn aan eene vriendin buiten zijne Vrouw; zoo kan de Vrouw niet denken aan een vriend buiten haren Man. Met de grootste omzichtigheid moet alle gemeenzaamheid, intimiteit, genegenheid, bijzondere voorkomendheid of oplettendheid vermeden worden. Al is men zich zelve volkomen bewust, dat het hart zuiver en de bedoeling onschuldig is, dat is niet voldoende: men mag niet zijne deugd, vooral niet de teedere hier bedoelde deugd in opspraak brengen; men mag zijner wederhelft niet de minste aanleiding geven tot ijverzuchtige gevoelens ¹⁾.

79. Maar wat zullen wij nu verder oordeelen over de vriendinnen der Vrouw? over het ontvangen en brengen van bezoeken, over het geven en bijwonen van bijeenkomsten, partijtjes, enz.? 't Is moeilijk hier een bepaald oordeel uit te spreken. Wat is hier aan te

(1 Zie N. 61 en N. 20.

bevelen? wat toe te laten? wat af te raden? Eene godsdienstige Vrouw, met een gezond verstand begaafd en wijzer geworden door de ondervinding, zal op dit gevaarlijk terrein het best haren weg kennen. Menige brave katholieke Vrouw zal er zóó over denken:

„ Ik voor mij tel slechts enkele vriendinnen,
„ brave, godsdienstige vrouwen, oude kennis-
„ sen. Hare vriendschap geeft mij nu en dan
„ een kortstondig verzet, een leerzaam onder-
„ houd, belooft mij goeden raad en hulp in
„ den nood. Wij zien elkaar van tijd tot
„ tijd: eene of andere reden of soms het toe-
„ val brengt ons bijeen. Is het dat wij nu
„ en dan eene uitnoodiging doen; 't gaat alles
„ onder ons zeer eenvoudig toe, zonder be-
„ zwarende onkosten voor de eene of de an-
„ dere: de hoofdzaak is voor ons een uurtje
„ gezellig bijeen te zijn; wij spreken meestal
„ slechts over huishoudelijke zaken, tot we-
„ derzijdsch nut en stichting. Overigens houd
„ ik niet van wereldsche bijeenkomsten. Ik
„ weet bij ondervinding hoeveel ongelegenhe-
„ den aan het houden en bijwonen van par-
„ tijtjes verbonden zijn. Vele kwistige uitga-

„ven voor de genoodigden om in hare klee-
„ding zich te onderscheiden; steeds klimmen-
„de onkosten voor de gastvrouw om aan de
„anderen in deftige ontvangst niet toe te
„geven of om boven haar uit te steken; en
„hoeveel geld gaat er alzoo te loor, wat in
„het huishouden niet kan gemist worden of
„ten minste tot beter einde had kunnen wor-
„den aangewend? En wat koopt men met dit
„alles? Veel genoeg? Ik geloof het niet.
„Ik weet, dat op die partijtjes doorgaans
„nu de eene, dan de andere is gestoord
„of zich zelfs beleedigd acht, omdat zij,
„naar hare meening, niet met de verplichte
„oplettendheid of vriendelijkheid is behan-
„deld; ik heb er dikwijls veel kwaad hooren
„spreken, veel kwaad hooren stoken; ik zelve
„heb dikwijls door onbedachtzaamheid veel
„gezegd, waarover ik 's anderen daags groote
„spijt gevoelde. Sedert geruimen tijd heb ik
„mij, zooveel ik gevoegelijk kan, aan der-
„gelijke bijeenkomsten onttrokken, en ik be-
„vind mij er best bij. Ik ben het liefst te
„huis, bij mijn Man en onder mijne kinde-
„ren; en mij dunkt, dáár ook is mijne plaats.

„ Door het Huwelijk aan te gaan, heb ik
„ beloofd altijd eene goede HUISVROUW te
„ zijn ¹⁾. Inderdaad, wanneer ik mijn huis-
„ houden wil nagaan gelijk het behoort, dan
„ is er geen tijd over voor lange avondpar-
„ tijen. En ook wanneer de Vrouw van huis
„ is, wie zal het wakend oog over alles hou-
„ den? De kinderen overlaten aan eene dienst-
„ meid? Eene Moeder, dunkt mij, moet te
„ veel van hare kinderen houden, om zonder
„ genoegzame noodzakelijkheid ze gansche
„ avonden aan vreemde handen over te laten.
„ Ik ten minste moet bekennen, dat, wan-
„ neer ik al eens op eene partij mij bevind,
„ omdat ik er niet buiten kan, ik bij de
„ gunstigste omstandigheden geen zuiver ge-
„ noegen smaak, omdat altijd de zorg voor
„ huishouden en kinderen mij komt kwellen:
„ mijn schat is te huis, en daarom ook is
„ er mijn hart. — Overigens steek ik mij niet
„ in eens anders huishouden. Geburen en ken-
„ nissen bejegen ik vriendelijk, zooveel ik
„ met haar in aanraking kom, bereidvaardig,

1) Zie N. 44.

„wanneer ik haar van dienst kan zijn. Zoo
„leef ik met iedereen op goeden voet, en
„al mijne zorg bestedende voor mijn huis-
„houden, ter liefde van Man en kinderen,
„gevoel ik mij tevreden en gelukkig.” — Wat
dunkt u? Zullen wij nu nog aan eene we-
reldschgezinde Vrouw het woord laten, om
te hooren verdedigen, dat het goed en prij-
selijk is, wanneer eene Huisvrouw gaarne veel
van huis is; wanneer zij hare kinderen ver-
geet en alleen aan zich zelve denkt, om op-
getoid als een jong meisje bezoeken te ont-
vangen, om op partijen zich te doen bewon-
deren, om daar veel onbetamelijks te zien,
te hooren, te spreken? Wij zullen de geleerde
kampvechtster van de moderne vrouwenschool
de moeite sparen; want, eerbare Lezeres, gij
zoudt niet eens naar haar willen luisteren?

80. Tot de goede en slechte vrienden kun-
nen wij brengen de goede en slechte boeken.
Moogt ge geene zedelooze, geene ongodsdienstige menschen in uw huis dulden, houd dan ook zorgvuldig alle boeken er buiten, die met het Geloof of met de goede zeden strijdig zijn. Slechte boeken zijn veel ge-

vaarlijker dan slechte vrienden: het zijn vrienden innemend door hun voorkomen, verleidelijk door hunne taal, onbeschaamd in hunne voorstellingen, vertrouwelijk met alle huisgenooten, bereidvaardig elk uur van den dag. Uw heilige Godsdienst, uw geweten verbiedt het u, Huisvaders, slechte boeken te lezen en in huis te hebben; maar daarenboven dubbel zoudt gij schuldig zijn om het gevaar, waaraan gij uwe huisgenooten, Vrouw, kinderen, dienstbode, blootstelt. Waakt niet alleen tegen gevaarlijke boeken, maar ook tegen allerhande gevaarlijke brochures, maand-, week- of dagbladen, onder welke zoo vele tegenwoordig, die onophoudelijk het katholieke Geloof aanranden en onzen heiligen Godsdienst bespotten en lasteren in zijne leerstukken, in zijne plechtigheden, in zijne instellingen, in zijne bedienaren; en wat de zeden betreft, hoe ergerlijk zijn zij dikwijls in hunne nieuwstijdingen, ja zelfs tot in sommige advertenties, wier lezing verderfelijk mag heeten voor den nieuwsgierigen en nadenkenden geest der kinderen. Wijl het gevaarlijke van een boek betrekkelijk kan

wezen, wijl gij zelfs reden kunt hebben — mits het gevaar van toestemming of bederf genoegzaam uitgesloten zij — een boek te lezen en te bewaren, dat voor uwe huisgenooten een verboden boek moet heeten, daarom zorgt dat aan uwe Vrouw geen boek in handen kome, welks lezing haar niet past, en dat aan uwe kinderen geen boek in handen kunne vallen ¹⁾, welks lezing voor hen *gevaarlijk* moet geacht worden. Wat verdacht is, moet worden geweerd. Doch 't zij u niet genoeg, dat uwe lezing niet kwaad is, draagt zorg voor eene goede, nuttige lezing. Schaft u goede, godsdienstige boeken aan, dan brengt gij nuttige, leerzame, stichtende vrienden in huis.

1) Boeken, die naar uw oordeel uwe kinderen niet mogen lezen, of plaatwerk, dat uwe kinderen niet mogen zien, moet ge zorgvuldig *achter slot bewaren*. Uwen kinderen te *verbieden* aan die boeken of platen te raken, dat is niet genoeg: door het verbod wordt juist hunne nieuwsgierigheid opgewekt; — het alles ergens te *bergen*, maar niet achter slot, is ook niet voldoende: zij zullen licht het geborgene vinden, en, wijl zij opmerken, dat het buiten het gewone bereik geplaatst is, zal hunne nieuwsgierigheid te meer zijn geprikkeld, en zij zullen zich in het geheim aan de verbodene vrucht te goed doen, dat is: den dood eten. Vele kinderen zijn alzoo reeds vroegtijdig bedorven, en helaas! de Ouders weten het niet, en toch zij hadden het moeten voorzien. Houdt voor regel: Gevaarlijke boeken of platen, die gevonden *kunnen* worden, zullen schrandere en nieuwsgierige kinderen wel weten te vinden.

81. Nu dienen wij nog de vraag te stellen: Is het betamelijk, dat eene gehuwde Vrouw veel leest, dat zij veel van schoone boeken houdt? Zou het bijvoegelijke *leesgraag* vóór *Huisvrouw* of *Moeder* wel eene gevoegelijke plaats vinden? Stellen wij dezen regel, dien elke verstandige Vrouw zal goedkeuren en volgen: Eene zorgvuldige Huisvrouw geve zich niet aan de *leeszucht* over. Zij leze niet, wanneer zij iets noodzakelijks of iets nuttigers te doen heeft. Alzoo leze zij zeldzaam in de week; omdat zij licht iets beters zal kunnen verrichten. Maar op Zonen Feestdagen, wanneer haar na de huishoudelijke zorgen eenige rustige oogenblikken overblijven, kan zij voor haar tijdverdrijf zich eene lezing in een goed boek veroorloven: en voorzeker zou die lezing niet alleen goedkeuring, maar ook aanmoediging verdienen, wanneer zij die lezing benuttigde, om haren geest met heilzame, godsdienstige gedachten te voeden, en zich zelve tot volmaakter deugd op te wekken (bijv. eene lezing uit de Levens van Heiligen).

82. Wij bedoelden tot hiertoe slechts eene le-

zing tot uitspanning of tijdkorting; want geldt het eene *godvruchtige lezing* zooveel als eene geestelijke oefening, wanneer godsdienstige Echtenooten daarvoor dagelijks een kwartier uurs wisten af te zonderen, dit zou ongetwijfeld als zeer heilzaam en verdienstelijk te prijzen zijn. Bijv. de lezing van een Hoofdstuk uit de NAVOLGING VAN CHRISTUS; in de Vasten uit een Meditatieboek over het Lijden des Heeren; gedurende de maand van Maria uit een Meimaandboekje; enz.

XIX. Over de dienstboden ¹⁾.

83. De voornaamste hoedanigheden, waarop bij de keuze eener dienstbode behoort gelet te worden, zijn: godsdienstigheid ²⁾, eer-

1) Ofschoon hier doorgaans van *vrouwelijke* dienstboden gesproken wordt, gelde deze onderrichting ook ten opzichte van *mannelijke* dienstboden.

2) Dat in een *katholiek gezin*, vooral met kinderen, geene andere dan eene *katholieke dienstbode* voegt, is duidelijk; maar dat zij *katholiek* is, is niet voldoende, zij moet *godsdienstig* zijn, dat is: ijverig in het vervullen harer godsdienstige plichten. Onder de godsdienstigheid worden ook *onberispelijke zeden* begrepen.

lijkheid, naarstigheid, zindelijkheid. Evenmin als gij zelf volmaakt zijt, zult gij eene volmaakte dienstbode vinden. Hebt gij gelijk, zoo gij geene ongodsdienstige of geene zedelooze of geene diefachtige of geene vadsige of geene morsige dienstbode in uw huis wilt dulden, wees toegevend met mindere gebreken en zoek die te verbeteren. Wat gij niet verbeteren kunt, verdraag dat ¹⁾, en bedenk u wel ernstig, voordat gij besluit eene dienstbode te laten gaan, die in een of ander ondergeschikt punt onverbeterlijk schijnt: gij kunt u beloven eene betere dienstbode te zullen vinden, maar op welken vasten grond steunt uw vertrouwen, dat gij bij die wisseling u niet zult zien te leur gesteld? Wellicht komt ge van kwaad tot erger. Voeg hierbij, dat, zoo gij dikwijls van dienstbode verandert, gij des te minder kans hebt van te slagen: immers, evenzeer als op eene dienstbode, die gedurig een nieuwen dienst zoekt, een ongunstige dunk zal kleven, zoo zal eene

1) Lees hier de NAVOLGING VAN CHRISTUS, I Boek, XVI Hoofdst. De inhoud van dit Hoofdstuk is: *Verdraag hetgeen gij niet kunt verbeteren.*

Meesteres, die elk jaar eene andere dienstbode in haren dienst heeft, in de meidenwereld niet best staan aangeschreven, en eene bekwaame en deugdzame dienstbode zal het niet licht wagen bij haar in dienst te treden. Verlangt gij eene allereschiktste dienstbode naar uwen zin, kies dan een nog jong en leerzaam meisje van fatsoenlijke afkomst, en tracht haar met veel beleid en veel geduld op te voeden en naar uwen geest te vormen.

83. Heeft uwe dienstbode verplichtingen jegens u, gij hebt ook verplichtingen jegens haar. Gij zijt haar schuldig:

Ten eerste: EEN BILLIJK LOON, dat op tijd moet betaald worden, zonder korting uit onrechtvaardigheid of uit eenige vitterij, welke de gierigheid soms kan ingeven.

Ten tweede: GOED ONDERHOUD; dat is: behoorlijke ligging en kost. Wat den kost betreft, hoe dikwijls? op welk uur? wat en hoeveel? dat alles niet berekend volgens eigen gebruik, maar geëvenredigd aan de vermoedelijke behoeften, die bij zwaarderden arbeid natuurlijk grooter zullen zijn. In vele huizen staat het den dienstboden niet vrij te nemen

wat ze noodig hebben; maar het wordt haar telkens toegedeeld: de Meesteres des huizes is hier in haar recht; doch zij begripte wel, dat, verlangt zij met trouw en liefde gediend te worden, zij niet karig in de toedeeling van spijs en drank mag wezen. Voor een mensch zonder godsdienst zou het reeds schande zijn, wanneer hij aan zijne dienstbode *slecht* of *te weinig* voedsel zoude geven; kan dan zulke onmenschelijkheid verwacht worden van hen, die *goede Katholieken* willen heeten?

Ten derde: EENE VRIENDELIJKE EN LIEFDE-RIJKE BEHANDELING. Deze vriendelijkheid veronderstelt geene *gemeenzaamheid*, welke gij u nooit ten opzichte uwer dienstbode moogt veroorloven en ook niet van haar jegens u moogt dulden. Allerstrengst moet deze regel worden opgevat en nageleefd door den Man tegenover zijne dienstmeid, en door de Vrouw tegenover den knecht, en dat alles om meer dan eene wel te begrijpen reden. Zorg, dat uwe dienstbode voor u, uwe wederhelft, uwe kinderen, overal en altijd, een zekeren eerbied toone. De christelijke liefde brengt mede, dat gij uwe dienstbode zóó behandelt, gelijk

gij in hare plaats zoudt wenschen behandeld te worden. Verg niets dan wat redelijk is. Geef uwe bevelen met vriendelijke woorden. Hebt gij reden om ontevreden te zijn, wees niet barsch en ruw in uwe berisping of bestraffing. Overweeg wat de H. Paulus diepaangaande u leert in zijnen Brief aan de Ephesiërs (Eph. VI, 5—9). Eerst zegt hij:

*„Gij, dienstknechten, weest uwen heeren naar
„het vleesch gehoorzaam met vreeze en beven,
„in eenvoudigheid uws harten, als aan Chris-
„tus; niet voor het oog dienende als menschen-
„behagers, maar als dienstknechten van Chris-
„tus, den wil van God doende van harte, met
„welwillendheid dienende, als den Heer die-
„nende en niet menschen, daar gij weet, dat
„wat goeds een iegelijk zal gedaan hebben,
„hij dat van den Heer zal terug ontvangen,
„hetzij dienstknecht, hetzij vrije.”*

En nu laat hij volgen:

**„EN GIJ, HEEREN, DOET HETZELFDE JE-
„GENS HEN, EN LAAT HET DREIGEN NA, DAAR
„GIJ WEET, DAT ÉN HUN ÉN UW HEER IN DEN**

„HEMEL IS, EN DAT ER BIJ HEM GEENE
„AANNEMING IS VAN PERSONEN 1).”

Zoo leerde de H. Paulus den geloovigen van zijnen tijd hoe zij hunne *slaven* moesten behandelen, leid daaruit af hoe gij uwe *dienstboden* bejegenen moet. Hoe weinig godsdienst toont een Katholiek, welke zijne dienstbode met verachtenden trots behandelt, omdat zij slechts eene diensbode is! Is zij ook niet geschapen naar het beeld van God, vrijgekocht door het Bloed van Jesus Christus, geroepen tot het eeuwige geluk des hemels? Is uwe dienstbode misschien niet behagelijker in Gods oog, dan gij zelf? Durft gij ze dan met minachting behandelen? Meent ge meer deugd te bezitten dan uwe

1) *En gij, heeren, doet hetzelfde jegens hen, behandelt gij wederkeerig uwe dienstknechten met welwillendheid, en laat dat gedurig straf dreigen na; weest hun geene harde, liefdelooze meesters, daar gij wel weet, dat én hun én uw Heer in den hemel is: dat beiden, de heeren zoowel als de dienstknechten hunnen Opperheer, den verheerlijkten Jesus hebben in den hemel, en dat er bij Hem, den toekomstigen rechter van allen, geene aanneming is van personen, dat is: dat Hij een onpartijdig rechter is en, om 't even of iemand dienstknecht of heer geweest zij, elkeen zal oordeelen naar zijne werken.* Tekstverklaring van Prof. Beelen.

dienstbode, ja, mocht ge zeker zijn, dat zij van God is afgeweken, veracht haar daarom niet; maar heb medelijden met haar, en tracht haar tot de deugd, tot God terug te brengen. In een katholiek huisgezin behoort eene dienstbode niet als eene vreemde, maar als *een lid der familie* beschouwd te worden; zij zal op hare beurt niet dienen als eene huurlinge, maar zij zal het algemeene belang als het hare behartigen. Wanneer uwe dienstbode mocht ziek worden, dan vooral zal het blijken, of gij haar eene echt christelijke liefde toedraagt.

Ten vierde: ZORG VOOR HAAR GEESTELIJK WELZIJN. In eene maatschappij, waarin men tracht alles van God en Godsdienst af te scheiden, openbaart zich natuurlijkerwijs het heidensche streven om de dienstbaarheid te beschouwen louter als eene zaak van handel of ruiling: men geeft voor den verleenden dienst loon en onderhoud, en verder heeft men met de dienstboden niets te maken; genoeg als zij alles goed doen wat den dienst betreft, voor 't overige, zeden en godsdienstigheid, dat is der dienstboden eigen

zaak..... Moeten wij zoo terug naar het heidendom, toen de beste slaven degene waren, welke het meeste voordeel opleverden? Moet het bewezen worden, dat Katholieken in hunne dienstboden iets meer moeten zien dan nuttige lastdieren? Brave Christenen zien in hunne dienstboden zoovele onsterfelijke zielen, welke naar Gods beeld zijn geschapen en door het Bloed van Jesus Christus vrijgekocht: zij beschouwen zich als de Ouders of Voogden hunner dienstboden, belast met de zorg om haar naar ziel en lichaam voor het kwaad te bewaren, en haar tot de deugd, tot den dienst van God te brengen, als zullende zij eenmaal rekenschap moeten geven van hare zielen. Zoolang de dienstboden in haren dienst zijn, rekenen brave Katholieken zich verplicht tot waakzaamheid; zij zijn bezorgd haar, zoo noodig, door zich zelve of door anderen te onderwijzen, wekken haar op tot het goede, herinneren haar aan hare godsdienstige plichten, geven haar den tijd om de kerkelijke diensten bij te wonen en de HH. Sacramenten ten minste maandelijks te ontvangen, waarschuwen hare lichtzinnigheid tegen mo-

gelijke gevaren, verbieden en beletten haar elken verkeerden omgang, vermanen en berispen haar op eene christelijke wijze, wanneer zij afwijken, trachten vooral door een stichtend voorbeeld haar tot de deugd te trekken. Mochten dienstboden zich slecht blijven gedragen, ondanks de welgemeende pogingen harer Meesters, dan zullen dezen haar uit hunnen dienst ontslaan, juist om hun geweten van alle verantwoordelijkheid te ontlasten.

85. Huisvaders en Huismoeders, woont een volwassen of aankomend persoon van het andere geslacht onder uw dak, of omdat uw zoon of zoons zijn groot geworden, of omdat gij ook een knecht houdt, of omdat gij een kostganger hebt of een heer bij u zijne kamer heeft; o, zwaar wordt dan voor u de last der waakzaamheid over uwe dienstbode. *Dag en nacht* is u de zorg om alle gelegenheden tot zonde te voorkomen. Waar het kwaad mogelijk is, moet gij kwaad vreezen en toezien. Door te goed vertrouwen komt gij te laat; door bijtijds kwaad te duchten zult gij alleen het kwaad voorkomen. Zorgt bovenal voor eene *geschikte slaappleats*, waar uwe dienstbode het

zekerst beveiligd is. Op het punt van zedelijkheid kan uwe zorg of vrees niet licht te groot zijn. 't Is u niet genoeg niet te weten, dat er iets onbetamelijks in uw huis geschiedt, gij moet zooveel mogelijk de zekerheid hebben, dat er niets onbetamelijks plaats heeft. Ondervindt ge, dat de deugd uwer dienstbode wordt belaagd, verwijdert zoo spoedig mogelijk het gevaar, al zou het wezen door een knecht uit uwen dienst te ontslaan of door een kostganger of inwonenden heer uw huis te doen verlaten, zelfs met opoffering van eenig tijdelijk voordeel. Toont dat deugd en eer en plicht bij u hooger in waarde zijn dan een hand vol gelds.

86. Wilt gij den naam noch de verantwoordelijkheid dragen van eene zorgelooze en onbedachtzame Meesteres, laat uwe dienstbode geene boodschappen doen *met den avond*, tenzij uit noodzakelijkheid. Meent gij te bespeuren, dat uwe dienstbode gaarne des avonds buiten de deur is, dan zal het eene reden te meer zijn, om op dit punt streng te wezen. Eisch overigens, dat in het algemeen de boodschappen in den kortsten tijd worden afgedaan,

niet alleen voor de orde in den dienst des huizes, maar ook om veel ijdel geklap, kwaad spreken en andere verkeerdheden voor te komen ¹⁾.

87. Op vele plaatsen vindt men het betreuenswaardige gebruik, dat men aan de dienstboden om de veertien dagen of de maand een zoogenaamden uitgaansdag of vrijaf van eenige uren toestaat. Raadzaam is het bij de huurovereenkomst het recht dier uitgaansdagen niet te erkennen of ten minste dat zooveel mogelijk te besnoeien. Ongetwijfeld zullen uwe bedenkingen zwaarder wegen, wanneer uwe dienstbode hare Ouders niet in de gemeente heeft wonen of geene kennissen heeft,

1) Wat is het gewone onderwerp en doel en gevolg der samenspraken tusschen dienstboden? Onderwerp: alles wat er in huis omgaat, waarvan het grootste deel moest gezwegen worden; — doel: elkander nieuwsgierig uit te hooren, zich zelve te beklagen, elkander tot verzet op te winden; — gevolg: ontevredenheid en weerspanningheid. Die dienstbode, welke zich het minst met andere dienstboden inlaat, zal gewoonlijk het best tevreden en onderdanig zijn. Voeg hierbij, dat door de onbescheidene praat-zucht der dienstboden vele familiën in opspraak worden gebracht. Vertrouw nooit aan eene dienstbode wat geheim moet blijven; eene dienstbode zij nooit getuige van eenige twistreden tusschen Man en Vrouw.

bij welke gij ze even veilig zoudt achten als bij hare Ouders. Zijt gij genoodzaakt aan uwe dienstbode vrijaf te geven, vorder dan, dat zij u zegge waar zij zich al dien tijd ophoudt, en onderzoek of zij u ook daarin misleidt. Waak er streng op, dat zij thuis kome op het bepaalde uur, dat niet laat mag wezen, namelijk vóór het vallen van den avond. Laat niet toe, dat uwe dienstbode in eene herberg kome. Zie toe met welke vriendinnen zij omgaat, en waar gij eenen voor haar gevaarlijken of niet passenden omgang zoudt vreezen; breek die vriendschap verzoekender- of waarschuwender-, zoo noodig, gebiedenderwijs.

88. Duld nooit, dat uwe dienstbode eenige kennis hebbe met een jonkman, tenzij die verstandhouding den naam kunne dragen van een *geoorloofd verkeer*. Alvorens het verkeer uwer dienstbode toe te laten, moet ge op eenige wijze zeker zijn van de toestemming harer Ouders. Maar die zekerheid zal op zich zelve voor u nog niet altijd voldoende zijn; gij dient, als brave katholieke Meesteres, de zekerheid te hebben, dat de bedoeling, om tot een christelijk Huwelijk te geraken, op-

recht gemeend is, en (waar het vooral op aankomt) dat er wezenlijk vooruitzicht bestaat van *binnen korten tijd* te kunnen trouwen. Is het u duidelijk genoeg, dat er van een Huwelijk met dien persoon, gezien de omstandigheden, in JAREN niets kan komen, wacht u dan wel zulk een verkeer te dulden: laat liever zulk eene lichtzinnige dienstbode, wanneer zij naar uwen goeden raad niet wil luisteren, vertrekken en buiten uwe verantwoording haar verderf inloopen, dan dat gij uw geweten zoudt bezwaren met een ongeoorloofd verkeer en zijne rampzalige gevolgen in uw huis toe te laten. — Het wenschelijkst is voor u eene dienstbode te hebben, die niet verkeert; gij kunt het verbod van verkeer ook als eene voorwaarde stellen; 't is voor u dan reden genoeg, wanneer eene *jonge* dienstbode verkeer zoekt, haar te laten gaan; maar het zou in elk geval onbillijk zijn eene dienstbode, die u *vele jaren* trouw gediend heeft, te verwijderen, omdat zij eindelijk aan een eerzaam Huwelijk gaat denken. Meent ge het verkeer uwer dienstbode te mogen toelaten, dan zijt gij verplicht te waken, dat

zooveel mogelijk alle gevaar of gelegenheid van zonde worde afgesneden. Laat niet toe, dat zij elkander *te dikwijls* of *te lang* zien; duld niet, dat zij *in het donker* of *in de eenzaamheid verkeeren*. Tracht door uwe *gedurige waakzaamheid*, gegrond op eene allerbillijkste vrees, het kwaad *onmogelijk* te maken. Het zal overbodig zijn nog aan te merken, dat het verkeer tusschen twee inwonenden van zelf het weggaan of wegzenden van een van beiden noodzakelijk maakt.

89. Menschen, die zelve niet godvruchtig zijn, kunnen soms moeilijk de godvruchtigheid in anderen verdragen. De H. Paulus schreef reeds in den beginne: „*Allen, die godvruchtig willen leven in Christus Jesus, zullen vervolging lijden* (2 Tim. III, 12).” Doch Oversten doen dubbel verkeerd, wanneer zij geene dienstbode willen, die godvruchtig leeft, of wanneer zij de godvruchtigheid in hunne dienstbode op eene of andere wijze verhinderen. Ik bedoel hier eene dienstbode, die geene valsche, louter uitwendige, maar eene ware, verstandige godsvrucht toont. Zulk eene zal tot voldoening van hare edele neiging

niets vorderen, waardoor de dienst kan lijden; zij zal hare Communiën en andere oefeningen zóó weten te schikken, dat ge redelijkerwijs niet te klagen hebt; moeten door de omstandigheden hare oefeningen verminderd worden of achterblijven, zij zal zich daarom niet gemelijk toonen. Gij kunt u op de getrouwheid en eerlijkheid van zulk eene godvruchtige dienstbode beter verlaten, en wat de zeden betreft, zijt gij ontslagen van die uiterste waakzaamheid, welke dikwijls eene ware onrust voor brave Meesters kan worden. Wat wilt gij meer? O, acht u gelukkig, wanneer ge eene oprecht godvruchtige dienstmaagd hebt mogen vinden. Tracht van uwen kant aan hare godvruchtige gevoelens te gemoet te komen, door haar den tijd en de gelegenheid voor hare oefeningen te geven, zooveel als de dienst van het huis dat gevoegelijk kan gedoogen. 't Is juist door die voorkomendheid en inschikkelijkheid, dat gij het meest hare genegenheid kunt winnen; zij zal u daarvoor erkentelijk zijn door inniger verkleefdheid en nauwgezetter getrouw-

heid in haren dienst. Zoo zult gij het best uwe eigene belangen begrijpen. Zijt gij integendeel zoo onverstandig van uwe dienstbode in hare godvruchtigheid op eene onredelijke wijze tegen te werken, gij berooft haar van datgene, waarop zij het meeste prijs stelt; en kunt gij verwachten, dat zij voor u dien eerbied en die liefde bewaart, waarmede gij verlangt door haar bejegend te worden? Hebt gij soms eene lichtzinnige, minder godvruchtige dienstbode, weet dan, dat ge op alles en altijd en overal dubbel waakzaam moet wezen, voornamelijk wanneer gij kinderen hebt.

90. In een ordelijk huis, al is de dienstbode nog zoo vertrouwd, worden geld of geldswaarden, kostbaarheden, brieven en andere papieren, waar de dienstbode of de kinderen niet mee noodig hebben, zorgvuldig *achter slot* bewaard. Het staat vrij nog zoovele andere zaken op te sluiten; maar de voorzichtigheid mag niet den schijn aannemen van een beleedigend wantrouwen. Eene dienstbode moet vertrouwen bezitten; verdient ze 't niet, dan laat ze liever gaan. Nogtans, schenkt aan uwe dienstbode in den beginne

niet een onbepaald vertrouwen; maar verzekert u eerst door eigen ondervinding hoeveel vertrouwen zij verdient. 't Is goed derhalve in 't eerst hare gangen na te gaan; het is geraden bij gegronde achterdocht nog nauwgezetter haar te bespieden; maar 't is u niet geoorloofd haar in verzoeking te brengen. Bijvoorbeeld: het staat u vrij het geld in de winkellade of waar het gewoonlijk ligt, nauwkeurig na te gaan en zelfs te teekenen; maar ge moogt haar niet beproeven door geld op ongewone plaatsen neer te leggen alsof het daar verloren was: dit zou zijn haar een lokaas toewerpen, en dat is niet geoorloofd. Verdenkt Man of Vrouw hunne dienstbode van dieverij, dan mogen zij aan elkander hun vermoeden mededeelen als om te beraadslagen; ook, zoo noodig, kunnen zij hunnen Biechtvader raadplegen wat te doen; maar het strijdt niet alleen tegen de liefde, ook tegen de rechtvaardigheid met anderen daarover te spreken. Ja zelfs, betrapt gij uwe dienstbode op dieverij, ge zoudt u aan achterklap, aan eerrooving schuldig maken, wanneer gij uwe ondervinding aan een ander *zonder voldoende*

reden zoudt mededeelen. Zoo kunt ge om reden, zoeven gezien, met elkander en met uw Biechtvader of Pastoor er over spreken; — ook is het duidelijk, dat het in menig geval nuttig kan zijn hare Ouders of Voogd te waarschuwen; — eindelijk, om uw recht te vorderen, zoudt ge de zaak aan den Rechter kunnen in handen geven; doch wacht u tot dit laatste te besluiten in eene opwelling van gramschap of wraakzucht, met overijling, zonder ernstig te hebben nagedacht. De gevolgen zijn hier zoo groot, dat wel een rijp be- raad noodzakelijk mag heeten. Gij hebt hier niet alleen uw *recht*, maar ook de eischen der *christelijke liefde* te wegen. Wanneer eene dienstbode door de openbaarmaking van hare misschien eerste dieverij haar goeden naam heeft verloren, dan vindt zij waarschijnlijk voortaan alle fatsoenlijke huizen voor zich gesloten. Niemand zal het u ten kwade duiden, dat gij eene oneerlijke dienstbode laat vertrekken; maar waarom haar voor immer ongelukkig gemaakt, ten einde u voor een betrekkelijk zoo gering geldelijk nadeel recht te verschaffen?

91. Weest alzoo ook uiterst voorzichtig in uw spreken over uwe dienstbode, wanneer zij bij u weggaat. Vraagt men u om getuigenis wegens haar gedrag, dan moogt ge geene *omwaarheid* zeggen; gij zoudt een ander misleiden; — maar het is daarom niet altijd noodig *de gansche waarheid* te zeggen. Geeft goede getuigenis zoover gij kunt, en zwijgt, tenzij gewichtige redenen anders gebieden, wegens hetgene uwer dienstbode zoude kunnen tot nadeel strekken. Al vraagt men u de reden, waarom gij ze laat gaan; ge zijt daarom niet altijd verplicht die te noemen; ja, gij kunt door uw geweten soms verplicht zijn die te verzwijgen en zelfs het vermoeden daarvan te voorkomen. In dit geval is het best met een algemeen en onbepaald antwoord u daarvan af te maken.

XX. Over het verkrijgen en niet verkrijgen van kinderen.

92. Niet het eenigste, maar toch het voornaamste doel des Huwelijks is volgens Gods inzichten de vermenigvuldiging der menschen; opdat het getal van Gods dienaren niet zoude uitsterven, maar steeds vermeerderen ¹⁾. Hieruit volgt: christelijke Echtgenooten behooren te *verlangen*, dat hun Huwelijk met kinderen *gezegend* worde. Ja, als een *zegen Gods*, als het grootste huwelijksgeluk zullen zij de vruchten beschouwen, die aan den boom hunner echtelijke liefde komen groeien, en door dien zegen zullen zij hunne harten nog vaster voelen aaneengesnoerd.

93. De vrees derhalve van kinderen te krijgen is, op zich zelve beschouwd, onnatuurlijk en veroordeelenswaardig in Gehuwden: die vrees moet als eene verkeerde neiging bestreden en onderdrukt worden. Nog

1) Zie N. 9.

tans kan deze vrees in bijzondere gevallen redelijk zijn, vooral wanneer zij op eigen ondervinding gegrond is. Is alsdan de vrees niet eigenlijk veroordeelenswaardig, men moet zich toch door die vrees niet laten beheerschen: eene brave christelijke Vrouw zal trachten deze vrees, als van schadelijken invloed, aan kant te zetten, en zich geheel en al overgeven in de handen der goddelijke Voorzienigheid, door het gebed en andere goede werken zich den bijstand verzekerende van Hem, bij wien niets onmogelijk, maar alles licht en gemakkelijk is.

94. De vrees van *te vele kinderen* te krijgen is strijdig met het vertrouwen, dat christelijke Echtgenooten op Gods voorzienigheid moeten stellen. Wacht u van tegen God te klagen, dat gij met kinderen overladen zijt. Wat zoudt gij zeggen, wanneer God, om u te ontlasten, *dat* van uwe kinderen kwam wegnemen, 't welk u het naast aan het hart ligt en u het meest belooft? Daarbij, en dit is het ergste, deze vrees is zeer gevaarlijk: zij kan u brengen tot zware bekoringen, u voeren tot gruweligheden, die de rechtvaar-

dige God niet zelden op zichtbare wijze heeft gestraft. Wee den Man, wee der Vrouw, die *met de daad* het verkrijgen van kinderen zoude tegenwerken! Ik zeg: *met de daad*, want *door volkomene onthouding* — vooral zoo die uit hooger inzicht gebeurt — zou het kunnen geoorloofd zijn het verkrijgen van kinderen te voorkomen; immers, het gebruik maken van 't Huwelijk is geen rechtstreeksch gebod, wel het gehoorzamen bij wettige en redelijke vordering. Doch in den regel is het voor Gehuwden niet raadzaam aan het middel der VOLKOMENE *onthouding* te denken ¹⁾; immers, zulk middel — al mocht het ook uit hooger inzicht en met wederzijdsche volkomen vrijwillige toestemming aangewend worden — heeft niet zelden groot bezwaar van anderen aard. Volgt den raad dien uw heilige Godsdienst u aan de hand geeft; laat het aan den goeden God over het getal uwer kinderen te bepalen: „Werp „uwe zorg op den Heer, en Hij zal u voeden,” zegt de H. Geest (Psalm LIV, 23).

1) Wat men van *tijdelijke* onthouding denken moet, zie N. 16.

95. Wordt uw Echt niet met kinderen gezegend, of komt de goede God spoedig terugvragen het weinige wat Hij u gaf, ziet in alles de beschikking van Gods wijze voorzienigheid, die wellicht u daarom geene kinderen schenkt of laat behouden, om u het verdriet te besparen wat zij u later zouden aandoen. Troost u met deze gedachte, en zoekt aan elkander door inniger liefde goed te maken wat ge door het gemis van kinderen moet ontberen. Niettemin, blijft lang en vurig bidden, dat de goede God uwe liefde moge zegenen. Zoo vele christelijke Vrouwen, voor welke het geluk des moederschaps niet scheen weggelegd, hebben in 't eind hare vurige smeekingen verhoord gezien, en niet zelden hebben de kinderen dier gelukkige Moeders de Kerk door hunne heiligheid opgeluisterd. — Men hoort wel eens de Ouders spreken van *kinderen koopen*: inderdaad, deze uitdrukking komt hier allerschoonst te pas, en wel in een waren en godsdienstigen zin. Blijft uw Echt kinderloos, en verlangt gij niettemin een kind te bezit-

ten, welnu, ziet dan een kind te koop
bij God, die zooveel, wat elders niet te ver-
krijgen is, overvloedig te koop heeft 1). Maar
hoeveel vraagt God of hoeveel zult gij Hem
bieden? Gij hebt dit zelf te bepalen met het
oog op dezen regel, welchen God in zijnen
handel met de menschen volgt: *God is karig*

1) Ziedaar de toepassing van eene schoone katholieke
waarheid, die helaas! zelfs onder de braafste Katholie-
ken zoo zelden wordt in oefening gebracht. *Zoovele za-
ken, die bij de menschen met geen schatten te koop zijn,
zijn bij God te koop.* Hoe komt het, dat zoo uiterst
weinigen onder de gegoede Katholieken bij God zoeken
te koop en wat God alleen kan geven, en zij overigens
zoozeer verlangen? Als oorzaak van dat verschijnsel kun-
nen wij aanwijzen: de *gehechtheid aan het tijdelijke* en
het *gebrek aan een geloovig vertrouwen*. Velen zullen
met alle bereidvaardigheid en zelfs met vurigheid bid-
den, veel bidden, ja, ook onnoemelijk veel laten bidden;
maar een mild offer aan God aanbieden voor een gods-
dienstig of liefdadig einde? daaraan denken zij niet.
Anderen zouden wel willen geven, ja zelfs er veel voor
overhebben, als zij slechts zeker waren van het ver-
langde te verkrijgen: — waar is hier het noodzakelijke
geloovige vertrouwen op Gods almacht en goedheid?
Wat was de gewone getuigenis des Zaligmakers, wan-
neer Hij een ongelukkige genas? *„ Uw geloof heeft u
gezezen.”* Maar helaas! hoe zelden wordt den goeden
God de gelegenheid gegeven, om te kunnen herhalen
wat Jesus eenmaal zeide tot de Cananeesche vrouw, welke
Hem de genezing van hare ongelukkige dochter was
komen afsmeeken: *„ O vrouw! groot is uw geloof; u
„ geschiede gelijk gij wilt (Matth. XX, 28)!”* — Ka-
tholieke Ouders, gij zult dikwijls voor u zelve, nog
dikwijlder voor uwe kinderen, iets van God te verlan-

met de karigen, maar met de milden laat Hij zich in mildheid niet overtreffen. Wilt gij van God koopen, durft dan een goed bod doen: zorgt, dat uwe aalmoes voor uwe omstandigheden inderdaad *mild* mag heeten.

XXI. Over den tijd der zwangerschap.

96. Wanneer eene Vrouw met grond vermeent, dat zij in gezegende omstandigheden verkeert, dan zijn de dagen van groote en voortdurende bezorgdheid voor haar aangebroken. Aan haar is door God toevertrouwd een menschelijk wezen, dat zij, na God, door hare goede zorgen moet schenken het leven, de gezondheid en de welgevormdheid der ledematen. Eene brave Vrouw zal,

gen hebben, dat gij u zelven of de menschen u niet kunnen geven; nadert dan tot God *met het zekere geloovige vertrouwen*, dat God in zijne goedheid uw verlangen zal bevredigen, zoo het u zalig is; *bidt* Hem daarom *met vurigheid en volharding*, maar vergeet niet naar het gewicht uwer vraag en naar uwe geldelijke omstandigheden uw verzoek *met eene milde en blijde aalmoes* te ondersteunen.

naar haar beste weten, alles doen wat noodig mag zijn, opdat haar kind *levend, gezond en welgemaakt* moge ter wereld komen, en zij zal, met opoffering dikwijls van overigens geoorloofde genoegens, met de grootste nauwgezetheid alles vermijden wat op eenige wijze hare vrucht zou kunnen schaden. Hare voorzichtigheid verdubbeldende op zekere tijdperken (zooals den tijd der maandelijksche verandering, den tijd overeenkomende met vroegere misvallen) zal zij alles vermijden wat lichaam of geest te zeer zou hinderen of ontstellen, als nauwsluitende kleederen, zwaren arbeid, groote beweging of inspanning of drukking of schokking des lichaams, het heffen of dragen van zware lasten, springen, hard loopen, hevige, vooral plotselinge gemoedsbewegingen door schrik, gramschap, droefheid, zelfs blijdschap. Zij zal vermijden te lezen, te hooren of te zien al wat geschikt is om een akeligen indruk op de verbeelding te maken. Zij bewaart zich zooveel mogelijk in eene kalme gemoedsstemming, en beweegt zich in eene aangename omgeving. Het is onnoodig hierbij

te voegen, dat eene voorzichtige Vrouw bij vrees voor eenig ongeval den raad van een bekwaam geneesheer zal inroepen, om diens voorschriften nauwkeurig op te volgen. Het bewustzijn, dat zij in alles de voorzichtigheid in acht neemt, zal de zoo gewenschte kalmte des gemoeds bevorderen en haar voor alle voorkomende omstandigheden de gerustheid des gewetens verzekeren; en elke opoffering, welke zij zich met eene goede meening voor God getroost, zal behagelijk en verdienstelijk bij God wezen.

97. Doch niet alleen de gedachte aan het *lichamelijk welzijn* van haar kind maakt haar zoo bezorgd; zij weet, dat ook het *geestelijk welzijn*, de zaligheid eener onsterfelijke ziel, van hare waakzaamheid afhangt. Zij verhoopt boven alles voor haar dierbaar pand de *genade van het II. Doopsel*; het ergste wat zij vreest, is, dat haar lieveling die genade zou derven; zij zoude het niet kunnen vergeten, wanneer *door hare schuld* haar kind voor altijd buiten den schoonen hemel zoude gesloten worden.

98. Wijl zij echter weet, dat hier alles

niet alleen van hare goede zorgen afhankelijk is; maar ook van zoovele andere omstandigheden, waarover de goddelijke Voorzienigheid beschikt: daarom stelt zij zich zelve en hare vrucht *dagelijks* door een vurig gebed onder de hoede van God, van de H. Maagd, van haren Bewaarengel en van hare HH. Patronessen; ontvangt zij gedurende den tijd harer verwachting meermalen de HH. Sacramenten; oefent zij nog andere werken van godsdienstigheid, alsook van christelijke liefdadigheid; en dat alles met het inzicht om van den goeden God voor haar kind eene gelukkige geboorte, bovenal de onwaardeerbare weldaad van het H. Doopsel te bekomen. Vele katholieke Moeders maken reeds in den beginne het voornemen, dat zij haar kind in het schoone Genootschap der H. Kindsheid zullen laten inschrijven, of betalen voor andere kinderen, of bevorderen op eenige andere wijs het werk der H. Kindsheid, alles met de heilige meening, om daardoor voor haar kind de genade van den H. Doop te verkrijgen.

99. Is de Moeder gehouden alles met zorg

te vermijden, wat hare vrucht schaden kan, het is duidelijk, dat de Vader hier eveneens zware verplichtingen heeft. Wanneer de Man weet, dat zijne Vrouw in een gezegenden staat verkeert, moet hij haar met nog inniger liefde en grooter voorkomendheid behandelen, alle ruwe bejegeningen tegen haar vermijdende, en, zelfs waar de Vrouw ongelijk heeft, haar zooveel mogelijk toegevende. Hij mag niet van haar vergen, hij behoort integendeel alles van haar verwijderd te houden, dat eenigen nadeeligen invloed op haren toestand zou kunnen uitoefenen. Hij moet steeds een innig medelijden met haar gevoelen om de vele zorgen en opofferingen en kwellingen en pijnen, die met het moederschap zijn verbonden, en daarom gedurende al dien bangen tijd er op uit zijn, om, in plaats van haar redenen tot ontevredenheid te geven, aan hare verlangens, waar het gepast kan, te gemoet te komen. Ongelukkig de Man, die zijne zwangere Vrouw zonder ontzag, zonder mededoogen behandelt: hij vergrijpt zich aan twee zwakke, weerlooze wezens, die hij durft verdrukken, terwijl de

Voorzienigheid ze onder zijne bescherming heeft geplaatst! Mocht ten gevolge zijner mishandeling het kind zonder het H. Doopsel sterfen, hij zou zonder ophouden Gods dreigende stem in zijn binnenste hooren weerklinken: „Ontaarde Vader! waar is het kind, „dat ik aan uwe hoede heb toevertrouwd? Het „bloed, de ziel van dat kind roept tot Mij „om wraak!” — Volge nog in 't eind deze gewichtige bemerking: dat een braaf Katholiek niet vergete de Moeder en hare vrucht, dat is *zijne Vrouw en zijn kind*, dikwijls in zijne gebeden te gedenken, en dat hij door aalmoezen naar zijn vermogen zich de gunst des Hemels trachte te verzekeren, om dat alles te verkrijgen, wat hem de liefde van Echtgenoot en Vader zoo vurig doet verlangen.

100. Herinneren wij nog, dat eene jonggehuwde Vrouw wèl doet met hare Moeder of eene brave vrouw onder hare kennissen dikwijls te raadplegen wegens datgene, wat haar in haren toestand dienstig is te weten.

101. Mocht zonder de schuld der Ouders eene miskraam plaats hebben, dan zullen

zij, wanneer zij godsdienstig zijn, zulks aannemen als eene beproeving, welke de goddelijke Voorzienigheid hun overzendt. Smartelijker zal het vallen, wanneer het H. Doopsel niet is toegediend geworden; maar zij zullen nogtans met christelijke onderwerping berusten in de beschikking van den goeden God. Bijvoorbeeld, veronderstel eens: de goede God had voorzien, dat het kind, geboren ja en gedoopt, maar opgegroeid zijn H. Doopsel door een onchristelijk gedrag zoude hebben onteerd en in zonde zoude zijn gestorven!.... Godsdienstige Ouders vinden overvloedige stof om zich te troosten. „*God gaf, „ God nam: de naam des Heeren zij gezegend!*”

XXII. Over den Doop der misgeboorten.

102. Wijl, ook ondanks alle voorzorgen, eene ontijdige geboorte kan plaats hebben, moet elke gehuwde Vrouw wel onderwezen zijn, hoe zij in dikwijls plotseling voorkomende gevallen, waarbij geen beraad mogelijk is, het H. Doopsel zal toedienen.

103. Wanneer zij eenige reden heeft om eene miskraam te vreezen, zal zij zich niet aan eene nadeelige angstigheid overgeven; maar zich met verstandige kalmte en christelijk vertrouwen stellen onder de hoede der goddelijke Voorzienigheid. Alleen zal die vrees haar den bijstand des Hemels des te vuriger doen afsmeeken en haar des te voorzigtiger doen zijn, opdat het ongeval niet gebeure, en ook opdat, zoo het geschiedt, de onvoldragene vrucht niet verder schade lijde; want van eene halve minuut levens kan het eeuwige geluk eener onsterfelijke ziel afhangen.

104. Zij moet op eene miskraam altijd voorbereid zijn, opdat, als zoo iets mocht plaats hebben, zij zich niet ontstelle, aanstonds aan het Doopsel denke, en wete wat zij te doen heeft, als zij zelve (gelijk meermalen het geval is, zie N. 113.) het H. Sacrament moet toedienen. Van het hoogste belang zijn hier *kalmte des gemoeds* en *bedaartheid in de handeling*. Zonder die kalmte en bedaartheid loopt men gevaar, in plaats van water, eene verkeerde stof te nemen of

te vergeten de woorden uit te spreken onder het doopen.

105. Een Katholiek, wanneer hij doopt, heeft toe te zien:

Ten eerste: dat hij *waarachtig en natuurlijk water* gebruike.

Ten tweede: dat hij deze woorden niet denke, maar *uitspreke* tot den doopeling: *Ik doop u in den Naam des Vaders EN des Zoons EN des H. Geestes.* (*Amen* is niet noodig.)

Ten derde: dat *hij zelf*, die de woorden spreekt, niet vóór of na, maar *onder* het uitspreken der woorden den doopeling *in* het water dompele, of *over* den doopeling het water doe *vloeien*, zoo mogelijk *op het hoofd*. Het Doopsel op de vliezen of van een ander deel des lichaams is twijfelachtig, en moet daarom, zoo het kan, onder voorwaarde herhaald worden ¹⁾.

1) Behalve al dat *uitwendige* is voor een geldig Doopsel nog noodig de *inwendige meening*, om te doen wat Christus heeft ingesteld of liever wat de Kerk doet. Deze meening bestaat van zelf of kan, ten minste zoo die niet nadrukkelijk wordt uitgesloten, met recht verondersteld worden bij elkeen, die met volle kennis het H. Doopsel toedient, zoodat hier geene bijzondere aandacht noodig is.

106. Van den kant des doopelings is voor een *geldig* Doopsel noodzakelijk, dat hetgeen gedoopt wordt, een *menschelijk* wezen zij, dat het *leve*, en dat het *nog niet geldig* zij gedoopt.

107. Een Doopsel, dat *zeker ongeldig* is, mag niet toegediend worden; waar twijfel is of het geldig zal zijn, en men *op het oogenblik* geen zekerder verkrijgen kan, mag men niet alleen, maar *moet* men *in den nood* (bij gevaar, dat anders *zonder Doopsel* de vrucht of het kind zal sterven) dat *twijfelachtige* Doopsel toedienen, doch *onder voorwaarde: Als gij bekwaam zijt, doop ik u in den Naam des. . . .* Deze voorwaarde eischt de eerbied voor het Sacrament en schrijft ook de H. Kerk voor. Het Doopsel *onvoorwaardelijk* toedienen is het Sacrament met de daad toepassen, maar zoo nu om eenige reden het gedoopte onbekwaam is het Sacrament op die wijze te ontvangen, dan gebruikt men een Sacrament voor niets, dat is het heilige misbruiken. Dit misbruik kan vermeden worden door *onder voorwaarde* te doopen. Bestaat de voorwaarde, dan heeft men den wil om te doopen en men doopt wezenlijk, en het Doop-

sel is geldig; — bestaat de voorwaarde niet, dan heeft men ook den wil niet om te doopen, en men gebruikt het Sacrament niet; derhalve is er ook geen misbruik. Nogtans moet er eene voldoende reden zijn om het Doopsel onder voorwaarde toe te dienen; want het is altijd ongeoorloofd te doopen, wanneer het Doopsel *zeker ongeldig* is, al geschiedt het doopen onder voorwaarde.

108. Ziehier welke gevallen kunnen voorkomen, en wat gij in elk geval te doen hebt:

1. ZIJT GIJ ZEKER, dat het afgekome ne *niet* is eene *menschelijke vrucht*, maar eene **ANDERE ZELFSTANDIGHEID: — DOOP DAN NIET.**

2. ZIJT GIJ ZEKER, dat de vrucht, zoo het er eene is of kan zijn, in alle geval **DOOD** is, bijvoorbeeld, omdat er duidelijke teekenen zijn van verscheuring of bederf: **DOOP DAN NIET.**

3. ZIJT GIJ ZEKER, dat de menschelijke vrucht **LEEFT: — DOOP DAN.** Wanneer de de vrucht zich reeds *buiten* de vliezen *levend* vertoont, doop dan *zonder* voorwaarde: *Ik doop u in den Naam des...* Doch wanneer de vrucht met duidelijke teekenen van leven

nog in de vliezen is afgekomen, dan doop *tweemaal*: *eerst* op de vliezen *onder* voorwaarde: *Als gij bekwaam zijt, doop ik u in den Naam des...* Open daarna voorzichtig de vliezen en doop *andermaal*, namelijk de vrucht, weder *onder* voorwaarde: *Als gij bekwaam zijt, doop ik u in den Naam des... 1)*.

4. ZIJT GIJ NIET ZEKER, dat de vrucht of wat eene vrucht kan zijn, DOOD is: — DOOP DAN ONDER VOORWAARDE: *Als gij bekwaam zijt, doop ik u in den Naam des...* Doop maar *ééns* *onder* voorwaarde, wanneer de vrucht reeds *buiten* de vliezen is; — doop *tweemaal*, wanneer zij *in* de vliezen is afgekomen, *eerst* op de vliezen en *andermaal* op de vrucht, en *beide keeren* *onder* voorwaarde: *Als gij bekwaam zijt, doop ik u in den Naam des....*

BEMERKING 1. Het is duidelijk, dat *lang*

1) Men doopt eerst *op de vliezen* uit vrees voor een spoedigen dood; men doopt *onder voorwaarde*, omdat het Doopsel op de vliezen twijfelachtig is (N. 105); — men doopt *andermaal*, thans de vrucht onmiddellijk, omdat het eerste Doopsel twijfelachtig is; men doopt weder *onder voorwaarde*, omdat het eerste Doopsel geldig kan geweest zijn.

beraad bij eene misgeboorte niet kan of mag plaats hebben: lang bezien en onderzoeken, lang overwegen of raad vragen komt niet te pas. Denkt ge, dat het eene menschelijke vrucht **KAN** wezen en dat ze nog **KAN** leven, al bespeurt ge geen leven, aarzel dan niet te doopen. Het geldt hier **MISSCHIEN** eene onsterfelijke ziel voor eeuwig te redden en zalig te maken, en dat **MISSCHIEN** is voor u genoeg om uwe handeling te wettigen, en de voorwaarde: *Als gij bekwaam zijt*, beschermt het Sacrament in zulk geval tegen schennis of misbruik.

2. Het kan veel nut hebben, wanneer men het gebeurde aan den Biechtvader mededeelt, om voor het toekomende te leeren of men misschien voorzichtiger of beter hadde kunnen doen.

XXIII. Over den Nooddoop bij de geboorte.

109. Ofschoon men in tijd van nood *overal* mag doopen, is nogtans de *Kerk* de gewone

plaats, waar het H. Doopsel door den Priester plechtig moet toegediend worden. Derhalve buiten noodzakelijkheid of andere wettige reden, door den Bisschop te erkennen ¹⁾, mag niemand zich vermeten een kind *te huis* te doopen. Wettiging voor den Huisdoop is vooral de gegronde vrees, dat het kind is in gevaar van sterven of dat het kind zonder levensgevaar of schade zijner gezondheid niet binnen den gewenschtentijd in de Kerk zal kunnen gedoopt worden.

110. Is het noodig of raadzaam, dat het kind reeds *vóór* de geboorte gedoopt wordt, dan geschiedt gewoonlijk het doopen door den dokter of de vroedvrouw. Wanneer er *na* de geboorte nog gevaar van sterven bestaat, wordt het Doopsel *onder voorwaarde* herhaald, tenzij het kind reeds mocht gedoopt zijn *op het hoofd buiten de moeder*.

111. Is het kind geboren, en bestaat er gevaar van sterven, dan, *als er tijd is*, zal men den dienstdoenden Geestelijke der Parochiekerk verwittigen, opdat deze het Doopsel

1) Prov. Concilie van 1865, bl. 133.

kome toedienen. Waar geene omstandigheden het verhinderen, dat de Priester doope, behoort de Priester te doopen. De Kerk wil dat zóó, en ook de voorzichtigheid eischt, dat men de geldigheid van het Doopsel zooveel mogelijk verzekere.

112. Is er *oogenblikkelijk gevaar*, zoodat de komst des Geestelijken niet kan worden ingeroepen en afgewacht, dan behoort bij gelijke bekwaamheid volgens den regel der Kerk buiten de Ouders (N. 113) de *waardigste* persoon uit de aanwezigen, en bijgevolg een man vóór eene vrouw te doopen; doch wijl gelijke bekwaamheid niet zoo licht kan worden verondersteld, zal het doorgaans raadzaam zijn, dat dit allergewichtigste werk geschiede door hem of haar, die *het meest daartoe bekwaam* geoordeeld wordt (N. 113). Is bij overleving het gevaar zooverre geweken, dat het kind *naar de Kerk* kan gebracht worden, dan zal degene die gedoopt heeft, te gelijk met het kind of te voren, zich *in persoon* bij den Pastoor aanmelden, of althans een *schriftelijk bewijs* afgeven, waarin hij met

terzijdestelling van elk menschelijk opzicht in gemoede verklare, *hoe en in welke omstandigheden* het H. Doopsel door hem is toegediend, opdat de Geestelijke, alvorens tot het aanvullen der Doopplechtigheden over te gaan, volgens plicht een behoorlijk onderzoek kunne instellen, en alzoo met kennis van personen en zaken over de waarde of onwaarde van het reeds ontvangen Sacrament oordeelen ¹⁾.

113. De Ouders moeten weten, dat zij zelve hun kind niet mogen doopen dan alleen in het geval, dat het door een ander onmogelijk of niet gevoeglijk of niet veilig genoeg zoude kunnen geschieden; waarom bij ontijdige geboorten de Moeder meermalen zal gehouden zijn te doopen. Van den anderen kant zijn de Ouders verplicht te zorgen, dat door een *goed Doopsel* het eeuwig geluk van hun kind worde verzekerd ²⁾.

1) Om de geldigheid van den Nooddoop meer te verzekeren en het in te stellen onderzoek te vergemakkelijken, is het zeer aan te raden, dat een leek bij het toedienen van het H. Doopsel zich laat bijstaan door een getuige, die hem bij vergissing of andere feilen in het toedienen opmerkzaam make en later zijne af te leggen verklaring bevestige.

2) Ofschoon eikeen, ook een ketter of ongeloofige,

Ziet hier daarom een kostelijken raad voor u, katholieke Ouders. Zijt ge in de blijde verwachting van een kind, en is het, dat geen *genoegzaam vertrouwde katholieke dokter* of *vroedvrouw* de Moeder zal bijstaan, verzoekt dan *bijtijds* eene *brave katholieke vrouw* en doet haar u beloven, dat, wanneer uw kind bij de geboorte den Nooddoop zal moeten ontvangen, *ZIJ*, niemand anders, den H. Doop zal toedienen. Vele voordeelen zijn aan dezen voorzorgsmaatregel verbonden. Deze vrouw zal zorgen op het minste gerucht tegenwoordig te zijn; wordt het Doopsel noodig geoordeeld, de vraag is overbodig *wie* doopen zal, zij zal zich aanstonds aanbieden, en des noods aan min kundigen het doopen beletten, door haar recht te laten gelden; eindelijk, wijl zij op alles is voorbereid, zal zij ook met de gewenschte kalmte

geldig doopen *kan*, mits hij den vorm der Kerk onderhoude, en de meening hebbe, om te doen wat de Kerk doet, ja zelfs *in tijd van nood* wettig doopen *mag*, is het echter *ongeeoorloofd*, wanneer het anders kan, zijn kind door een Protestant te *doen* doopen. Daarenboven, wijl het H. Doopsel *tegenwoordig* door vele Protestanten met eene soort van kleinachting bejegend wordt, is dit eene reden te meer, om zulke noodzakelijkheid te voorkomen.

en bedaardheid het Doopsel toedienen, tevens zorgende, dat een geschikt persoon getuige zij van hetgeen zij doet. Is deze voorzorgsmaatregel niet van het hoogste gewicht, als ge weet, dat dikwijls personen zich aanbieden of zelfs zonder het te vragen zich vermeten te doopen, die van goed doopen geene genoegzame kennis hebben; terwijl de omstandigheden niet zelden eene ontsteltenis en overhaasting te weeg brengen, die zelfs bij goed onderwezenen verwarring en vergissing kunnen veroorzaken? Katholieke Ouders, geloof ge, dat een *goed* Doopsel voor het eeuwig geluk van uw kind noodzakelijk is? Welnu, weet dan ook, dat onwetendheid of vergissing of goede trouw een *ongeldig* Doopsel niet tot een *goed* Doopsel kan maken. Een kind te doopen is schijnbaar zoo eenvoudig en gemakkelijk; en toch hoe vele kinderen zijn voor altijd buiten den hemel gesloten, omdat zij *niet goed* gedoopt zijn! Ge zoudt het leven van uw kind niet aan een onbekwaam geneesheer willen toevertrouwen; zorgt dan ook, dat de onsterfelijke ziel van uw kind bij mogelijk gevaar ten tijde der

geboorte in veilige handen is. Gij bespreekt dokter of vroedvrouw reeds lang vooruit; welnu, hebt gij in deze of genen niet het zekere, het volkomene vertrouwen, dat zij, zoo noodig, *goed* zullen doopen, bespreekt dan ook eene brave vrouw, die in den nood bereid zal zijn aan uw kind het geluk van een *goed* Doopsel te schenken. Wat eene gerustheid zal het u geven, volgens de eischen der christelijke voorzichtigheid voor de eeuwige belangen van uw kind gezorgd te hebben!

114. Wanneer een kind te huis gedoopt is, al ware het door een Priester, dan nog moet het naar de Kerk gebracht worden, zoo spoedig het zonder gevaar kan geschieden. In de Kerk moeten de plechtigheden van het Doopsel worden aangevuld.

XXIV. Over den plechtigen Doop in de Kerk.

115. De Katholieken, die weten wat een kind is vóór het Doopsel en welk geluk het Doopsel aanbrengt, haasten zich hunne pasgeboren kinderen uit hunne geestelijke ellende te redden en hun door de genade des Doopsels het vlekkelooze kleed der onschuld te bezorgen. Zonder gewichtige redenen stellen zij het Doopsel niet uit tot den volgenden dag. Op sommige plaatsen bestaat het gebruik, dat men zich van de aanwezigheid des dienstdoenden Priesters vergewist, en dezen laat vragen op wat uur het ZijnEerwaarde zal gelegen komen het kind te doopen.

116. Lang te voren moet reeds voor een Peter of Meter gezorgd zijn. Een van beiden is voldoende, nochtans worden beiden toegelaten, doch niet meer Doopborgen dan één man en ééne vrouw. Het geldt hier een voorschrift der Kerk, en de zaak is in hare strekking zeer gewichtig. Peter en Meter zijn

die personen, welke, als *tweede Vader* en *tweede Moeder*, als *geestelijke Voogden*, moeten toezien, dat het kind godsdienstig worde opgebracht en zijne Doopbeloften nakome; zoodat, wanneer de Ouders of Voogden hunnen plicht in zooverre zouden verwaarloozen, zij voor de belangen van het kind, wat zeden en godsdienst betreft, gehouden zijn op te treden. Men beschouwe derhalve de keuze van Peter en Meter als eene zeer ernstige zaak, en men vrage als Doopborgers slechts brave Katholieken, liefst uit de naaste familie, en geene kinderen, ten minste niet zoo jeugdig, dat zij noch niet hunne eerste H. Communie gedaan hebben ¹⁾. Peter en Meter moeten deze geestelijke voogdijschap vrijwillig hebben aangenomen, en daarom is het wenschelijk, dat van deze vrijwillige aanvaarding een schriftelijk bewijs vertoond worde, zoo ze zelve het kind niet ten Doop houden.

117. Het is aan den Vader den Doopnaam des kinds te bepalen; doch naar het

1) Prov. Concilie bl. 135 en volg.

voorschrift van ons Prov. Concilie (bl. 137) mag het alleen de naam zijn van een Heilige, door de katholieke Kerk als zoodanig erkend. De Vader wachte zich daarbij voor de kinderachtige ijdelheid van aan zijn kind liefst een schoon of vreemd klinkenden naam te geven: de namen der grootste Heiligen zijn ongetwijfeld het meest in gebruik: zouden ze daarom minder schoon en eerbiedwaardig zijn? Door den naam van een Heilige als Doopnaam voor het kind te kiezen, wordt het kind als dien Heilige toegewijd, opdat deze het gedurende zijn gansche leven tot Beschermmer en Voorbeeld strekke. De keuze zij door eene betamelijke reden gerechtvaardigd.

118. Voor eene gemakkelijke en nauwkeurige inschrijving in het Doopregister zorgt men, dat het kind aangeboden worde met den Trouwbrief of met een briefje, in dezer voege ingericht, de voornamen voluit geschreven:

Kind: Henricus.

Vader: Joannes Matthæus Streve.

Moeder: Maria Veerts.

Peter: Josephus Vester.

Meter: Anna Gertrudis Streve.

119. Loffelijk is het gebruik, dat de Vader, op zijn best gekleed, het kind naar de Kerk vergezelt, en getuige is van de indrukwekkende plechtigheden des Doopsels. Zoo zal hij hooren welke ernstige vragen zijn kind gedaan worden, en hoe het door den mond van Peter of Meter of van een ander in hunne plaats daarop antwoordt. Ziehier bijvoorbeeld het begin der plechtigheid.

De Priester vraagt: WAT BEGEERT GIJ VAN DE KERK GODS?

Het kind antwoordt: HET GELOOF.

De Priester vraagt: WAT GEEFT U HET GELOOF?

Het kind antwoordt: HET EEUWIG LEVEN.

De Priester vervolgt: WILT GIJ DAN INGAAN TOT HET LEVEN, ONDERHOUD DE GEBODEN: GIJ ZULT DEN HEER UWEN GOD LIEFHEBBEN UIT GEHEEL UW HART EN UIT GEHEEL UWE ZIEL EN UIT AL UW VERSTAND, EN UWEN NAASTE ALS U ZELVEN.

Gewichtige woorden voor den Vader! Zij herinneren hem aan zijnen hoogsten plicht. Zijn kind ontvangt door het Doopsel de onschatbare gave des Geloofs; door het Geloof

is het geplaatst op den weg naar het eeuwige leven. De Vader leert hier aanstonds, dat hij iets meer heeft te doen dan voor de lichamelijke opvoeding van het kind te zorgen; dat hij bovenal door eene godsdienstige opvoeding den schat des Geloofs in zijn kind moet bewaren, en het tot hooger geluk, dan wat deze wereld geluk noemt, moet geleiden. Nog meer. Het kan niet anders of de Vader denkt terug aan het uur, dat hij zelf ook als een kind ten Doop werd gehouden, en ook van God de gave des Geloofs heeft ontvangen, het Geloof, dat alleen den mensch gelukkig kan maken, hem het *eeuwige leven* kan geven. Wat is dat Geloof THANS nog voor hem? Gaat die kostbare parel des Geloofs in zijne schatting alle rijkdommen dezer aarde te boven? Is dat Geloof hem dierbaar, hem heilig? Hoopt hij van dat Geloof eenmaal het eeuwige geluk des hemels?... Hem wordt ook herinnerd, dat, *om tot het leven in te gaan*, het niet genoeg is het ware Geloof te bezitten; maar dat hij uit het Geloof moet leven, het Geloof door de werken beïjden, *de geboden onderhouden*. Hij moet den

Heer zijnen God liefhebben uit geheel zijn hart, uit geheel zijne ziel en uit al zijn verstand, en zijnen naaste als zich zelve. Doet hij dat ook? Bemint hij God inderdaad boven alles? Doet hij het niet, wat zal het ware Geloof hem dan baten? Kan hij dan hopen eenmaal het eeuwige leven in te gaan? — Hoe geschikt is reeds deze eerste plechtigheid om bij den Vader des dooplings de heilzaamste gedachten en voornemens op te wekken!

120. Ziehier eene andere treffende plechtigheid, welke men noemt het afleggen der *Doopbeloften*. In naam van God vraagt

De Priester: VERZAAKT GIJ DEN VIJAND?

Het kind: IK VERZAAK.

De Priester: EN AL ZIJNE WERKEN?

Het kind: IK VERZAAK.

De Priester: EN AL ZIJNE POMPERIJEN.

Het kind: IK VERZAAK.

De vijand, wie is dat? *De vijand van God en de vijand der menschen*: DE DUIVEL. Zijne werken? *De zonde*. Zijne pomperijen? *De aanlokselen der zonde*; zoovele middelen, die hij gebruikt om den mensch tot de zonde te

verleiden. De goede God wil met het kind een verbond van vrede en liefde sluiten; maar vooraf stelt God den rechtmatigen eisch, dat het kind volkomen breke met den duivel, verachtende en vermijdende al wat des duivels is: de zonde en de aanlokselen der zonde. En inderdaad, het kind spreekt door eene drievoudige verzaking de Beloften des Doopsels uit: het verzaakt den duivel en zijne werken en zijne pomperijen. Het kind moet die Beloften houden. Zoodra het onderscheid zal kunnen maken tusschen goed en kwaad, zoodra het de vrije beschikking zal hebben van zijnen wil, zal het den duivel en de zonde met hare aanlokselen moeten bestrijden; maar helaas! het zal daar staan, het zwakke kind, tegenover een listigen vijand, het kind in zijne onschuld onwetend, zonder ondervinding, geen kwaad vermoedende, en bovendien, als een Adams-kind, nieuwsgierig, lichtzinnig, geneigd tot het kwaad! Wat zal er van dat kind geworden? Moet dat kind niet onvermijdelijk de prooi worden van dien brieschenden leeuw, die het bespringen zal om het te verslinden?

Neen: de goede God heeft er in voorzien. Hij heeft dat kind geplaatst tusschen twee machtige beschermers, zijn Vader en zijne Moeder, aan wier liefde hij heeft opgelegd de onschuld van het onwetende en zwakke kind tegen den boozen vijand te verdedigen. Zie, dat zal de Vader begrijpen, wanneer hij tegenwoordig is bij de Doopbeloften van zijn kind. Hij zal denken: „*Mijn kind be-*
„*looft aan God*; maar IK zal moeten zorgen,
„dat het zijne Beloften houdt; — *mijn kind ver-*
„*zaakt den duivel*; maar IK zal den duivel
„moeten afweren; — *mijn kind verzaakt de*
„*werken des duivels*, de zonden; maar IK zal
„de zonde moeten beletten; — *mijn kind ver-*
„*zaakt de pomperijen des duivels*, de aanlok-
„selen der zonde; maar IK zal moeten wa-
„ken, dat mijn kind die aanlokselen niet zie
„of hoore, IK zal de gelegenheden der zon-
„de moeten voorkomen.” Hij zal gevoelen,
de Vader, dat, als zijn kind door zijne
drievoudige verzaking groote verplichtingen
op zich neemt, een zwaar deel daarvan op
hem zal drukken. — En wanneer de Moe-
der deze beschouwing komt te lezen, zal zij

ongetwijfeld eveneens tot ernstige gedachten gestemd worden. Zij zal bevroeden, dat zij ook door God is gesteld als de bewaakster en bewaarster van de onschuld van haar kind, ja, dat de verantwoordelijkheid van haar als Moeder hier grooter is dan die des Vaders, wijl de goede God de zedelijke en godsdienstige opvoeding van haar kind vooral aan hare moederlijke bezorgdheid heeft toevertrouwd.

121. Wat een zalig oogenblik voor eene godsdienstige Moeder, wanneer zij haar kind, engelrein van de Doopvont teruggekeerd, in hare armen ontvangt en aan haar hart mag drukken. HAAR KIND is nu ook HET KIND VAN GOD. Zij gevoelt het, dat om de onschuld van haar kind Gods zegen op haar huis zal rusten; maar ook zij zal begrijpen, dat zij haar kind, van de vlekken der zonde gansch gezuiverd en met het kleed der goddelijke genade versierd, *uit Gods handen* heeft terug ontvangen, om het alleen VOOR GOD op te voeden. De Moeder zorge, dat het kind, gelijk ze ten tijde harer zwangerschap heeft voorgenomen te zullen doen, als lid-

maat worde opgeschreven in het *Genootschap der Kindsheid*, en zij betale *maandelijks* den *halven stuiver* getrouw en met een goed hart. Zij zal dat alles doen uit dankbaarheid tot God, omdat haar kind het H. Doopsel heeft ontvangen, en tevens in het vertrouwen, dat zij door dat schoone liefdewerk den zegen van Jesus Christus voor haar kind zal verwerven.

122. De Ouders zullen hunne kinderen dikwijls aan hun H. Doopsel herinneren, opdat zij voor die onschatbare weldaad God vurig danken, hunne Doopbeloften gedenken en voor alles het witte kleed der onschuld onbevlekt bewaren. De Ouders zullen hun leeren hunnen Verjaardag vieren meer als den Verjaardag van hun H. Doopsel dan als den Verjaardag van hunne geboorte. Mochten zij het schoone voorbeeld geven aan hunne kinderen, dat zij zelve op den Verjaardag van hun H. Doopsel (of Zondag te voren of ten minste omstreeks dien tijd) tot de HH. Sacramenten naderen ¹⁾, om alzoo God

1) Mocht men het ongeluk hebben in staat van doodzonde te verkeeren, dan is het ontvangen der HH. Sa-

te danken voor de genade des Doopsels en hunne Doopbeloften te vernieuwen!

XXV. Over den Kerkgang der Moeder.

123. De eerste Kerkgang der Moeder wordt door de Kerk met eene schoone plechtigheid geheiligd, welke in de Kerktal wordt genoemd DE ZEGENING DER VROUW NA HARE BEVALLING. De Kerkgang der Moeder geschiedt in het Nieuwe Verbond, volgens een oud en loffelijk gebruik, in navolging van Maria's Zuivering. Evenals de H. Maagd na de geboorte van Jesus zich naar den Tempel begaf, om den Heer te danken voor

cramenten nog meer aan te raden. Immers, hoe kan een Christen, die met God in vijandschap leeft, *blijde* den Verjaardag van zijn Doopsel vieren? O, hoe moet de gedachte aan zijn zondigen staat hem met schaamte vervullen? In plaats van vreugde moet hij wroeging gevoelen, en te midden van de blijdste liefdebewijzen en hartelijkste gelukwenschingen zijner geliefde betrekkingen, moet hij, tegen de stemming van zijn hart in, zich blijde toonen: voorzeker eene pijnlijke geveinsdheid! Zoo dan, wanneer men op den dag zelve de HH. Sacramenten niet gevoeglijk zal kunnen ontvangen, zorge men zich eenigen tijd te voren met den goeden God te verzoenen.

haar wonderbaar moederschap en om haar goddelijk Kind den Heer toe te wijden; — zoo begeeft de christelijke Moeder zich naar de Kerk, om God te danken voor hare gelukkige verlossing, om haar kind in Gods heilige bescherming aan te bevelen en tevens den zegen des Hemels voor zich en haar kind af te smeeken. De gang der Moeder met eene brandende kaars naar het Altaar wijst op de plechtige Processie van Maria's Zuiverings-feest, dat den 2 Februari gevierd wordt.

124. Met een gevoel van godsdienstige blijdschap begeeft de Moeder zich naar Gods huis, om hare dankbaarheid te gaan uitstorten voor Jesus Christus in zijn aanbiddelijk Sacrament, die haar de vruchtbaarheid geschonken heeft. In de Kerk gekomen, wacht zij den Priester *geknield* af, en terwijl zij, ten teeken harer blijdschap, eene brandende kaars in de hand houdt, besproeit de Priester haar met wijwater, zeggende:

Ÿ. ONZE HULP IS IN DEN NAAM DES HEEREN.

℞. DIE HEMEL EN AARDE GEMAAKT HEEFT.

Antiphon. DEZE ZAL ONTVANGEN, ZEGEN VAN DEN HEER, EN BARMHARTIGHEID VAN GOD HAREN ZALIGMAKER: WANT DIT IS HET GESLACHT VAN DIE DEN HEER ZOEKEN.

Psalm XXIII 1).

AAN DEN HEER BEHOORT DE AARDE EN WAT HAAR VERVULT: DE GANSCH E AARDE EN ALLEN DIE HAAR BEWONEN.

1) Door dezen Psalm van David bij den Kerkgang te bezigen, schijnt de H. Kerk de godsdienstigheid der Moeder te prijzen, die in hare vruchtbaarheid en gelukkige verlossing de barmhartige tusschenkomsterkent van Hem, die alle dingen gemaakt heeft en alles wijselijk bestiert; maar ook schijnt zij daardoor aan de Moeder te herinneren, dat zij zorge het Altaar des Heeren in onschuld te naderen en met een zuiver hart haren dank uit te storten; — en dat, wil zij, gelijk zij nu het huis Gods, het voorportaal des hemels binnentreedt, eenmaal als volgeling van Jesus Christus, den Koning der heerlijkheid, den hemel zelve ingaan, zij handen en hart, lichaam en ziel, zuiver moet bewaren van de zonde, hare ziel niet moet hechten aan de ijdelheden der wereld, maar aan de deugd, aan de goede werken met hunne eeuwige vergelding, den evenmensch niet met bedrog en valsheid, maar met christelijke, weldadige liefde moet bejegenen; — eindelijk, dat zij niet alleen voor zich zelve te zorgen heeft, maar haar de verhevene taak is opgedragen om *een geslacht* te vormen, *dat God zoekt*, door hare kinderen in onschuld, in zuiverheid van ziel en lichaam, niet in ijdel wereldzin, maar in godsdienstigheid, in liefde tot God en den evennaaste op te voeden.

WANT OP DE ZEEËN HEEFT HIJ HAAR GEGRONDVEST: EN-OP DE STROOMEN HAAR OPGEBOUWD.

WIE ZAL OPGAAN DEN BERG DES HEEREN?
OF WIE ZAL STAAN IN ZIJNE HEILIGE PLAATS?

DIE REIN VAN HANDEN EN ZUIVER VAN HARTE IS, DIE ZIJNE ZIEL NIET GEBRUIKT TOT IJDELHEID EN ZIJNEN NAASTE NIET BEDRIEGELIJK ZWEERT.

DEZE ZAL ONTVANGEN ZEGEN VAN DEN HEER, EN BARMHARTIGHEID VAN GOD ZIJNEN ZALIGMAKER.

DIT IS HET GESLACHT VAN DIE HEM ZOEKEN, DIE ZOEKEN HET AANSCHIJN VAN DEN GOD VAN JACOB.

VORSTEN, OPENT UWE POORTEN, ONTSLUIT U, EEUWIGE POORTEN, EN DE KONING DER HEERLIJKHEID ZAL BINNENGAAN.

WIE IS DIE KONING DER HEERLIJKHEID?
DE HEER, DE STERKE EN MACTIGE, DE HEER, MACTIG IN DEN STRIJD!

VORSTEN, OPENT UWE POORTEN, ONTSLUIT U, EEUWIGE POORTEN, EN DE KONING DER HEERLIJKHEID ZAL BINNENGAAN.

WIE IS DIE KONING DER HEERLIJKHEID?

DE HEER DER HEERSCHAREN, HIJ IS DE KONING DER HEERLIJKHEID! •

GLORIE ZIJ DEN VADER EN DEN ZOON EN DEN H. GEEST.

GELIJK HET WAS IN HET BEGIN, EN NU EN ALTIJD, EN IN DE EEUWEN DER EEUWEN. AMEN.

Antiphoon. DEZE ZAL ONTVANGEN ZEGEN VAN DEN HEER, EN BARMHARTIGHEID VAN GOD HAREN ZALIGMAKER; WANT DIT IS HET GESLACHT VAN DIE DEN HEER ZOEKEN.

Vervolgens biedt de Priester het einde zijner Stool, hetwelk de Moeder vasthoudt, en geleidt haar alzoo naar het Altaar zeggende:

TREED BINNEN DEN TEMPEL GODS, AANBID DEN ZOON VAN DE H. MAAGD MARIA, HEM DIE U DE VRUCHTBAARHEID GESCHONKEN HEEFT.

Aan het Altaar gekomen, laat de Moeder de Stool los, knielt op de onderste trede, en bidt, God dankende voor de ontvangene weldaden (een Onze-Vader en Wees-gegroet); terwijl de Priester voortgaat:

HEER, ONTFERM U ONZER.

CHRISTUS, ONTFERM U ONZER.

HEER, ONTFERM U ONZER.

ONZE VADER.....

Ÿ. EN LEID ONS NIET IN BEKORING.

᝚. MAAR VERLOS ONS VAN DEN KWADE.

Ÿ. HEER, MAAK UWE DIENSTMAAGD ZALIG.

᝚. DIE OP U HOOPT, MIJN GOD.

Ÿ. ZEND HAAR, O HEER, HULP UIT DE HEILIGE PLAATS.

᝚. EN BESCHERM HAAR VAN UIT SION.

Ÿ. NIETS VERMOGE DE VIJAND AAN HAAR.

᝚. EN DE ZONDER BOOSHEID SCHADE HAAR NIET.

Ÿ. HEER, VERHOOR MIJN GEBED.

᝚. EN MIJN GEROEP KOME TOT U.

Ÿ. DE HEER ZIJ MET U.

᝚. EN MET UWEN GEEST.

Laat ons bidden.

ALMACHTIGE, EEUWIGE GOD, DIE DOOR HET MOEDERSCHAP VAN DE H. MAAGD MARIA DE MOEDERSMARTEN DER GELOOVIGE VROUWEN IN BLIJDSCHAP HEBT VERANDERD:

ZIE GENADIG NEDER OP DEZE UWE DIENST-
MAAGD, WELKE MET EEN BLIJ GEMOED TOT
UWEN TEMPEL IS GEKOMEN, OM U VOOR UWE
BESCHERMING TE DANKEN, EN GEEF HAAR
DAT ZIJ, GEHOLPEN DOOR DE VERDIENSTEN
EN DE VOORSPRAAK DER H. MARIA, WAAR-
DIG MOGE ZIJN, NA DIT LEVEN MET HAAR
KIND TOT DE VREUGDE DER EEUWIGE ZALIG-
HEID TE GERAKEN. DOOR CHRISTUS ONZEN
HEER. AMEN.

Daarna besproeit de Priester haar ander-
maal met wijwater, zeggende:

DE VREDE EN DE ZEGEN VAN DEN ALMACH-
TIGEN GOD, DEN VADER EN DEN ZOON EN
DEN H. GEEST, KOME EN BLIJVE ALTIJD
OVER U. AMEN.

De plechtigheid hier geëindigd zijnde,
staat de Moeder op, geeft hare kaars af,
en gaat hare plaats in de Kerk innemen.

125. Bij haren Kerkgang zal de Moeder
het aanbiddelijk Offer van Jesus' Lichaam en
Bloed den almachtigen Vader opdragen, om

Hem te bedanken voor hare gelukkige verlossing, voor het behoud en het II. Doopsel van haren lieveling; — om Hem, behalve gezondheid en sterkte, vooral die wijsheid en die lijdzaamheid af te smeeken, welke zij zal behoeven voor de lichamelijke, zedelijke en godsdienstige opvoeding van haar kind; — eindelijk om Hem zijn mildsten zegen te vragen voor het dierbare pand harer liefde, opdat Hij het naar ziel en lichaam in alle gevaren gelieve te beschermen, vooral opdat het, bewaard van de zonde, in de vreeze Gods voor den hemel moge opgroeien. — Heeft het den goeden God behaagd het kind reeds tot zich te nemen, dan zal de Moeder, met onderwerping aan het goddelijk raadsbesluit, erkennen, dat haar kind beter bij God in den hemel is dan bij haar op deze ellendige aarde, en daarom den barmhartigen God danken, dat Hij haren lieveling in het gezelschap zijner heilige Engelen eene plaats heeft gegeven, en Hem smeeken, dat Hij om de voorspraak van dat onschuldig kind zijne Ouders gelieve te zegenen.

126. De Priester, de Moeder tot het Al-

taar geleidende, zegt: „AANBID DEN ZOON
„VAN DE H. MAAGD MARIA, HEM DIE U DE
„VRUCHTBAARHEID GESCHONKEN HEEFT.” Hoe
zult gij, o Moeder, dien Zoon van Maria,
den Schepper en Verlosser van uw kind, — im-
mers Hij heeft uw kind van uw bloed ge-
maakt en het eene ziel ingestort, Hij heeft
uw kind in het H. Doopsel afgewasschen
van de erfzonde door de verdiensten van zijn
heiligen Kruisdood: — hoe zult gij dien
Zoon van Maria, Jesus Christus, beter aan-
bidden en Hem bedanken dan door Hem in
de H. Communie te ontvangen? In die zoete
omhelzing van uwen Zaligmaker zult gij met
des te vuriger godsvrucht tot Hem kunnen
zeggen: „Zoon van de Maagd Maria, mijn
„Schepper en mijn Verlosser, ook de Schep-
„per en de Verlosser van mijn kind, ik aan-
„bid U in mijn hart en dank U voor mij
„en voor mijn kind: door de verdiensten
„van uw goddelijk Lichaam en Bloed, dat
„ik ontvangen heb, zegen het kind, zegen
„zijn Vader en zijne Moeder. Amen”.

XXVI. Over de zuigelingen.

127. Volgens de orde, door God gesteld, betaamt het aan de Moeder zelve haar kind te zoogen, en wel op de volmaaktste wijze te zoogen, dat is: door te zorgen, dat het voedsel, haar door de natuur geschonken, zoo gezond mogelijk zij en blijve, vermijdende al wat hier schadelijk kan genoemd worden. De Vrouw, die zonder wettige reden weigert haar kind te zoogen, is, wie kan het tegenspreken? slechts eene *halve Moeder*.

128. Wanneer eene Moeder, om welke reden dan ook, haar kind aan eene andere vrouw te zoogen geeft, kieze zij eene minne, gezond niet alleen van lichaam, maar ook van ziel. Ziekelijkheden en booze neigingen worden met de melk ingezogen.

129. Moeder, als gij uw kind zoogt, doe dit met alle zedigheid, lettende op de omstandigheden *wanneer* en *hoe* gij dit zeker

het betamelijkste kunt doen. Wanneer eene vreemde uw kind zoogt, zorg dat zij dienzelfden regel in acht neme. Wees even voorzichtig bij het ontkleeden en reinigen van uw kind; wees vooral voorzichtig tegenover kinderen van een ander geslacht dan uw kind.

130. De voorzichtigheid VERBIEDT TEN STRENGSTE ¹⁾, dat de Moeder of minne of baker of wie ook, met een teer kind als een zuigeling is, nevens zich of in de armen, te bed zich te slapen legge, om het licht te vreezen gevaar van verstikking. Zelfs wanneer de Moeder of wie ook des nachts te bed blijvende het kind op den schoot zoude nemen, is de *uiterste behoedzaamheid* noodig, om niet met het kind in den arm *in slaap te vallen*. Hoevele Moeders hebben haar leven lang de welverdiende straf harer onvergeeflijke onvoorzichtigheid moeten dragen door de niet te verdrijven gedachte: „Ik was de oorzaak van den dood mijns „kinds.”

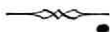
1) In sommige Bisdommen heeft de Kerkelijke Overheid vermeend de hier bedoelde rockeloosheid door bedreiging met strenge straffen te moeten keeren.

131. Voegen wij hierbij, dat ook dikwijls de Moeders zich voor God bezondigen, door hare kleine kinderen, niet genoegzaam tegen alle gevaar verzekerd, *alleen* te laten. Hoe dikwijls gebeurt het, dat Moeders, hare kinderen onvoorzichtig alleen latende, ze dood of ellendig verminkt terug vinden? Eene Moeder moet, zelfs bij eene noodzakelijke verwijdering van eenige oogenbikken, altijd de *zekerheid* hebben, dat haar kind geen kwaad *kan* geschieden.

132. Dagelijks zal de Moeder haren lieveling aan God, aan de H. Maagd en den H. Joseph, aan zijne HH. Patronen en in 't bijzonder aan de hoede van zijnen H. Engel aanbevelen. Allerloffelijkst is de gewoonte dat de Moeder, telkens als zij haar kind te slapen legt, een Kruis op of over haar kind maakt, en ook nu en dan, bijvoorbeeld als zij zelve slapen gaat, haar kind en zijn wieg of bedje met wijwater besproeit.

Boekaankondiging.

Bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

1. GROOTE NOVENE VOOR DE EERSTE H. COMMUNIE. Oefeningen en Gebeden, met vele nuttige bemerkingen, voor kinderen die zich voorbereiden tot hunne eerste H. Communie. Door. H. J. M. EVERTS, Pr.—'s-Hertogenbosch, J. J. ARKESTEIJN & ZOON. 228 bladz. Prijs 50 cent.

Deze GROOTE NOVENE wordt ter lezing ook aanbevolen aan de OUDERS, die zoo gelukkig zijn een kind te hebben, dat zich voor zijne eerste H. Communie voorbereidt. De Ouders leeren uit de GROOTE NOVENE, welke geest hun kind behoort te bezielen, wat het te doen en te laten heeft om zich waardig voor te bereiden; en alzoo, op de hoogte gebracht van hetgeen eene voorbereiding veronderstelt, kunnen zij hunnen lieveling bij zijne voorbereiding tot de allerheiligste handeling zijns levens *van grooten dienst zijn*. Is het niet te betreuren, dat zoovele Ouders, door hunne onbekendheid met hetgene zij behoorden te weten, dikwijls belemmeren, ja omverstooten

wat door den Priester met zooveel zorg en moeite wordt opgebouwd? Daarenboven: leeren de Ouders hoe hun kind *zijne Biecht en zijne Communie* moet doen, zij kunnen licht de gevolgtrekking maken hoe zij zelve *die twee H. Sacramenten* dienen te beschouwen en te ontvangen, en alzoo kan de lezing dezer GROOTE NOVENE ook voor hen veel nut hebben.

2. KLEINE NOVENE VOOR DE EERSTE H. COMMUNIE. Gebeden en Oefeningen ter voorbereiding voor de eerste H. Communie, Morgen- en Avondgebeden, Gebeden voor elken dag, Gebeden onder de H. Mis, Kruiswegocfening, Biechtspiegel, Oefeningen om zich tot berouw op te wekken, Gebeden vóór en na de Biecht, Oefeningen vóór de H. Communie. Door H. J. M. EVERTS, Pr.—'s-Hertogenbosch, J. J. ARKESTEIJN & Zoon. 100 bladz. Prijs 20 cent.

3. DE GROOTE DAG EN ZIJN VOORAVOND. *Wenken en Oefeningen* voor den dag der eerste H. Communie. Door H. J. M. EVERTS, Pr. — 's-Hertogenbosch, J. J. ARKESTEIJN & Zoon. Prijs 10 cent.